trestné činy tam uvedené, které byly spáchány před účinností vládního nařízení, jímž budou ustanoveny, pokud obžaloba nenabyla v této době ještě právní moci.

(2) Dokud nebude vyhlášen seznam osob oprávněných obhajovati v trestních věcech uvedených v § 36 a), odst. 1 zákona na ochranu republiky, mohou v těchto věcech obhajovati jen obhájci, kteří vykonají písemný slib podle § 36 b) a které president vrchního soudu, v jehož obvodě se řízení koná, jako obhájce připustí.

§ 10.

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři spravedlnosti, národní obrany a vnitra.

Dr. Beneš v. r.

Dr. Hodža v. r.

Dr. Dérer v. r. Machník v. r.

Dr. Černý v. r.

131.

Zákon ze dne 13. května 1936

o obraně státu.

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

HLAVA I.

Základní ustanovení.

§ 1.

Obrana státu.

Obranou státu se rozumějí veškerá opatření, ať vojenská nebo jiná (čítaje v to zejména i záměrné využití hospodářských a jiných sil obyvatelstva), která mají za účel čeliti jakémukoliv ohrožení státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, ústavní jednotnosti, demokraticko-republikánské formy a bezpečnosti Československé republiky nebo útoku na ně.

§ 2.

Účel zákona.

Tento zákon ustanovuje podrobněji v dalších svých ustanoveních, jakým způsobem mají býti zabezpečeny zájmy obrany státu (§ 1) a jakých prostředků lze k této obraně užíti.

§ 3.

Vztah k jiným zákonům jednajícím o obraně státu.

(1) Ustanovení branného zákona a předpisů jej provádějících zůstávají nedotčena.

(2) Nevyplývá-li z dalších ustanovení tohoto zákona nic jiného, zůstávají ustanovení i jiných zákonů o věcech uvedených v §§ 1 a 2 nedotčena.

§ 4.

Odpovědnost ve věcech obrany státu.

(1) Za včasnou a účelnou přípravu a zabezpečení obrany státu v míru i ve válce odpovídá vláda a v oboru své působnosti i její jednotliví členové.

(2) Vláda, šetříc ústavních práv presidenta republiky a Národního shromáždění, určuje cíle, kterých má býti brannou mocí dosaženo. Říditi vojenské operace přísluší hlavnímu veliteli.

§ 5.

Šetření zájmů obrany státu při vykonávání úřední pravomoci.

(1) Při vykonávání své pravomoci přihlížejí úřady a veřejné orgány vedle zájmů, kterých je třeba již podle jiných platných předpisů dbáti, z moci úřední též k zájmům obrany státu, pokud by mohly býti dotčeny.

(2) Jestliže by v řízení před soudy, úřady a veřejnými orgány mohly býti jakkoli dotčeny věci, které mají zůstati utajeny v zájmu obrany státu, je soud, úřad nebo orgán řízení provádějící povinen učiniti všechna vhodná opatření, aby věci ty zůstaly zachovány v tajnosti. Za tím účelem se může úřad nebo veřejný orgán řízení provádějící v mezích nezbytnosti odchýliti od platných předpisů řízení se týkajících; to platí i v jiných případech, kdy je toho v zájmu obrany státu naléhavě třeba. Opatření, opřená výslovně o ustanovení věty prvé, není třeba odůvodňovati.

(3) Soudní a jiné úřední úkony, směřující k zjišťování věcí, které mají býti v zájmu obrany státu utajeny, a prozatímní zajišťovací opatření, která by mohla míti za

následek ohrožení takového tajemství, mohou se provésti jen se svolením vojenské správy; svolení může stanoviti, jak má býti úkon proveden, aby tajemství bylo zachováno. Nebylo-li rozhodnutí vojenské správy v těchto věcech vydáno přímo ministerstvem národní obrany, je proti rozhodnutí vojenského velitelství (úřadu, orgánu), které je učinilo, přípustná dozorčí stížnost k ministerstvu národní obrany.

§ 6.

Příprava obrany státu.

(1) Práce nutné k přípravě obrany státu třeba provésti již v míru.

(2) Jednotlivá odvětví veřejné správy jsou povinna pracovati o těchto pracích podle směrnic stanovených Nejvyšší radou obrany státu (§ 12).

§ 7.

Součinnost obcí.

(1) Obce jsou povinny činně se účastniti při provádění tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných; jsou zejména též povinny podle pokynů daných jim nadřízenými úřady obstarati, čeho třeba k přípravám na obranu státu.

(2) Působnost, kterou vykonávají obce podle odstavce 1, jest přenesenou působností obecní (úkolem státní správy svěřeným obcím).

§ 8.

Všeobecná povinnost k osobní a věcné účasti při obraně státu.

Na obranu státu a k její přípravě lze podle dalších ustanovení tohoto zákona přibrati každého k osobní účasti, uložiti mu i jinou součinnost, podporu nebo omezení a požadovati věcné prostředky (§ 194, odst. 2).

HLAVA II.

Nejvyšší rada obrany státu.

§ 9.

Zřízení Nejvyšší rady obrany státu.

(1) K přípravě a organisaci obrany státu se zřizuje Nejvyšší rada obrany státu (zkráceně „NROS.“).

(2) Její sídlo je v sídle vlády.

§ 10.

Složení Nejvyšší rady obrany státu.

(1) Předsedou Nejvyšší rady obrany státu je předseda vlády; ostatní členy jmenuje z členů vlády a je odvolává president republiky na návrh předsedy vlády.

(2) Jednání Nejvyšší rady obrany státu se účastní jako odborníci z oboru vojenského s hlasem poradním vždy generální inspektor branné moci a náčelník hlavního štábu branné moci; za branné pohotovosti státu (§ 57) se účastní jednání Nejvyšší rady obrany státu jako odborník z oboru vojenského hlavní velitel. Je-li některý z těchto funkcionářů nepřítomen anebo zaneprázdněn, vyšle k jednání Nejvyšší rady obrany státu zástupce, kterého k tomu určí.

(3) Předseda Nejvyšší rady obrany státu může k jednání této rady povolati i odborné poradce z jiných oborů.

§ 11.

Účast presidenta republiky při jednání Nejvyšší rady obrany státu.

President republiky má právo svolati Nejvyšší radu obrany státu, býti přítomen jejímu jednání, jí předsedati a vyžádati si od ní zprávu o kterékoli věci, náležející do oboru působnosti této rady.

§ 12.

Úkoly Nejvyšší rady obrany státu.

(1) Nejvyšší rada obrany státu je povolána soustavně pečovati o náležité zabezpečení obrany státu, a to jak v době mimo brannou pohotovost státu, tak i za této pohotovosti. Po této stránce jí přísluší jednati a usnášeti se zejména:

a) o přípravě potřebných hospodářských opatření pro brannou pohotovost státu ve výrobě, oběhu a spotřebě statků, jakož i o směrnicích pro taková opatření, zejména pokud jde

aa) o zajištění prvotní a průmyslové výroby, jakož i potřebných surovin,

bb) o zajištění výživy branné moci a obyvatelstva,

cc) o rozdělování surovin, výrobků a jiných věcí pro potřeby branné moci a obyvatelstva;

b) o směrnicích pro opatření a přidělování pracovníků za branné pohotovosti státu;

c) o směrnicích pro finanční hospodaření za branné pohotovosti státu (finanční plán válečný), počítaje v to i zásady cenové politiky;

d) o úpravě dopravní sítě s hlediska obrany státu a o přípravách, týkajících se opatření a použití jakýchkoli dopravních prostředků za branné pohotovosti státu;

e) o plánu ochrany proti všemu, co by obranu státu oslabovalo, poškozovalo nebo mařilo;

f) o plánu ochrany obyvatelstva proti zásahům vnějšího útoku, čítaje v to i odsunutí (evakuaci) obyvatelstva a jeho ochranu proti leteckým a jiným podobným nepřátelským útokům;

g) o směrnicích, jak se mají při výchově uplatniti zájmy obrany státu;

h) o podílu, v jakém jsou jednotlivá odvětví státní správy povinna společně pracovati o provedení a zajištění plánů, směrnic a příprav uvedených v předcházejících odstavcích.

(2) Vedle toho je Nejvyšší rada obrany státu povolána jednati též o těch zásadních věcech týkajících se branné moci, které jí ministr národní obrany pro jejich mimořádný dosah předloží k prozkoumání předtím, než je učiní předmětem jednání vlády ve sboru.

(3) Vláda může kterýkoli návrh, jenž jí byl podán některým ministerstvem nebo jiným ústředním úřadem, odevzdati Nejvyšší radě obrany státu k prozkoumání s hlediska zájmů obrany státu vůbec a branné moci zvláště.

§ 13.

Povaha usnesení Nejvyšší rady obrany státu.

(1) Je-li ve věcech uvedených v § 12, odst. 1 třeba zákona nebo vládního nařízení (§ 81 ústavní listiny), usnese se Nejvyšší rada obrany státu na příslušném návrhu, který předloží vládě.

(2) Ostatní usnesení Nejvyšší rady obrany státu ve věcech uvedených v § 12, odst. 1 jsou závazná pro všechny členy vlády, jestliže se ve lhůtě stanovené jednacím řádem Nejvyšší rady obrany státu žádný člen vlády ani proti nim nevysloví, ani nenavrhne, aby věc byla předložena vládě k rozhodnutí; za tím účelem se zašle každé takové usnesení Nejvyšší rady obrany státu všem členům vlády.

(3) Jestliže se podle ustanovení předcházejícího odstavce proti usnesení Nejvyšší rady obrany státu vysloví některý člen vlády nebo navrhne, aby věc byla předložena vládě k rozhodnutí, předloží se věc vládě, setrvá-li Nejvyšší rada obrany státu při svém usnesení; učiní-li Nejvyšší rada obrany státu na podané námitky nové usnesení, platí o něm ustanovení předcházejících odstavců.

(4) Členové vlády, jejichž oboru působnosti se týkají usnesení Nejvyšší rady obrany státu, která se stala podle ustanovení odstavce 2 závaznými, jsou povinni zaříditi, čeho třeba k jejich provedení.

§ 14.

Jednací řád Nejvyšší rady obrany státu.

Podrobnosti o svolání, jednání a usnášení Nejvyšší rady obrany státu obsahuje jednací řád této rady, schválený vládou.

§ 15.

Úkoly meziministerského sboru obrany státu.

Jako pomocný orgán ve věcech uvedených v § 12, odst. 1 a 3 je Nejvyšší radě obrany státu přidělen meziministerský sbor obrany státu (zkráceně „MSOS.“), který k tomu účelu zpracovává jednak, je-li toho třeba, podrobněji, na čem se Nejvyšší rada obrany státu usnese, jednak, co mu tato rada k zpracování přidělí.

§ 16.

Složení meziministerského sboru obrany státu a jeho jednací řád.

(1) Meziministerský sbor obrany státu je složen ze zástupců předsednictva ministerské rady, všech ministerstev a kanceláře presidenta republiky.

(2) Podrobnosti o svolání, jednání a usnášení meziministerského sboru obrany státu a o zřizování pracovních komisí tohoto sboru obsahuje jednací řád schválený vládou.

§ 17.

Generální sekretariát obrany státu.

(1) Pomocnou službu pro Nejvyšší radu obrany státu i pro meziministerský sbor obrany státu vykonává generální sekretariát obrany státu s generálním sekretářem v čele.

(2) Generální sekretariát obrany státu je přičleněn k ministerstvu národní obrany. Vojenští a občanští pracovníci se generálnímu sekretariátu obrany státu přidělí na dobu potřeby ze státních zaměstnanců dosavadních úřadů a podniků; podrobnosti určí vláda usnesením.

HLAVA III.

Podniky důležité pro obranu státu.

Část 1.

Všeobecná ustanovení.

§ 18.

Pojmové vymezení podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Podniky, ústavy a jinými zařízeními, důležitými pro obranu státu (dále označovanými zkráceně „podniky důležité pro obranu státu"), jsou při provádění tohoto zákona:

a) podniky (ústavy, zařízení), které patří do některé ze skupin podniků (ústavů, zařízení), určených vládním nařízením všeobecně za podniky (ústavy, zařízení) důležité pro obranu státu,

b) podniky (ústavy, zařízení), které ministerstvo národní obrany — podle okolností v dohodě s věcně příslušným ministerstvem — určí jmenovitě za podniky (ústavy, zařízení) důležité pro obranu státu.

(2) V pochybnostech o tom, zda ten neb onen podnik (ústav, zařízení) patří do skupiny podniků určených všeobecně vládním nařízením za podniky (ústavy, zařízení) důležité pro obranu státu [odstavec 1, písm. a)], rozhoduje ministerstvo národní obrany v dohodě s věcně příslušným ministerstvem.

§ 19.

Ustanovení o držitelích podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Úřady, rozhodujíce o udělení oprávnění, jež se vztahuje k provozování podniků důležitých pro obranu státu, jsou povinny zjistiti též, zda osoba, které má býti oprávnění uděleno, vyhovuje po stránce státní spolehlivosti; osobě, kterou okresní (státní policejní) úřad označil za státně nespolehlivou, nemůže býti uvedené oprávnění uděleno.

(2) Zjistí-li okresní (státní policejní) úřad, ať z jakéhokoli podnětu, že držitel podniku důležitého pro obranu státu je státně nespolehlivý, vydá o tom rozhodnutí, jež doručí dotčenému držiteli podniku.

(3) Z rozhodnutí úřadu podle odstavce 2 může se držitel podniku odvolati k senátu u nadřízeného zemského úřadu. Tento senát rozhoduje s konečnou platností a je složen z předsedy ustanoveného ministerstvem vnitra a ze dvou členů, z nichž jednoho ustanovuje ministerstvo národní obrany a druhého ministerstvo průmyslu, obchodu a živností, a jde-li o podnik náležející do působnosti některého jiného ministerstva, toto ministerstvo. Podle potřeby může býti zřízeno u jednotlivých zemských úřadů senátů několik. Vláda vydá nařízením předpisy o podrobnostech organisace senátů, zejména též o jejich zastupování na venek, jakož i o jejich jednání, dále o řízení ve věcech náležejících do jejich působnosti a o provádění jejich rozhodnutí.

(4) Byl-li držitel podniku důležitého pro obranu státu pravoplatně označen za osobu státně nespolehlivou, je povinen ve lhůtě, kterou určí úřad stanovený vládním nařízením, ustanoviti místo sebe vyhovujícího provozovatele podniku.

(5) Nevyhoví-li držitel podniku povinnosti podle předcházejícího odstavce, může — a na návrh ministerstva národní obrany musí — býti:

a) odňata držiteli koncese nebo jiné oprávnění, jež se vztahuje k provozování podniku, anebo

b) uvalena na dobu, po kterou je toho třeba, na podnik na vrub jeho držitele vnucená správa úřadem stanoveným vládním nařízením, jež určí i další podrobnosti.

(6) Úřady nejsou povinny uvésti důvody pro své rozhodnutí, kterým označí držitele podniku důležitého pro obranu státu za osobu státně nespolehlivou. Okresní (státní policejní) úřad je však povinen před vydáním rozhodnutí držitele podniku vyslechnouti a dáti mu příležitost, aby se mohl vyjádřiti o podezření, že je státně nespolehlivý.

(7) Pravoplatná rozhodnutí, vydaná podle ustanovení odstavců 2 a 3, váží soudy, úřady a orgány, rozhodující o jakýchkoliv nárocích osob, jichž se toto rozhodnutí týká.

(8) Opatření podle odstavce 4 může býti učiněno za branné pohotovosti státu (§ 57) nebo nastanou-li události uvedené v § 139, odst. 1, první větě, již před tím, než rozhodnutí okresního (státního policejního) úřadu nabylo právní moci.

(9) Důvodem označení za osobu státně nespolehlivou nemůže býti nikdy příslušnost k určitému jazyku, náboženství nebo rase. Za státně nespolehlivé třeba pokládati zejména osoby, o kterých možno míti důvodně za to, že by zneužily svého postavení v duchu obraně státu nepříznivém, zvláště pak ty, které vyvíjely nebo vyvíjejí činnost, směřující proti státní svrchovanosti, samostatnosti, celistvosti, ústavní jednotnosti nebo demokraticko-republikánské státní formě a bezpečnosti Československé republiky anebo proti obraně

státu, které k takové činnosti podněcují nebo jiné osoby svésti hledí, anebo takovou činnost vychvalují, schvalují nebo podporují, které byly příslušníky politické strany, jež byla po účinnosti tohoto zákona pro protistátní činnost úředně rozpuštěna, které mají podezřelé styky s jinými osobami státně nespolehlivými nebo s cizinou a p.

§ 20.

Ustanovení o členech správních, dozorčích a revisních orgánů podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Členy správních, dozorčích a revisních orgánů podniků důležitých pro obranu státu nesmějí býti osoby státně nespolehlivé.

(2) Členy správních orgánů se rozumějí:

u akciových společností členové představenstva podle čl. 227 obchodního zákona ze dne 17. prosince 1862, č. 1 ř. z. z roku 1863, a ředitelství (správy, správní rady) podle § 182 zák. čl. XXXVII/1875;

u komanditních společností na akcie osobně ručící společníci;

u komanditních společností osobně ručící společníci, povolaní k zastupování a vedení obchodů podle čl. 153 a 158 zákona č. 1/1863 ř. z. a podle §§ 128 a 133 zák. čl. XXXVII/1875;

u společností s ručením omezeným, zřízených podle zákona ze dne 6. března 1906, č. 58 ř. z., o společnostech s ručením omezeným, jednatelé podle § 15 tohoto zákona;

u veřejných obchodních společností společníci oprávnění zastupovati tuto společnost;

u společenstev (družstev), zřízených podle zákona ze dne 9. dubna 1873, č. 70 ř. z., o výdělkových a hospodářských společenstvech, členové představenstva podle § 15 tohoto zákona, u družstev podle §§ 223 až 257 zák. čl. XXXVII/1875 ředitelství podle § 241 tohoto zákonného článku a u hospodářských a živnostenských družstev úvěrních ředitelství podle § 30 zák. čl. XXIII/1898;

u těžařstev, zřízených podle §§ 137 a násl. obecného horního zákona, předseda ředitelstva a všichni jeho členové, je-li ředitelstvo podle stanov několikačlenné;

u jiných sdružení osob anebo majetku osoby, kterým byla svěřena obdobná správa a obdobné zastupování těchto sdružení.

(3) Zjistí-li okresní (státní policejní) úřad, ať z jakéhokoli podnětu, že některý ze členů správních, dozorčích nebo revisních orgánů podniků důležitých pro obranu státu je státně nespolehlivý, vydá o tom rozhodnutí, jež doručí jak držiteli podniku, tak i osobě takto označené.

(4) Z rozhodnutí úřadu podle odstavce 3 může se osoba, jíž se toto rozhodnutí týká, odvolati k senátu u nadřízeného zemského úřadu, o němž platí ustanovení § 19, odst. 3.

(5) Byl-li některý člen orgánu uvedeného v odstavci 3 pravoplatně označen za osobu státně nespolehlivou, přestává býti členem tohoto orgánu dnem, kdy bylo držiteli podniku oznámeno, že rozhodnutí, jímž byl uvedený člen označen za osobu státně nespolehlivou, nabylo právní moci.

(6) Držitel podniku, jemuž bylo dodáno oznámení uvedené v předcházejícím odstavci, je povinen ve lhůtě, kterou určí úřad stanovený vládním nařízením, dáti zvoliti nebo ustanoviti na místo osoby státně nespolehlivé za člena dotčeného orgánu osobu vyhovující.

(7) Nevyhoví-li držitel podniku povinnosti uvedené v odstavci 6, může — a na návrh ministerstva národní obrany musí — býti, bez újmy jiných opatření podle platných předpisů:

a) úřadem (orgánem) stanoveným vládním nařízením dosazena jiná osoba do dotčeného orgánu podniku nebo odňata koncese anebo jiné oprávnění, jež se vztahuje k provozování podniku, anebo

b) uvalena na dobu, po kterou je toho třeba, na podnik na vrub jeho držitele vnucená správa úřadem stanoveným vládním nařízením, jež určí i další podrobnosti.

(8) Ustanovení § 19, odst. 6 až 9 platí obdobně.

§ 21.

Ustanovení o zaměstnancích podniků důležitých pro obranu státu.

(1) V podnicích důležitých pro obranu státu nesmějí býti zaměstnávány osoby státně nespolehlivé.

(2) Zjistí-li okresní (státní policejní) úřad, ať z jakéhokoli podnětu, že některý zaměstnanec podniku důležitého pro obranu státu je státně nespolehlivý, vydá o tom rozhodnutí, jež doručí jak držiteli podniku, tak i osobě takto označené.

(3) Z rozhodnutí úřadu podle odstavce 2 může se osoba, jíž se toto rozhodnutí týká, odvolati k senátu u nadřízeného zemského úřadu. Tento senát rozhoduje s konečnou platností a je složen z předsedy ustanoveného

ministerstvem vnitra a ze dvou členů, z nichž jednoho ustanovuje ministerstvo sociální péče a druhého ministerstvo národní obrany; jde-li o zaměstnance, na něhož se vztahuje obecný horní zákon, anebo o zaměstnance železničního podniku, rozšiřuje se senát o dalšího člena, jehož ustanovuje v prvním případě ministerstvo veřejných prací a v druhém případě ministerstvo železnic. Jinak platí ustanovení § 19, odst. 3.

(4) Pravoplatné rozhodnutí, jímž byl zaměstnanec označen za osobu státně nespolehlivou, je dostatečným důvodem k rozvázání pracovního poměru s okamžitou účinností, bez zřetele na jiná ustanovení zákonná nebo smluvní.

(5) Ustanovení § 19, odst. 6, 7 a 9 platí obdobně.

(6) Držitel podniku je povinen, jakmile mu bylo úřadem oznámeno, že rozhodnutí, jímž byl zaměstnanec označen za osobu státně nespolehlivou, nabylo právní moci, pracovní poměr s dotčeným zaměstnancem s okamžitou účinností rozvázati.

(7) Držitel podniku je dále povinen učiniti, čeho třeba k tomu, aby chod podniku rozvázáním pracovního poměru s tím neb oním zaměstnancem neutrpěl.

(8) Nevyhoví-li držitel podniku náležitě svým povinnostem podle ustanovení odstavců 6 a 7, může — a na návrh ministerstva národní obrany musí — býti, bez újmy jiných opatření podle platných předpisů, uvalena na dobu, po kterou je toho třeba, na podnik na vrub jeho držitele vnucená správa úřadem stanoveným vládním nařízením, jež určí i další podrobnosti.

(9) Opatření podle odstavců 6 a 7 je držitel podniku povinen učiniti za branné pohotovosti státu (§ 57) nebo nastanou-li události uvedené v § 139, odst. 1, první větě, ihned jakmile mu bylo doručeno rozhodnutí okresního (státního policejního) úřadu, aniž bylo třeba vyčkávati pravoplatnosti tohoto rozhodnutí. V těchto případech je dostatečným důvodem k rozvázání pracovního poměru s okamžitou účinností, bez zřetele na jiná ustanovení zákonná nebo smluvní, již rozhodnutí okresního (státního policejního) úřadu.

§ 22.

Ustanovení o cizincích zaměstnaných v podnicích důležitých pro obranu státu.

(1) V podnicích důležitých pro obranu státu nesmějí býti zaměstnáváni cizinci bez předchozího souhlasu vojenské správy. Je-li podle jiných ustanovení k zaměstnávání cizinců vůbec zapotřebí úředního povolení, je příslušný úřad, dříve než udělí povolení pro podnik důležitý pro obranu státu, povinen vyžádati si předchozí souhlas vojenské správy.

(2) Vojenská správa může souhlas daný podle ustanovení odstavce 1 kdykoli bez udání důvodů odvolati.

(3) Cizince, k jehož zaměstnávání v podniku důležitém pro obranu státu nebyl dán předchozí souhlas vojenské správy, nebo u něhož byl daný souhlas odvolán, je zaměstnavatel povinen na vyzvání úřadu stanoveného vládním nařízením ze služeb v tomto podniku ihned odstraniti. Odvolání souhlasu je dostatečným důvodem k rozvázání pracovního poměru s okamžitou účinností, bez zřetele na jiná ustanovení zákonná nebo smluvní. Součinnost, která při ukončení pracovního poměru přísluší podle zvláštních předpisů určitým orgánům, pomíjí při rozvázání pracovního poměru podle ustanovení tohoto odstavce.

(4) Pro cizince zaměstnané v podniku v době, kdy byl tento podnik podle § 18 určen za podnik důležitý pro obranu státu, je držitel tohoto podniku povinen opatřiti si ve lhůtě a způsobem, jak stanoví vládní nařízení, souhlas vojenské správy dodatečně, při čemž je nerozhodné, bylo-li dotčeným cizincům před tím uděleno povolení podle § 5 zákona ze dne 13. března 1928, č. 39 Sb. z. a n., o ochraně domácího trhu práce, nebo mají-li osvědčení podle § 2 téhož zákona. Odepření souhlasu má stejné právní následky jako odvolání souhlasu podle ustanovení odstavce 3.

(5) Ustanovení § 21, odst. 8 platí obdobně.

(6) O žádostech za udělení státního občanství cizincům zaměstnaným v podnicích důležitých pro obranu státu rozhoduje příslušný úřad po slyšení vojenské správy.

(7) Nedotčena zůstávají ustanovení mezinárodních smluv vyhlášených ve Sbírce zákonů a nařízení.

§ 23.

Ustanovení o cizincích ve správních, dozorčích a revisních orgánech podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Členy správních, dozorčích a revisních orgánů podniků důležitých pro obranu státu smějí býti cizinci jen se souhlasem vojenské správy; členy správních orgánů třeba tu rozuměti osoby, uvedené v § 20, odst. 2.

(2) Vojenská správa může souhlas daný podle ustanovení odstavce 1 kdykoli bez udání důvodů odvolati.

(3) Byl-li za člena orgánů uvedených v odstavci 1 zvolen nebo ustanoven cizinec bez předchozího souhlasu vojenské správy, nebo odvolala-li vojenská správa souhlas původně daný, platí obdobně ustanovení § 20, odst. 5 až 7.

(4) Cizinci, kteří jsou členy orgánů uvedených v odstavci 1 již v době, kdy byl dotčený podnik určen podle § 18 za podnik důležitý pro obranu státu, jsou povinni opatřiti si ve lhůtě a způsobem, jak stanoví vládní nařízení, souhlas vojenské správy dodatečně. Odepření souhlasu má stejné právní následky jako odvolání souhlasu podle ustanovení odstavce 3.

(5) O funkcích cizinců v orgánech železničních podniků platí příslušné předpisy o drahách.

(6) Ustanovení § 22, odst. 6 platí obdobně i o udílení státního občanství cizincům, kteří jsou členy správních, dozorčích anebo revisních orgánů podniků důležitých pro obranu státu anebo jsou držiteli takových podniků.

(7) Ustanovení § 22, odst. 7 platí i zde.

§ 24.

Povinnosti podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Držitelům podniků důležitých pro obranu státu může býti ministerstvem národní obrany — a to mimo dobu branné pohotovosti státu v dohodě s věcně příslušným ministerstvem — nařízeno, aby podali (podávali) správné údaje o výrobě, o jejím rozsahu a předmětu, čítajíc v to i přesné údaje o výrobním zařízení, sloužícím k výrobě a dodávkám, dále o zásobách surovin, polotovarů i hotových výrobků, o zásobách a spotřebě paliv, pohonných hmot i jiných předmětů potřebných k výrobě a dodávkám, jakož i o mechanických zdrojích, jichž lze použíti k výrobě energie, dále o zaměstnancích, o možnostech přeměny výroby mírové na válečnou, jakož i o všech jiných okolnostech, důležitých pro obranu státu. Držitelé dotčených podniků jsou povinni těmto příkazům včas vyhověti a jsou povinni řádně legitimovaným orgánům vyslaným vojenskou správou dovoliti přístup do podniku k zjištění všech těchto okolností a poměrů nebo k přezkoušení podaných údajů; o právech a povinnostech těchto orgánů platí ustanovení § 32.

(2) Vedle povinností, které podnikům důležitým pro obranu státu již jinak vyplývají z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, může býti způsobem uvedeným v odstavci 1 držitelům takových podniků uložena povinnost udržovat určité zásoby surovin, polotovarů a hotových výrobků, paliv, pohonných a provozních hmot a podle potřeby i jiných předmětů potřebných k zajištění výroby a dodávek, a třeba-li, i povinnost zříditi neb udržovati stroje, zařízení a nástroje, potřebné k válečné výrobě nebo k výrobě a dodávce energie, které si sami opatří nebo které jim stát svěří pro jejich pozdější úkoly. Třeba-li, může jim býti uložena i povinnost vyzkoušeti pro jejich podnik náhradní paliva, náhradní pohonné a provozní hmoty a jiné náhradní prostředky a z toho vyplývající způsoby výroby. Prokázaná škoda, vzniklá nařízeným udržováním zásob materiálu neb i zřízením neb udržováním strojů, zařízení a nástrojů v míře převyšující normální běžnou potřebu podniku, bude podniku nahrazena (§ 162).

(3) Držitelé podniků důležitých pro obranu státu, jejich orgány a zaměstnanci jsou povinni věci, které mají býti tajeny v zájmu obrany státu, zejména pak opatření učiněná podle ustanovení odstavců 1 a 2, podle § 29, odst. 1, písm. a) a c), nebo § 31, odst. 1 uchovávati v tajnosti stejně a s týmiž trestními následky jako osoby ve veřejném postavení (§ 5, č. 2 a § 6, č. 4 zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb. z. a n., na ochranu republiky). To platí i o jiných osobách (na př. o dodavatelích), jimž podnik ve svém provozu svěřil věci, které mají býti tajeny v zájmu obrany státu. Ministerstvo národní obrany může v dohodě s příslušným ministerstvem stanoviti, jak mají býti povinné údaje, týkající se výrobních poměrů podniků, činěny, aby to, co má v zájmu obrany státu zůstat utajeno, bylo utajeno. Ministerstvo národní obrany může stanovit i další opatření, jaká mají držitelé podniků důležitých pro obranu státu, jejich orgány a zaměstnanci učiniti, a to i ve styku s jinými osobami, aby bylo zabezpečeno utajení potřebné v zájmu obrany státu; stanovením takových opatření nejsou však držitelé, orgány a zaměstnanci podniků důležitých pro obranu státu zbaveni povinnosti jim v tomto odstavci uložené.

(4) Držitelé podniků důležitých pro obranu státu jsou povinni zameziti vstup do podniku neb jednotlivých jeho částí nepovolaným osobám, zvláště jsou-li tyto osoby cizinci; takový vstup anebo prohlídka podniku (jeho části) smějí býti dovoleny jen na zvláštní povolení vojenské správy.

(5) Ustanoveními předcházejících odstavců nejsou dotčena ustanovení zákona ze dne 9. dubna 1935, č. 71 Sb. z. a n., o hospodářském vyzvědačství.

(6) Ustanovení odstavce 1 může býti obdobně použito i na podniky, ústavy a zařízení, které nebyly určeny za podniky důležité pro obranu státu podle ustanovení § 18, u nichž to však ministerstvo národní obrany — a to mimo dobu branné pohotovosti státu v dohodě s věcně příslušným ministerstvem — uzná v zájmu obrany státu za nutné.

§ 25.

Uplatnění zájmů obrany státu v podnicích důležitých pro obranu státu, zejména při jich zřizování.

(1) Při povolování a schvalování podniků důležitých pro obranu státu mohou býti, uzná-li to vojenská správa v zájmu obrany státu za potřebné, příslušnými úřady předepsány zvláštní podmínky nebo omezení, týkající se umístění, úpravy a vybavení (zejména co do zajištění provozu) těchto podniků, jakož i plnění povinností uvedených v § 24, nebo může býti podle okolností předepsání takových podmínek neb omezení vyhrazeno na dobu pozdější, nebo může býti schválení nebo povolení vůbec odepřeno.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí zejména při povolování staveb všeho druhu (novostaveb, přístaveb, přestaveb) podniků důležitých pro obranu státu, jakož i při povolování a schvalování jejich provozoven. V takových případech mohou býti též povoleny pro tu neb onu stavbu nebo provozovnu odchylky od platných předpisů; při tom třeba míti co možná zřetel na bezpečnost osob a majetku nebo na ochranu sousedství, je-li to platnými předpisy předepsáno.

(3) Na stavby podniků důležitých pro obranu státu se vztahují též ustanovení § 55, odst. 2 až 5 a po případě i § 56, odst. 4.

(4) Prohlásí-li ministr národní obrany v dohodě s ministrem vnitra a věcně příslušným ministrem, že je v zájmu obrany státu, aby byla zachována naprostá tajnost o zařízení, uspořádání atd. provozovny podniku důležitého pro obranu státu:

a) přechází příslušnost k povolování a schvalování takové provozovny, není-li podle platných předpisů vyhrazena zemskému nebo ústřednímu úřadu, na úřad, který je přímo podřízen věcně příslušnému ústřednímu úřadu;

b) úřad příslušný k povolení a schválení provozovny zařídí v dohodě s vojenskou správou, čeho třeba k tomu, aby dotčené zařízení, uspořádání atd. takové provozovny, jakož i její povolení a schválení zůstalo utajeno;

c) dozor na takovou provozovnu po zahájení výroby (provozu) v ní, počítajíc v to i dozor orgánů živnostenské inspekce, budiž v dohodě s vojenskou správou upraven a příslušným ústředním úřadem potřebně soustředěn tak, aby to, co má býti v zájmu obrany státu utajeno, zůstalo utajeno.

(5) V podnicích důležitých pro obranu státu (v jejich odděleních), u nichž je zřízen vojenský dozorčí orgán, mohou být soudní a jiné úřední úkony vykonány teprve po předchozím oznámení tomuto orgánu a jen v jeho přítomnosti; vykonání takových úkonů je nepřípustné, jestliže uvedený dozorčí orgán odepře k nim svolení. Proti odepření svolení dozorčího orgánu je přípustná dozorčí stížnost k ministerstvu národní obrany. Mají-li býti soudní neb jiné úřední úkony vykonány v podnicích důležitých pro obranu státu (v jejich odděleních), u nichž není vojenský dozorčí orgán zřízen, a je-li prokázáno listinou vydanou vojenskou správou, že tyto podniky jsou povinny zachovati co do určitých předmětů tajemství, budiž při výkonu soudního neb úředního úkonu šetřeno všech opatrností, aby věci důležité pro obranu státu zůstaly uchovány v tajnosti, a je-li v uvedené listině vydané vojenskou správou stanoveno, že se vykonávání soudních neb jiných úředních úkonů v dotčených podnicích (jejich odděleních) váže předchozím svolením vojenské správy, lze soudní neb jiný úřední úkon v takových podnicích vykonat teprve po předchozím oznámení vojenské správě a jen v přítomnosti vojenské osoby, kterou k tomu vojenská správa určí; vykonání takových úkonů je nepřípustné, jestliže vojenská správa odepře k nim svolení. Nebylo-li rozhodnutí o tom vydáno přímo ministerstvem národní obrany, je proti rozhodnutí vojenského velitelství (úřadu, orgánu), které je učinilo, přípustná dozorčí stížnost k ministerstvu národní obrany.

Část 2.

Zvláštní ustanovení o registrovaných podnicích důležitých pro obranu státu.

§ 26.

Všeobecná ustanovení o registrovaných podnicích.

(1) Registrovanými podniky se rozumějí

podniky důležité pro obranu státu (§ 18), které se s účinky podle tohoto zákona registrují, to jest zapíší podle ustanovení § 27 do zvláštního seznamu, vedeného u ministerstva národní obrany; tento seznam je neveřejný.

(2) Registrované podniky podléhají nejen ustanovením této části zákona a jiným jeho ustanovením daným pro registrované podniky, nýbrž — není-li jinak stanoveno — i ustanovením platným pro ostatní podniky, důležité pro obranu státu, zejména pak ustanovením části 1 této hlavy zákona.

§ 27.

Registrování podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Registrování podniků důležitých pro obranu státu podle ustanovení § 26, odst. 1 provádí v mezích ustanovení odstavců 2 a 3 ministerstvo národní obrany.

(2) Takové registrování může býti provedeno zpravidla jen se souhlasem držitele podniku. Bez tohoto souhlasu smí býti podnik registrován, jen když se na tom usnese vláda.

(3) Jakmile nastal stav branné pohotovosti státu, není k registrování podniku třeba souhlasu jeho držitele a o registrování rozhoduje jediné ministerstvo národní obrany.

(4) Výmaz registrovaného podniku ze seznamu uvedeného v § 26, odst. 1 provádí ministerstvo národní obrany, jakmile důvody pro registrování tohoto podniku zaniknou, a to buď z vlastního uvážení nebo na žádost držitele podniku.

(5) O registrování nebo výmazu se zpraví držitel podniku a učiní se o něm oznámení též věcně příslušnému ministerstvu.

(6) Registrování je účinné nejen proti držiteli podniku v době registrování, nýbrž až do výmazu podle odstavce 4 i proti všem pozdějším držitelům podniku.

§ 28.

Sledování činnosti registrovaných podniků.

(1) Činnost registrovaných podniků sleduje vojenská správa, je-li to v zájmu obrany státu nutné, již v míru, zvláště pokud jde o způsob výroby nebo provozu, o technické zařízení, zásoby materiálu, o výkonnost, jakož i o spolehlivost zaměstnaného personálu a pracovní poměry.

(2) Za tím účelem má vojenská správa právo vysílati — podle povahy věci za součinnosti příslušného státního dozorčího úřadu — do registrovaných podniků své řádně legitimované orgány; o právech a povinnostech těchto orgánů platí ustanovení § 32. Držitelé registrovaných podniků jsou povinni poskytnouti uvedeným orgánům všechny vyžádané zprávy o poměrech a věcech uvedených v předcházejícím odstavci. Zprávy o výsledku svých šetření podávají orgány vyslané vojenskou správou přímo ministerstvu národní obrany neb úřadům, které toto ministerstvo označí.

§ 29.

Povinnosti registrovaných podniků.

(1) Držitelé registrovaných podniků jsou — nehledě k povinnostem, které jim plynou z ustanovení § 24 anebo z jiných ustanovení zákona nebo ze závazků dobrovolně převzatých — povinni:

a) přizpůsobiti svá technická zařízení tak, aby byla umožněna zvýšená činnost za branné pohotovosti státu;

b) dbáti, aby zaměstnanci podniku vyhovovali potřebám obrany státu;

c) připraviti podrobný program činnosti pro účely obrany státu,

a to vesměs podle pokynů, jež ministerstvo národní obrany vydá, přihlížejíc k hospodářským poměrům podniku; při vydávání pokynů podle ustanovení písm. a) postupuje ministerstvo národní obrany mimo dobu branné pohotovosti státu v dohodě s věcně příslušným ministerstvem.

(2) Za branné pohotovosti státu jsou držitelé registrovaných podniků kromě toho ještě povinni:

a) podle pokynů ministerstva národní obrany nebo orgánu tímto ministerstvem určeného udržovati činnost podniku, a třeba-li, ji rozšířiti, přeměniti nebo přenésti na jiné místo;

b) podrobiti se zvláštnímu dozoru vojenských orgánů na činnost podniku;

c) na vyzvání ministerstva národní obrany neb orgánu tímto ministerstvem určeného odevzdati podnik vojenské správě úplně nebo částečně do správy na její vlastní účet;

d) propouštěti a přijímati zaměstnance jen se svolením vojenského orgánu, jemuž je svěřen dozor na činnost podniku.

(3) Je-li třeba, může býti uvalena na registrovaný podnik na vrub jeho držitele vnucená správa na dobu nutné potřeby

úřadem stanoveným vládním nařízením, jež určí i další podrobnosti.

§ 30.

Práva a výhody registrovaných podniků.

(1) Při zprošťování osob podléhajících branné povinnosti od činné služby vojenské za mobilisace a ve válce, jichž je z důležitých zájmů branné moci nebo z jiných veřejných zájmů potřebí na místech jejich občanského zaměstnání, třeba především přihlížeti k osobám zaměstnaným v podnicích, jež byly podle tohoto zákona registrovány jako podniky důležité pro obranu státu.

(2) Rovněž při osvobozování dopravních prostředků od povinného odevzdání pro účely vojenské se přihlédne při provádění ustanovení § 13, odst. 2, § 27, odst. 3 a § 33, odst. 2 zákona ze dne 13. května 1924, č. 117 Sb. z. a n., o požadování dopravních prostředků pro účely vojenské, ve znění zákona ze dne 4. února 1936, č. 25 Sb. z. a n., především k dopravním prostředkům náležícím registrovaným podnikům.

(3) Pokud se registrovaným podnikům poskytnou další výhody, stanoví se v jednání, jež předchází dobrovolnou registraci podle ustanovení § 27, odst. 2, nebo též v jiných zvláštních ustanoveních.

(4) Škoda, která registrovaným podnikům vznikne z požadavků kladených na ně podle ustanovení § 24, odst. 2, § 29, odst. 1, písm. a) a § 29, odst. 2, písm. a), bude jim nahrazena (§ 162), nebude-li dohodou s držitelem podniku nic jiného sjednáno.

(5) Při stanovení výše náhrady škody třeba přihlédnouti k výhodám, jichž se registrovanému podniku dostalo podle ustanovení odstavců 1 až 3.

(6) Byl-li registrovaný podnik převzat vojenskou správou do správy na její vlastní účet, poskytne se náhrada podle ustanovení § 151, odst. 4.

HLAVA IV.

Některá další všeobecná ustanovení o obraně státu.

§ 31.

Soupis osob a věcných prostředků a prohlídka těchto prostředků.

(1) K účelům obrany státu, a to již k provádění přípravných prací k tomu potřebných, může býti vládou a za branné pohotovosti státu i nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106 nařízen soupis osob i věcných prostředků. Byl-li takový soupis nařízen, jsou všechny osoby, jichž se to týká, povinny učiniti předepsaná hlášení a podati žádané zprávy (zejména též pokud jde o druh, množství, jakost a místo uložení věcných prostředků) a poskytnouti i jinou požadovanou součinnost.

(2) K účelům uvedeným v odstavci 1 může býti způsobem tam uvedeným nařízena též prohlídka věcných prostředků. Byla-li tato prohlídka nařízena, jsou držitelé věcných prostředků nebo osoby, o nichž lze důvodně míti za to, že jsou držiteli věcných prostředků, povinni dovoliti řádně legitimovaným orgánům, jimž to vládní nařízení nebo předpisy vydané nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106 svěří, aby vstoupily na jejich pozemky, do jejich budov, do jejich obchodních a provozovacích místností i skladů a podle okolností i do jiných místností nebo míst, kde jsou nebo by mohly býti věcné prostředky chovány, provedly v nich prohlídku, odebraly na potvrzení vzorky věcných prostředků, nahlédly do obchodních a hospodářských knih a jejich příloh, dokladů a záznamů, učinily si z nich výpisy, a vykáží-li se zvláštním rozkazem úřadu stanoveného vládním nařízením anebo předpisy vydanými nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106, aby vstoupily i do soukromých bytů a jejich vedlejších místností a provedly v nich úkony právě vypočtené; vedle toho jsou povinni při prohlídce poskytnouti orgánům prohlídku vykonávajícím i potřebnou součinnost, jsou-li o to žádáni.

(3) K účelům uvedeným v předcházejících odstavcích je každý na úřední vyzvání povinen o skutkových okolnostech, jež jsou důležité k provedení prací uvedených v tomto paragrafu, podle pravdy a podle nejlepšího vědomí a svědomí vydati svědectví nebo vypovídati jako znalec nebo osoba přezvědná, a své svědectví (výpověď) pod trestem, stanoveným na křivou svědeckou výpověď ve věci civilní, i přísahou před soudem potvrditi.

§ 32.

Práva a povinnosti orgánů vykonávajících prohlídku nebo dozor.

(1) Orgány, kterým bylo podle jednotlivých ustanovení tohoto zákona, vládních nařízení

neb jiných předpisů podle něho vydaných svěřeno vykonati prohlídku nebo dozor (kontrolu), jsou oprávněny vstoupiti na pozemky, do budov, obchodních a provozovacích místností i skladů a podle okolností i do jiných místností nebo míst, kde jsou nebo by mohly býti věcné prostředky chovány, provésti v nich prohlídku, odebrati na potvrzení vzorky věcných prostředků, nahlédnouti do obchodních a hospodářských knih a jejich příloh, dokladů a záznamů a činiti si z nich výpisy; v legitimaci, která jim bude k vykonávání jejich poslání vydána, může býti působnost omezena jen na některé z právě uvedených úkolů. Do soukromých bytů a jejich vedlejších místností smějí uvedené orgány vstoupiti a vypočtené úkony v nich provésti jen tehdy, vykáží-li se zvláštním rozkazem úřadu stanoveného vládním nařízením anebo předpisy vydanými nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106. Při tom třeba vždy šetřiti ustanovení druhé věty § 8 ústavního zákona ze dne 9. dubna 1920, č. 293 Sb. z. a n., o ochraně svobody osobní, domovní a tajemství listovního.

(2) Orgány uvedené v předcházejícím odstavci jsou povinny zachovati úplnou mlčenlivost o všech věcech, o kterých se dozvěděly při své činnosti, zejména o každém obchodním a výrobním tajemství. Stejnou mlčenlivost jsou povinny zachovat i jiné osoby, které se o věcech právě uvedených dozvěděly v své úřední činnosti. Povinnosti mlčenlivosti nejsou uvedené orgány a osoby zbaveny ani odchodem ze služby nebo ze svazku vojenského. Povinnosti mlčenlivosti mohou býti orgány a osoby uvedené v tomto odstavci zbaveny jen ministrem, pro jehož obor působnosti prohlídku nebo dozor vykonaly, a byly-li v té době příslušníky jiného odvětví státní správy, v dohodě s ministrem dotčeného odvětví státní správy.

(3) Povinnost uvedená v odstavci 2 se netýká úředních (služebních) zpráv a oznámení učiněných k účelům zabezpečení obrany státu; k jiným účelům nesmí býti těchto zpráv a oznámení použito.

§ 33.

Použití ustanovení § 32 v některých dalších případech.

Ustanovení § 32, odst. 2 a 3 platí obdobně i o hlášeních a zprávách, které podle tohoto zákona nebo předpisů podle něho vydaných podávají jednotlivci sami, jakož i o svědectvích, dobrých zdáních a výpověděch podle ustanovení § 31, odst. 3.

§ 34.

Opatření v pohraničním pásmu.

(1) Pohraničním pásmem je území při státních hranicích, jehož rozsah stanoví vládní nařízení.

(2) V pohraničním pásmu je k provádění jakýchkoli staveb (staveb pozemních, čítajíc v to i železnice a jakékoliv cesty, staveb vodních, dále dopravních, telegrafních a jiných dorozumívacích zařízení a p.) a horních děl, k zřizování provozoven vyžadujících úředního schválení a k udělování živnostenských koncesí nebo horních oprávnění (§ 5 obecného horního zákona) zapotřebí v rozsahu, jejž stanoví vládní nařízení, předchozího souhlasu vojenské správy. Vojenská správa může při udělování souhlasu v zájmu obrany státu předepsati podmínky, za jakých má býti stavba nebo horní dílo provedeno, provozovna zřízena nebo koncese anebo horní oprávnění (§ 5 obecného horního zákona) uděleno; tyto podmínky se na žádost vojenské správy vloží do úředního povolení, jehož je k zřízení provozovny neb k udělení koncese anebo horního oprávnění (§ 5 obecného horního zákona) zapotřebí.

(3) Téhož souhlasu je v pohraničním pásmu potřebí k přeměně lesní půdy v půdu jinou, k přeměně jiné půdy v půdu lesní, jakož i k těžbám, ke kterým je třeba úředního povolení. Při schvalování a revisi lesních hospodářských plánů a hospodářských programů pro lesy v tomto pásmu může příslušný úřad na návrh vojenské správy nařídit, aby tyto plány a programy byly upraveny tak, jak toho žádá zájem obrany státu; i u lesů, v nichž se nehospodaří podle lesních hospodářských plánů nebo programů, může býti příslušným úřadem na návrh vojenské správy nařízen takový způsob těžby, jakého vyžaduje zájem obrany státu.

(4) Uzná-li vojenská správa za nutné, aby v pohraničním pásmu bylo u staveb nebo horních děl již zřízených provedeno s hlediska obrany státu nějaké stavební nebo jiné podobné opatření, je držitel stavby nebo horního díla z příkazu úřadu stanoveného vládním nařízením povinen přikázané opatření provésti nebo trpěti, aby je na svůj náklad provedl stát; je-li k takovému opatření podle platných předpisů zapotřebí souhlasu jiného odvětví státní správy, bude příkaz vydán po dohodě s příslušným úřadem této správy. Škoda, kterou držitel stavby nebo horního díla provedením opatření podle tohoto odstavce utrpí, bude mu nahrazena (§ 162).

(5) Ustanovení předcházejícího odstavce

platí obdobně též o jiné úpravě povrchu půdy v pohraničním pásmu.

(6) Příkazem daným podle odstavce 4 nebo 5 jsou vázány úřady, které by jinak byly příslušné k rozhodování neb jednání o opatřeních, jež se příkazem ukládají. Jsou též povinny v mezích své pravomoci pod dozorem politických úřadů (u železničních nemovitostí pod dozorem příslušného železničního úřadu) a za součinnosti orgánů vojenské správy zabezpečiti náležité a včasné provedení příkazu. Nemohou-li úřady, uvedené v prvé větě tohoto odstavce, v mezích své pravomoci provedení příkazu zabezpečiti, nebo není-li takových úřadů, náleží postarati se o to, aby provedení příkazu bylo zabezpečeno, politickým úřadům.

(7) Ministerstvo veřejných prací může v dohodě s ministerstvem národní obrany v zájmu obrany státu nařiditi, aby silnoproudá elektrická vedení v pohraničním pásmu, zejména pak ta, jež jdou přes státní hranice, byla přerušena a příslušná technická zařízení v potřebném rozsahu odklizena. Toto přerušení a odklizení může státní správa provésti na vrub držitele uvedených vedení. Mělo-li by dojíti k obnovení přerušeného silnoproudého elektrického vedení a k znovuzahájení provozu na něm, třeba o to žádati u ministerstva veřejných prací, které o věci rozhodne v dohodě s ministerstvem národní obrany.

(8) Je-li toho v zájmu obrany státu naléhavě třeba, mohou býti v pohraničním pásmu nemovitosti pro stát vyvlastněny; o vyvlastňovacím řízení a o náhradě za vyvlastnění platí v tomto případě ustanovení zákona ze dne 29. března 1935, č. 63 Sb. z. a n., o vyvlastnění k účelům obrany státu.

(9) Povolení k pobytu podle zákona ze dne 28. března 1935, č. 52 Sb. z. a n., o pobytu cizinců, může býti uděleno cizincům v pohraničním pásmu jen se souhlasem vojenské správy.

§ 35.

Opatření v obvodu opevněných a jiných pro obranu státu důležitých míst.

(1) Obvodem opevněných míst (t. zv. „opevněným pásmem"), obvodem vojenských a veřejných letišť, obvodem vojenských střelnic, obvodem továren na výrobu vojenských zbraní, střeliva (munice), výbušin a jiných předmětů vojenské výzbroje a speciálního vojenského výstroje, jakož i jejich zkušebních (závodních) střelnic, obvodem skladišť vojenských zbraní, střeliva (munice) a výbušin nebo hořlavých látek, jakož i vojenských objektů, určených k uložení jiného cenného nebo důležitého vojenského materiálu, je území, na němž je některé z uvedených míst (zařízení) pro obranu státu důležitých, jakož i jeho okolí, v rozsahu, jejž stanoví vládní nařízení.

(2) V obvodech uvedených v odstavci 1 jest k provádění jakýchkoli staveb (staveb pozemních, čítajíc v to i železnice a jakékoli cesty, staveb vodních, dále dopravních, telegrafních a jiných dorozumívacích zařízení a p.) a horních děl, jakož i k zřízení provozoven vyžadujících úředního schválení zapotřebí v rozsahu, jejž stanoví vládní nařízení, předchozího souhlasu vojenské správy. Ustanovení § 34, odst. 2, druhé věty platí i zde.

(3) O obvodech uvedených v odstavci 1 platí obdobně též ustanovení § 34, odst. 3 až 8. K úpravě povrchu půdy, o níž se zmiňuje § 34, odst. 5, patří tu zejména i způsob osázení a osetí pozemků v obvodech uvedených v odstavci 1.

§ 36.

Zvláštní ustanovení o elektrických podnicích.

(1) Držitelům elektrických podniků může býti ministerstvem národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací uložena povinnost přizpůsobiti a udržovati svá zařízení na výrobu a vedení elektřiny tak, aby jich mohlo býti použito k dodávce do rozvodné elektrické sítě, která bude k tomu jako důležitá pro obranu státu ministerstvem národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací označena, nebo k dodávce spotřebiteli, kterého k tomu označí ministerstvo národní obrany.

(2) Držitelům elektrických podniků může býti dále týmž způsobem uložena povinnost dodávati do sítě a spotřebiteli, o nichž jedná odstavec 1, elektřinu podle pokynů a za podmínek stanovených ministerstvem národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací; tyto pokyny a podmínky se mohou týkati jak stránky technické, tak hospodářské, na př. dodávaného množství, doby dodávky nebo ceny elektřiny.

(3) Držitelům všeužitečných elektrických podniků a ve zvlášť odůvodněných případech i držitelům jiných elektrických podniků, které po živnostensku vyrábějí nebo dodávají elektřinu, může býti způsobem uvedeným v odstavci 1 uložena — po předchozím slyšení držitelů uvedených podniků — povinnost vy-

budovati v stanovené přiměřené lhůtě určitá elektrická vedení vysokého napětí (s příslušenstvím) neb jejich části, která ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací označí za důležitá pro obranu státu, nebo povinnost účastniti se v určitém poměru na vybudování těchto elektrických vedení, jakož i povinnost vedení ta udržovati a provozovati. Při ukládání těchto povinností budiž přihlíženo k hospodářské únosnosti dotčených podniků. K provozování těchto elektrických vedení není třeba zvláštní elektrotechnické koncese. Pro elektrická vedení uvedená v tomto odstavci, která náležejí elektrickým podnikům všeužitečným nebo jsou těmito provozována, platí předpisy platné pro díla všeužitečných elektrických podniků, zejména předpisy zákona ze dne 22. července 1919, č. 438 Sb. z. a n., o státní podpoře při zahájení soustavné elektrisace, a to i tehdy, když tato elektrická vedení nejsou v území přikázaném takovému podniku k zásobování; pro tato elektrická vedení přísluší též právo podle § 7, písm. b) právě uvedeného zákona. Pro elektrická vedení uvedená v tomto odstavci, která náležejí jiným elektrickým podnikům než všeužitečným nebo jsou těmito provozována, mohou býti vyvlastněna nebo omezena vlastnická práva k nemovitostem; o vyvlastňovacím řízení a o náhradě za vyvlastnění platí v tomto případě ustanovení zákona č. 63/1935 Sb. z. a n.

(4) Držitelům elektrických podniků uvedených v odstavci 3 může býti dále způsobem uvedeným v odstavci 1 a za podmínek stanovených ministerstvem národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací uložena v zájmu zajištění dodávky elektřiny pro účely obrany státu povinnost odevzdati na dobu potřeby elektrická vedení uvedená v odstavci 3 neb i jiná zařízení na výrobu a vedení elektřiny, do udržování a provozování státu nebo všeužitečnému elektrickému podniku, který k tomu bude určen způsobem uvedeným v odstavci 2.

(5) Ministerstvo národní obrany může v dohodě s ministerstvem veřejných prací uložiti držiteli elektrického podniku povinnost, že zařízení podniku na výrobu a vedení elektřiny smí zřizovati, rozšiřovati, rekonstruovati a provozovati jen se svolením ministerstva národní obrany učiněným v dohodě s ministerstvem veřejných prací. Povinnost takto uložená přechází i na pozdější držitele podniku, nebyla-li ministerstvem národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací zrušena. Svolení k zřízení, rozšíření, rekonstrukci nebo provozování zařízení na výrobu a vedení elektřiny podle tohoto odstavce může býti odepřeno jen tehdy, kdyby se zamezením tohoto zřízení, rozšíření, rekonstrukce nebo provozování podporovalo vybudování neb využití jiných zařízení na výrobu a vedení elektřiny, která mají zvláštní význam pro obranu státu.

(6) Nesplní-li držitelé elektrických podniků řádně a včas některou z povinností uložených jim podle odstavců 1 až 4, může ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem veřejných prací dáti potřebné úkony provésti na útraty a nebezpečí těchto držitelů.

(7) Je-li toho v zájmu obrany státu třeba, může ministerstvo veřejných prací na návrh ministerstva národní obrany nařiditi sloučení elektrického podniku s některým elektrickým podnikem všeužitečným, po případě takové sloučení samo provésti, obdobně podle ustanovení § 3 zákona ze dne 1. července 1921, č. 258 Sb. z. a n., jímž se doplňuje zákon č. 438/1919 Sb. z. a n. Při tom budiž dbáno, aby elektrický podnik, s nímž se jiný elektrický podnik slučuje, převzal osoby zaměstnané zrušovaného podniku, pokud to nebude na újmu účelu prováděného opatření.

(8) Prokázané náklady a jiná škoda, vzniklá z provedení investic uložených podle ustanovení odstavců 1 a 3, jakož i škoda vzniklá z odevzdání elektrických vedení nebo jiných zařízení podle ustanovení odstavce 4 budou nahrazeny (§ 162).

(9) Při provádění ustanovení odstavců 1 až 6 postupuje ministerstvo národní obrany podle potřeby též v dohodě s věcně příslušnými ministerstvy.

(10) Za elektrické podniky se při provádění tohoto paragrafu pokládají elektrické podniky všeužitečné, pak elektrické podniky, které po živnostensku vyrábějí neb dodávají elektřinu, a konečně i jiná zařízení na výrobu nebo vedení elektřiny, která elektřinu vyrábějí nebo dodávají také k jiným účelům, než k vlastním účelům podnikatelovým.

§ 37.

Péče politických úřadů o bezpečnost a obranu státu.

Ministerstvo vnitra a politické úřady jemu podřízené jsou povinny bdíti nad tím, aby bezpečnost a obrana státu nebyly ohrožovány, odvraceti po té stránce všeliké nebezpečenství i odstraňovati nastalé poruchy, a to i způsobem uvedeným v čl. 3, odst. 1 zákona ze dne

14. července 1927, č. 125 Sb. z. a n., o organisaci politické správy.

§ 38.

Opatření v oboru zařízení důležitých pro obranu státu.

(1) Přístup k místům, kde jsou umístěna zařízení neb opatření, důležitá pro obranu státu nebo sloužící této obraně může býti do určité vzdálenosti od těchto míst úřadem stanoveným vládním nařízením na podnět vojenské správy zakázán nebo vázán zvláštním povolením; takové nařízení, v němž se též stanoví, kdo uděluje povolení, třeba v okolí dotčeného místa uvésti vhodným způsobem ve známost.

(2) Za vojenských cvičení, při větších přesunech vojska a za branné pohotovosti státu může býti na podnět vojenské správy úřadem stanoveným vládním nařízením zakázán, omezen nebo podle potřeby jinak upraven přístup obyvatelstva do určitých dalších prostorů (za branné pohotovosti státu zejména na území pole), jakož i pobyt a přeprava v nich.

§ 39.

Nedovolené zpravodajství.

(1) Uveřejnění zpráv uvedených v § 23, č. 1 zákona na ochranu republiky se trestá podle téhož ustanovení zákona, i když se neděje tiskem.

(2) Mezi zprávy, uvedené v § 23, č. 1, odst. 1 zákona na ochranu republiky, náležejí i zprávy o podnicích důležitých pro obranu státu, o komunikačních prostředcích (radioelektrických vysílačích, poště a telegrafech, železnicích, silnicích a p.), pokud těchto podniků a prostředků má býti použito k účelům obrany státu.

(3) Zákaz podle § 23, č. 1 zákona na ochranu republiky vydává ministerstvo vnitra nebo úřad, kterému to ministerstvo vnitra svěří; jde-li o případ § 23, č. 1, odst. 1 téhož zákona, anebo odstavce 2 tohoto paragrafu, stane se tak na dožádání ministerstva národní obrany. Zákaz třeba vhodným způsobem vyhlásiti.

(4) Za branné pohotovosti státu může býti se zřetelem k zájmům obrany státu vydán zákaz uveřejňovat i jiné zprávy než ty, které jsou uvedeny v § 23, č. 1, odst. 1 a 2 zákona na ochranu republiky; přestoupení takového zákazu se rovněž trestá podle § 23 zákona na ochranu republiky.

§ 40.

Opatření v oboru dorozumívacích zařízení.

(1) Držitelé soukromých zařízení pro sdělování nebo výměnu jakýchkoli zpráv (značek, písmen, slov, obrazů, výkresů a zvuků) jiným způsobem než pomocí elektrické energie jsou povinni na vyzvání ministerstva národní obrany nebo velitelství (úřadu), kterému to ministerstvo národní obrany svěří, učiniti do stanovené lhůty a na vlastní vrub opatření, jímž by bylo umožněno státní správě kontrolovati provoz na těchto zařízeních, a jsou podle okolností povinni provoz takových zařízení zastaviti a zařízení odkliditi. Za zastavení provozu nepřísluší držitelům zařízení uvedených v tomto paragrafu žádná náhrada.

(2) O zařízeních pro sdělování nebo výměnu jakýchkoli zpráv (značek, písmen, slov, obrazů, výkresů a zvuků) pomocí elektrické energie platí ustanovení § 92.

§ 41.

Opatření v oboru fotografických přístrojů, zařízení a snímků.

(1) Vládní nařízení může vývoz nevyvolaných snímků získaných fotograficky vázati povolením úřadu stanoveného tímto nařízením, a třeba-li, může jej podrobit i jiným omezením anebo vůbec zakázat.

(2) Vládní nařízení může dále povolením úřadu stanoveného tímto nařízením vázati i dovoz přístrojů a zařízení, jimiž lze zhotoviti fotografické snímky, a třeba-li, může dovoz takových přístrojů a zařízení a použití jich podrobiti i jiným omezením anebo vůbec zakázat.

§ 42.

Vývoz, dovoz a průvoz zbraní, střeliva a některých jiných předmětů.

(1) Vývoz a dovoz zbraní, jejich součástek, kterých je nezbytně třeba k jich používání, výbušin, střeliva a ostatních předmětů vojenské výzbroje a speciálního vojenského výstroje je dovolen jen s povolením vojenské správy.

(2) Vyžaduje-li toho zájem obrany státu, stanoví ministerstvo průmyslu, obchodu a živností na žádost ministerstva národní obrany vyhláškou, že vývoz a dovoz jiných předmětů válečného materiálu, než které jsou uvedeny v odstavci 1, jakož i vývoz a dovoz surovin a

polotovarů potřebných k výrobě, opravě neb udržování předmětů uvedených v odstavci 1 neb jiného válečného materiálu, a třeba-li, i vývoz a dovoz jiných předmětů, kterých může býti použito k vojenským (válečným) účelům, je dovolen jen s povolením ministerstva průmyslu, obchodu a živností v dohodě s ministerstvem národní obrany a ministerstvem zahraničních věcí.

(3) Ministerstvo národní obrany může vývoz předmětů uvedených v odstavci 1 vyhláškou vůbec zakázati; pokud jde o předměty uvedené v odstavci 2, může vývoz jich vyhláškou zakázati ministerstvo průmyslu, obchodu a živností na žádost ministerstva národní obrany po dohodě s ministerstvem zahraničních věcí.

(4) Vyžaduje-li toho zájem obrany státu, může ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí ustanovení odstavce 1 vyhláškou zcela nebo zčásti rozšířit i na průvoz předmětů tam uvedených, anebo může průvoz takových předmětů vůbec zakázati; o průvozu předmětů uvedených v odstavci 2 může takové opatření učiniti ministerstvo průmyslu, obchodu a živností v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí na žádost ministerstva národní obrany.

(5) Za povolení udělená podle ustanovení odstavců 1 a 2 mohou býti vybírány poplatky, jejichž výši stanoví a vyhlásí o předmětech uvedených v odstavci 1 ministr národní obrany a o předmětech uvedených v odstavci 2 ministr průmyslu, obchodu a živností.

(6) Výjimky z ustanovení odstavce 1 mohou býti povoleny vyhláškou ministerstva národní obrany, vydanou v dohodě s ministerstvem vnitra.

(7) Vyhlášky vydané podle ustanovení odstavců 2 až 6 se uveřejní ve Sbírce zákonů a nařízení.

(8) Ustanoveními tohoto paragrafu nejsou dotčeny právní předpisy, podle nichž je třeba k vývozu, dovozu a průvozu předmětů uvedených v odstavci 1 zvláštního povolení státních bezpečnostních úřadů, ani právní předpisy o monopolu výbušných látek.

§ 43.

Vydávání povolení podle § 24, č. 2 zákona na ochranu republiky.

Vydávati povolení, o nichž se zmiňuje § 24, č. 2 zákona na ochranu republiky, přísluší ministerstvu národní obrany nebo velitelství (úřadu), kterému to ministerstvo národní obrany svěří.

Opatření v oboru patentů a vynálezů.

§ 44.

Ustanovení o vynálezích důležitých pro obranu státu.

(1) Každý vynález z oborů stanovených vládním nařízením, přihlášený u československého patentního úřadu, je přihlašovatel nebo jeho právní nástupce povinen držeti v tajnosti před osobami nepovolanými a nesmí jej, není-li v dalších odstavcích jinak stanoveno, do ciziny přenechati ani úplatně ani bezplatně.

(2) K přihlášce vynálezu uvedeného v odstavci 1 třeba pro potřeby vojenské správy připojiti opis přihlášky a stejnopis popisu, jakož i příslušného výkresu vynálezu; tento opis i stejnopis dodá patentní úřad ihned ministerstvu národní obrany.

(3) Přihláška vynálezu uvedeného v odstavci 1 se projedná jako tajná a její vyložení se odloží až do rozhodnutí ministerstva národní obrany podle ustanovení odstavců 5 a 6 nebo až do zániku povinnosti podle ustanovení odstavce 4.

(4) Povinnosti stanovené v odstavci 1 zanikají, jestliže ministerstvo národní obrany nejdéle do čtyř měsíců ode dne, kdy byl mu dodán opis a stejnopis podle ustanovení odstavce 2:

a) nepodá podle odstavce 5 návrh na vyvlastnění podle § 15 zákona ze dne 11. ledna 1897, č. 30 ř. z., o ochraně vynálezů (patentního zákona), nebo

b) neprohlásí podle odstavce 6, že povinnosti ty mají trvati nadále.

(5) Podá-li ministerstvo národní obrany návrh na vyvlastnění podle § 15 patentního zákona, platí ustanovení § 65 patentního zákona; patentní úřad může zrušiti tajnost vynálezu jen k návrhu ministerstva národní obrany a jen v mezích tohoto návrhu.

(6) Prohlásí-li ministerstvo národní obrany, že povinnosti stanovené v odstavci 1 mají trvati nadále, má to za následek, že majitel patentu nesmí též patent převésti nebo licenci k němu uděliti nebo výrobky podle něho zhotovené dodati jiné osobě než vojenské správě nebo osobě jí označené bez předchozího souhlasu ministerstva národní obrany. V takovém případě se popis ani nevyloží, ani nevytiskne, a předmět vynálezu se do veřejného patentního rejstříku nezapíše. Přihlašovatel vynálezu nebo majitel patentu může však se souhlasem ministerstva národní obrany kdykoliv dodatečně žádati, aby patent byl oznámen a

úplně zapsán. Ochranná doba takových patentů počíná dnem, kdy byly uděleny s konečnou platností.

(7) V oborech stanovených podle ustanovení odstavce 1 vládním nařízením smějí býti vynálezy, které učiní československý státní občan nebo v republice Československé trvale bydlící nebo usazený cizinec, přihlášeny k patentování v cizině nebo do ciziny přenechány, ať úplatně nebo bezplatně, jen když byly předtím přihlášeny k patentování u československého patentního úřadu a jestliže zanikly podle ustanovení odstavce 4 povinnosti stanovené v odstavci 1, nebo jestliže byl vysloven ministerstvem národní obrany souhlas podle ustanovení odstavce 6. To platí i o vynálezích právnických osob a jiných sdružení osob anebo majetku, majících sídlo v republice Československé. Vládní nařízení může z ustanovení tohoto odstavce stanoviti výjimky, pokud jde o československé státní občany v cizině.

(8) Prokáže-li majitel patentu, že mu utajením patentu neb jinými omezeními podle ustanovení odstavce 6 vznikla škoda, bude mu, nedohodne-li se o tom s vojenskou správou za souhlasu ministerstva financí, přiznána přiměřená náhrada ministerstvem financí v dohodě s ministerstvem průmyslu, obchodu a živností a ministerstvem národní obrany. Za škodu, která snad vynálezci nebo majiteli patentu vzejde z provádění jiných ustanovení tohoto paragrafu, náhrada nepřísluší.

(9) Právní jednání, která odporují ustanovením předcházejících odstavců, jsou neplatná.

(10) Ustanovení § 21, odst. 1 až 7 a § 27, odst. 1 až 4 patentního zákona se též nevztahují na patenty, kterých se týká ustanovení odstavce 6.

(11) Ustanovení předcházejících odstavců se nevztahují na vynálezy, které byly po právu (odstavec 7) přihlášeny v cizině.

(12) Vládní nařízení, o němž se zmiňuje odstavec 1 a odstavec 7, první věta, stanoví též, kdo rozhoduje v pochybnostech o tom, zda ten neb onen vynález náleží do některého z oborů stanovených uvedeným vládním nařízením; takové rozhodnutí je závazné i pro soudy.

§ 45.

Nahlížení ministerstva národní obrany do patentních spisů.

Ministerstvo národní obrany má právo kdykoli nahlížeti do všech přihlášek vynálezů, podaných patentnímu úřadu, i do všech jejich příloh, jakož i do všech úředních spisů, které se týkají projednávání přihlášek, stížností a žalob.

§ 46.

Změna § 10 patentního zákona.

§ 10 patentního zákona zní takto:

„(1) Je-li toho v zájmu obrany státu třeba, má vojenská správa právo užívati nebo svými zmocněnci dát užívati kteréhokoli vynálezu a nemůže z toho důvodu býti proti ní uplatňováno nijaké právo z přihlášeného vynálezu nebo uděleného patentu. Určiti, zda je takového užívání v zájmu obrany státu třeba, náleží ministerstvu národní obrany.

(2) Nedohodne-li se majitel patentu o přiměřené náhradě s vojenskou správou se souhlasem ministerstva financí, rozhodne o ní ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem průmyslu, obchodu a živností a ministerstvem národní obrany.

(3) Výkon užívacího práva příslušejícího vojenské správě je nezávislý na postupu jednání o náhradu.“

§ 47.

Nucená licence v prospěch podniků důležitých pro obranu státu.

(1) Je-li v zájmu obrany státu třeba, aby podniku důležitému pro obranu státu bylo povoleno užívati cizího vynálezu, udělí k tomu povolení (nucenou licenci) na žádost patentní úřad. Udělení takového povolení není závislé na tom, aby od udělení patentu prošla určitá doba.

(2) Okolnost, že je užívání vynálezu třeba v zájmu obrany státu, osvědčuje se potvrzením, které vydává ministerstvo národní obrany podle volného uvážení; jde-li o podnik, který náleží do oboru působnosti některého jiného ministerstva, vydává ministerstvo národní obrany uvedené potvrzení v dohodě s tímto ministerstvem. Potvrzení třeba přiložiti k žádosti podané patentnímu úřadu.

(3) Žádost za povolení užívání vynálezu podle ustanovení odstavce 1 může podati držitel podniku nebo stát.

(4) Patentní úřad, udíleje nucenou licenci, stanoví po slyšení ministerstva národní obrany podmínky, a třeba-li, i dobu užívání, přihlížeje při tom k stanovisku ministerstva národní obrany a k okolnostem případu.

(5) Za povolené užívání vynálezu je žadatel povinen poskytnouti přiměřenou náhradu. Tuto náhradu stanoví — nedojde-li o ní k dohodě mezi majitelem patentu a žadatelem — po slyšení patentního úřadu ministerstvo financí v dohodě s ministerstvem průmyslu, obchodu a živností a ministerstvem národní obrany.

(6) Byla-li nucená licence udělena, může býti vynálezu podle udělené licence užíváno již před určením náhrady podle ustanovení odstavce 5.

(7) S převodem podniku důležitého pro obranu státu přechází nucená licence, získaná podle ustanovení tohoto paragrafu, bezplatně na nového držitele takového podniku.

(8) Jestliže podnik, který získal nucenou licenci, anebo na který nucená licence přešla, přestane býti podnikem důležitým pro obranu státu, licence tato zaniká.

§ 48.

Vztah k jiným právním předpisům o vynálezích.

Pokud se v předchozích paragrafech nestanoví jinak, zůstávají ustanovení jiných právních předpisů o zabezpečení a využití vynálezů pro potřeby vojenské správy nebo pro účely obrany státu nedotčena.

Zvláštní ustanovení o právech k nemovitostem v pohraničním pásmu, pak v obvodu opevněných a jiných pro obranu státu důležitých míst.

§ 49.

Na koho se vztahují zvláštní ustanovení o právech k nemovitostem.

(1) Nabyli-li cizinci nebo právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku k nemovitostem, ležícím v pohraničním pásmu (§ 34, odst. 1) nebo v obvodu opevněných a jiných pro obranu státu důležitých míst (§ 35, odst. 1), držby, vlastnického neb jiného věcného práva (vyjímajíc právo zástavní), anebo práva pachtovního nebo nájemního (vyjímajíc nájmy stanovené vládním nařízením), jsou povinni oznámiti to do šesti neděl zemskému úřadu příslušnému podle polohy nemovitosti; to platí obdobně o právech horních, vodních, honebních a rybářských. Lhůta k oznámení počíná u práv nabytých před účinností tohoto zákona dnem této účinnosti, a jde-li o práva později nabytá, dnem, kdy bylo těchto práv nabyto.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí obdobně, jestliže československý státní občan, mající některé z práv uvedených v předcházejícím odstavci, pozbude československého státního občanství; lhůta k oznámení tu počíná dnem, kdy občan pozbyl československého státního občanství.

(3) Ustanovení odstavce 1 se nevztahuje na československý stát, na svazky československé územní nebo zájmové samosprávy, jakož i na ústavy, podniky a fondy jim náležející neb jimi spravované, dále na ty právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku, které budou osvobozeny od povinnosti oznamovací, uvedené v odstavci 1, vládním nařízením neb úřadem, kterému to vládní nařízení svěří; tento úřad, je-li to úřad civilní, postupuje při uvedeném osvobozování v dohodě s vojenskou správou.

§ 50.

Projednávání oznámení podle § 49.

(1) Zemský úřad ihned uvědomí o oznámení, které ho podle ustanovení § 49 dojde, vojenskou správu a z volné úvahy — vždy však za souhlasu vojenské správy —:

a) buď toto oznámení vezme na vědomost,

b) nebo uloží nabyvatelům omezení nebo podmínky, jež uzná za vhodné,

c) nebo jim nařídí, aby ve lhůtě, kterou k tomu určí, převedli práva uvedená v § 49, odst. 1 na československé státní občany, nebo na právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku, na něž se ustanovení § 49, odst. 1 podle ustanovení § 49, odst. 3 nevztahuje, anebo na osoby (počítajíc v to i právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku), které k tomu za souhlasu vojenské správy oprávní.

(2) Práva uvedeného v odstavci 1, písm. b) a c) může zemský úřad použíti nejdéle do jednoho roku ode dne, kdy ho oznámení podle § 49 došlo; tato lhůta může býti vládním nařízením na přechodnou dobu prodloužena.

(3) Nebylo-li oznámení podle § 49 učiněno v předepsané lhůtě, může zemský úřad práva podle ustanovení odstavce 1, písm. b) a c) použíti kdykoliv; jde-li však o práva, která jsou předmětem zápisu do veřejných knih, může zemský úřad práva uvedeného v odstavci 1, písm. b) a c) použíti nejdéle do desíti let poté, co byla dotčená práva ve veřejných knihách zapsána, a jde-li o práva v den účinnosti tohoto zákona již zapsaná, do desíti let ode dne této účinnosti.

(4) Co je v odstavci 1 předepsáno o uvědomení vojenské správy a o její součinnosti, platí i v tom případě, když se úřad o nabytí práva dozvěděl jinak než z oznámení učiněného podle § 49.

§ 51.

Úřední likvidace práv k nemovitostem.

(1) Nebude-li v stanovené lhůtě podán průkaz o tom, že bylo příkazu danému podle ustanovení § 50, odst. 1 vyhověno, zpeněží okresní soud příslušný podle polohy nemovitosti na návrh zemského úřadu právo, o něž jde, na účet dosavadní oprávněné osoby podle pravidel o dobrovolné dražbě (prodeji). Až do pravoplatného zpeněžení může okresní soud nařiditi na návrh zemského úřadu prozatímní správu na vrub dosavadní oprávněné osoby.

(2) Nebylo-li by zpeněžení možné nebo nebylo-li by lze je s úspěchem provésti, může zemský úřad nařiditi na vrub oprávněné osoby jiný způsob likvidace a může podle okolností i právo, o něž jde, zrušiti za přiměřenou náhradu; nařízené zrušení práv horních provede příslušný báňský úřad, který stanoví též přiměřenou náhradu.

(3) Podrobnosti k provedení tohoto paragrafu může stanoviti vládní nařízení, které může určiti odchylky od pravidel o dobrovolné dražbě (prodeji).

§ 52.

Předchozí povolení k nabytí práv k nemovitostem.

(1) Osoby uvedené v § 49, odst. 1 mohou před nabytím práv tam vypočtených požádati zemský úřad, aby jim dal povolení k nabytí těchto práv.

(2) Zemský úřad udílí povolení podle odstavce 1 podle volné úvahy a může je vázati podmínkami. K udělení povolení je potřebí předchozího souhlasu vojenské správy.

(3) Je-li povolení uděleno, není tím dotčena povinnost oznámiti nabytí práva podle ustanovení § 49, odst. 1; zemský úřad však nemůže v takovém případě použíti práva uvedeného v § 50, odst. 1, písm. b) a c).

§ 53.

Ustanovení o knihovních zápisech.

(1) Knihovní soud dodá usnesení, týkající se zápisu některého z práv uvedených v § 49, odst. 1, ve dvou stejnopisech vždy též místně příslušnému okresnímu úřadu.

(2) Okresní úřad přezkoumá, zda tu jde o případ podléhající oznamovací povinnosti podle § 49, odst. 1, při čemž je nabyvatel dotčeného práva povinen na vyzvání okresního úřadu podati ve lhůtě tímto úřadem dané průkaz o rozhodných okolnostech.

(3) Ustanoveními tohoto paragrafu není dotčena povinnost oznámiti nabytí práva podle ustanovení § 49, odst. 1.

§ 54.

Vztah k jiným právním předpisům o nabývání práv k nemovitostem.

(1) Ustanoveními §§ 49 až 53 zůstávají nedotčena zvláštní ustanovení, upravující nabývání práv uvedených v § 49, odst. 1 cizincem, pokud takové nabývání vylučují nebo činí závislým na povolení, nebo je jinak omezují. To platí zejména o ustanovení § 3 zákona přídělového ze dne 30. ledna 1920, č. 81 Sb. z. a n., a § 12 zákona úvěrového ze dne 11. března 1920, č. 166 Sb. z. a n., ve znění vládního nařízení ze dne 29. července 1933, č. 158 Sb. z. a n.

(2) Nedotčena zůstávají ustanovení mezinárodních smluv vyhlášených ve Sbírce zákonů a nařízení.

(3) Ustanovení §§ 49 až 53 neplatí pro nabývání práv uvedených v § 49, odst. 1 k dráze, pokud je dráha knihovní jednotkou (§ 5 zákona ze dne 22. srpna 1930, č. 132 Sb. z. a n., o železničních knihách a zástavních právech nabytých na drahách).

Ustanovení o stavbách důležitých pro obranu státu.

§ 55.

Všeobecná ustanovení o stavbách důležitých pro obranu státu.

(1) Prohlásí-li ministr národní obrany, že je v zájmu obrany státu, aby byla zachována naprostá tajnost o zařízení, uspořádání atd. stavby, jež má býti provedena k vojenským účelům:

a) přechází se souhlasem ministra vnitra a ministra veřejných prací působnost stavebního úřadu (úřadu povolaného k rozhodování o stavbě), není-li podle platných předpisů vyhrazena zemskému nebo ústřednímu úřadu anebo vojenské správě, na úřad, který je

přímo podřízen věcně příslušnému ústřednímu úřadu;

b) stavební úřad (úřad povolaný k rozhodování o stavbě) zařídí v dohodě s vojenskou správou čeho třeba k tomu, aby zařízení, uspořádání atd. takové stavby, jakož i její povolení a schválení zůstalo utajeno;

c) dozor na takovou stavbu (zejména dozor podle stavebních řádů [statutů] a dozor orgánů živnostenské inspekce) budiž v dohodě s vojenskou správou upraven a příslušným ústředním úřadem potřebně soustředěn tak, aby to, co má býti v zájmu obrany státu utajeno, zůstalo utajeno.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně i v tom případě, kdy ministr národní obrany v dohodě s ministrem vnitra a věcně příslušným ministrem prohlásí

a) o státní stavbě, jež má býti provedena k jiným účelům než vojenským, nebo

b) o stavbě podniku důležitého pro obranu státu,

že je v zájmu obrany státu, aby byla zachována naprostá tajnost o zařízení, uspořádání atd. takové stavby.

(3) Při stavbách uvedených v odstavcích 1 a 2 mohou býti podle volného uvážení příslušného úřadu v dohodě s vojenskou správou zúčastněné osoby (zájemci) a obce (jimž třeba vždy přiznati právní postavení zúčastněné osoby [zájemce]) vyloučeny z práva nahlédnouti v příslušné plány a popisy. Zúčastněným osobám (zájemcům) třeba tu podati vysvětlení, pokud se zamýšlená stavba dotýká jejich majetkových a jiných práv, aby jim byla umožněna obrana těchto práv, avšak jenom v tom rozsahu, pokud to povaha a účel stavby připouští. Obcím bude dodán — nevylučuje-li to potřeba zachování tajemství — pro účely plánu polohy geometrický (polohopisný) plán v měřítku plánu polohy nebo aspoň v měřítku katastrální mapy v takové úpravě, jakou uzná příslušný úřad v dohodě s vojenskou správou za vhodnou.

(4) Při stavbách uvedených v odstavcích 1 a 2 lze se i jinak odchýlit od platných stavebních řádů (statutů) a jiných právních ustanovení, vztahujících se na budování takových staveb, jestliže toho povaha a účel těchto staveb vyžaduje.

(5) Na úřad příslušný podle ustanovení odstavců 1 a 2 přechází též působnost k provedení vodoprávního a jiného řízení, jehož je k uskutečnění stavby a v souvislosti s ní zapotřebí. I tu platí obdobně ustanovení odstavce 4, jakož i to, co v zájmu zachování tajemství ustanovuje odstavec 1, písm. b) a c) a odstavec 3.

(6) O stavbách drah a o stavbách na drahách platí příslušné předpisy o drahách.

§ 56.

Zvláštní ustanovení o opevňovacích, obranných a jiných důležitých stavbách a zařízeních.

(1) Na opevňovací a jiné obranné stavby vojenské se ustanovení stavebních a živnostenských předpisů nevztahují. Pokyny stran přípravy, budování, udržování atd. těchto staveb vydává a na tyto stavby, jakož i na jejich přípravy a budování dozírá vojenská správa.

(2) Působnost k provedení vodoprávního a jiného řízení, jehož je k uskutečnění staveb uvedených v odstavci 1 a v souvislosti s nimi zapotřebí, přechází na vojenskou správu. Ustanovení § 55, odst. 5, druhé věty platí i tu.

(3) Vojenské správě přísluší též dozor, který jinak vykonávají živnostenští inspektoři a jiné úřady (orgány).

(4) Ustanovení tohoto paragrafu se vztahují i na jiné stavby nebo zařízení, o nichž Nejvyšší rada obrany státu určí, že pro jejich mimořádný význam pro obranu státu je třeba je klásti na roveň stavbám uvedeným v odstavci 1.

HLAVA V.

Obrana státu za branné pohotovosti státu.

Část 1.

Všeobecná ustanovení o branné pohotovosti státu.

§ 57.

Pojem branné pohotovosti státu, její počátek a ukončení.

(1) Jakmile byla vyhlášena mobilisace branné moci nebo prohlášen válečný stav anebo vypověděna válka, vstupuje stát do branné pohotovosti, a to dnem, kdy bylo učiněno některé z právě uvedených opatření.

(2) Stav branné pohotovosti státu končí dnem, jejž vláda určí.

(3) Den vstupu státu do branné pohotovosti a den jejího ukončení vyhlásí vláda v Sbírce zákonů a nařízení.

(4) Jsou-li v platných předpisech dána ustanovení pro dobu mobilisace nebo války (dobu válečnou), rozumí se jí — není-li v tomto zákoně nebo v jiných právních ustanoveních tento pojem jinak vyložen — doba branné pohotovosti státu podle předcházejících ustanovení tohoto paragrafu.

§ 58.

Všeobecná ustanovení o povinnostech za branné pohotovosti státu.

Každý, kdo není zavázán k účasti v obraně státu a v její přípravě podle jiných ustanovení tohoto neb jiných zákonů, je za branné pohotovosti státu povinen podle ustanovení této hlavy k osobní účasti nebo jiné součinnosti při obraně státu a k její podpoře a lze mu v zájmu obrany státu uložiti omezení a požadovati věcné prostředky.

§ 59.

Použitelnost ustanovení hlavy V.

Ustanovení hlavy V lze mimo dobu branné pohotovosti státu a mimo případy uvedené v hlavě VI použíti jen, když je to v nich výslovně připuštěno.

Část 2.

Pracovní povinnost, povinnosti veřejných a některých jiných zaměstnanců (funkcionářů) a osobní úkony za branné pohotovosti státu.

Oddíl 1.

Pracovní povinnost za branné pohotovosti státu.

§ 60.

Kdo podléhá pracovní povinnosti.

(1) Za branné pohotovosti státu může býti na potřebnou dobu stanoveno, že se ukládá pracovní povinnost osobám zaměstnaným v těch oborech práce, kterých je nevyhnutelně třeba, aby byly zamezeny poruchy pravidelného chodu života v státě, zejména v zařízeních na opatřování vody, světla, tepla neb energie pro obecnou potřebu, při výrobě zemědělské, v službě zdravotnické, při zabezpečení zásobování předměty spotřeby a p.; stane se tak vládním nařízením, jež určí, v kterých oborech práce se tato povinnost ukládá.

(2) Pro osoby zaměstnané v registrovaných podnicích, jakož i v jiných podnicích důležitých pro obranu státu, jimž byl uložen závazek podle § 98, platí za branné pohotovosti státu pracovní povinnost, aniž je potřebí ji zvláště vládním nařízením ukládati.

(3) Uložení pracovní povinnosti podle ustanovení předcházejících odstavců třeba v příslušných oborech práce uvésti vhodným způsobem v obecnou známost.

(4) Cizinci podléhají pracovní povinnosti v rozsahu, který vyplývá z mezinárodních smluv anebo z mezinárodního práva vůbec.

§ 61.

Obsah pracovní povinnosti.

(1) Osoby, zaměstnané v oborech práce nebo v podnicích, pro které platí podle ustanovení § 60 pracovní povinnost, jsou povinny setrvati v svém zaměstnání, plniti řádně a svědomitě všechny své povinnosti a zdržeti se všeho, co by mohlo znesnadniti nebo ohroziti dosažení účelu dotčeného oboru práce (pravidelnou činnost podniku).

(2) Je-li toho třeba, jsou osoby vázané pracovní povinností povinny konati své zaměstnání kdekoliv, i mimo místo svého pobytu a pravidelného zaměstnání, při čemž se podle možnosti přihlédne k jejich poměrům, zvláště rodinným a hospodářským; podle potřeby jsou takové osoby povinny konati v zájmu obrany státu i takové úkony, které nenáleží k jejich pravidelnému zaměstnání.

§ 62.

Vliv pracovní povinnosti na pracovní poměr.

(1) Pracovní poměr osob vázaných pracovní povinností se řídí, jestliže tento zákon nestanoví jinak, i nadále platnými předpisy a smlouvami.

(2) Pracovní poměr uvedený v předcházejícím odstavci může býti ukončen jen se svolením příslušného státního dozorčího úřadu nebo k jeho příkazu, a není-li takového úřadu, se svolením anebo k příkazu okresního úřadu. Takové svolení nebo příkaz lze dáti jen z důležitých důvodů, není-li zájem obrany státu ohrožen. O registrovaných podnicích platí ustanovení § 29, odst. 2, písm. d). Při ukončení pracovního poměru podle ustanovení tohoto odstavce nejsou účastny nestátní orgány, kterým jinak přísluší podle zvláštních předpisů součinnost při ukončení pracovního poměru; pokud taková součinnost přísluší

orgánům státním, může býti vládním nařízením odchylně upravena, aby bylo rychleji rozhodováno.

(3) Z přidržení k pracovní povinnosti podle tohoto zákona nelze vyvozovati proti státu žádné nároky. Příslušníkům rodiny osob vázaných pracovní povinností, kteří utrpí újmu tím, že jejich živitelům bylo podle ustanovení § 61, odst. 2 uloženo konati zaměstnání na jiném místě, dostane se vyživovacího příspěvku podle předpisů platných pro příslušníky rodin osob povolaných k vojenské službě, nepřísluší-li jim snad podle platných smluv anebo předpisů již jiná náhrada nebo nárok z toho důvodu.

§ 63.

Rozhodčí komise pro úpravu pracovního poměru osob vázaných pracovní povinností.

(1) Pro úpravu pracovního poměru osob vázaných pracovní povinností se zřídí rozhodčí komise, jejichž sídla a obvody určí vládní nařízení.

(2) Tyto rozhodčí komise jsou povolány k tomu, aby na žádost zaměstnavatelů neb jejich zájmových sdružení anebo na žádost zájmových sdružení zaměstnanců neb jednotlivých skupin těchto zaměstnanců stanovily pracovní podmínky a zejména určily mzdy (platy), přihlížejíce k celkovým hospodářským a pracovním poměrům, jakož i ke vzdělání a pracovnímu výkonu jednotlivých zaměstnaneckých kategorií a k nabytým právům. Rozhodčí komise mohou rozhodovati o úpravě pracovního poměru též na podnět věcně příslušného státního ústředního úřadu. Jiným orgánům, zřízeným podle zvláštních zákonů nebo podle dohody zájmových sdružení zaměstnanců a zaměstnavatelů, rozhodování při úpravě pracovního poměru, jakmile budou rozhodčí komise ustaveny, nepřísluší.

(3) Rozhodčí komise jednají v odborných senátech, složených vedle předsedy komise (jeho zástupce) z čtyř členů (jejich náhradníků), z nichž dva jsou zástupci zaměstnavatelů a dva zástupci zaměstnanců z dotčeného hospodářského odvětví; počet a druh těchto odborných senátů stanoví ministerstvo národní obrany v dohodě s příslušnými ministerstvy. Ke každému jednání je předseda rozhodčí komise povinen přibrati jako odborné poradce zástupce vojenské správy, zástupce těch oborů státní správy, které v dotčeném hospodářském odvětví vykonávají dozor po stránce sociálně politické, a zástupce finanční správy.

(4) Předsedu a zástupce předsedy rozhodčí komise ustanovuje ze soudců z povolání ministerstvo spravedlnosti v dohodě s ministerstvem národní obrany a ministerstvy, jimž přísluší ochrana dotčených zájmů zaměstnavatelských a zaměstnaneckých, na dobu jednoho roku. Členy rozhodčí komise a jejich zástupce ustanovuje na stejné funkční období ministerstvo národní obrany na návrh ministerstva, které v dotčeném hospodářském odvětví vykonává dozor po stránce sociálně politické; toto ministerstvo vyslechne ústředny odborových organisací (zájmových korporací) zaměstnanců a zaměstnavatelů; členy (zástupce) třeba ustanoviti v takovém počtu, aby z nich mohly býti složeny odborné senáty podle jednotlivých hospodářských odvětví. Odborné poradce pro rozhodčí komise ustanovují příslušná ministerstva.

(5) Členům rozhodčí komise přísluší náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku v rozsahu a podle zásad stanovených vládním nařízením, jež určí též, jaká odměna přísluší předsedovi rozhodčí komise, jeho zástupci a odborným poradcům.

(6) Jednání před rozhodčí komisí je neveřejné. Předseda rozhodčí komise může k zajištění nerušeného chodu řízení těm, kdo řízení maří nebo ruší, uložiti pořádkové pokuty do 2.000 Kč; uložené pokuty připadají státu a vymáhají se politickou nebo soudní exekucí.

(7) Výroky rozhodčí komise jsou konečné; nastane-li však po výroku podstatná změna poměrů, může býti na návrh učiněný podle ustanovení odstavce 2 o věci znovu jednáno.

(8) Výrok rozhodčí komise zavazuje všechny zaměstnavatele a zaměstnance, jichž se týká. Ve výroku třeba uvésti, od které doby nabývá účinnosti; nestane-li se tak, nabývá výrok účinnosti dnem následujícím po jeho usnesení.

(9) Náklady na řízení před rozhodčími komisemi jdou na vrub státu.

(10) Ustanovování členů rozhodčích komisí a jejich povinnosti, jakož i podrobnosti o organisaci těchto komisí a řízení před nimi upraví vládní nařízení, jež stanoví též, jak se účastní v tomto řízení zaměstnavatelé a zaměstnanci.

Oddíl 2.

Povinnosti veřejných a některých jiných zaměstnanců (funkcionářů) za branné pohotovosti státu.

§ 64.

Povinnosti veřejných a některých jiných zaměstnanců.

(1) Za branné pohotovosti státu platí pro

zaměstnance státu i jiných veřejnoprávních korporací, ústavů, fondů a jakýchkoli veřejných institucí vůbec, jakož i ústavů, fondů, podniků a závodů jim náležejících anebo jimi spravovaných a podniků pro veřejnou dopravu ustanovení odstavců 2 až 9.

(2) Zaměstnanci jsou povinni setrvati v svém služebním (pracovním) poměru, plniti řádně a svědomitě všechny povinnosti své služby (práce) a to jak služební (pracovní) úkoly pravidelné, tak i ony, které přinášejí poměry způsobené brannou pohotovostí státu, a zdržeti se všeho, co by mohlo znesnadniti neb ohroziti řádný a pravidelný výkon služby (práce). Jsou povinni vykonávati jako svou službu (práci) v zájmu obrany státu i takové úkoly, které jinak nenáležejí k jejich pravidelné službě (práci), a jsou povinni konati službu (práci) kdekoliv, i mimo své služební (pracovní) působiště.

(3) Služební (pracovní) poměr může býti rozvázán jen se svolením příslušného úřadu, a to, jde-li o služební (pracovní) poměr k státu, se svolením příslušného státního úřadu, a jde-li o jiný služební (pracovní) poměr, se svolením státního dozorčího úřadu a není-li ho, se svolením okresního úřadu anebo také úřadu (orgánu), jemuž to tyto úřady svěří. Takové svolení lze dáti jen z důležitých důvodů a není-li zájem obrany státu ohrožen. Ustanovení § 62, odst. 2, poslední věty platí obdobně.

(4) Jinak se služební (pracovní) poměr — mimo případy uvedené v odstavcích 5 a 6 — rozváže úřadem uvedeným v odstavci 3, a není-li k tomu podle platných předpisů příslušný, z jeho příkazu, vyžaduje-li toho zájem obrany státu neb jiný veřejný zájem a dovolují-li to platná jinak zákonná nebo smluvní ustanovení. Ustanovení poslední věty předcházejícího odstavce platí i tu.

(5) Zaměstnanec, který hrubě poruší povinnosti uvedené v odstavci 2, může býti ihned ze služby (práce) propuštěn bez disciplinárního (kárného) řízení. Zaměstnance, který není v služebním (pracovním) poměru k státu, může ze služby (práce) propustiti též příslušný státní dozorčí úřad, a není-li ho, okresní úřad anebo také úřad (orgán), jemuž to tyto úřady svěří. Před propuštěním třeba porušení povinností uvedených v odstavci 2 řádně zjistiti a zaměstnance o proviněních za vinu mu kladených vyslechnouti. Z rozhodnutí o propuštění může zaměstnanec podati do patnácti dní ode dne doručení nebo ústního prohlášení rozhodnutí odvolání k úřadu, který vykonává přímo dozor na úřad, jenž jej ze služby (práce) propustil; rozhodnutí o takovém odvolání je konečné. Podané odvolání nemá účinku odkládacího. U soudců z povolání jsou k opatření uvedenému v tomto odstavci a k rozhodování o opravných prostředcích proti takovému opatření povolány příslušné disciplinární soudy; tyto soudy vysloví propuštění ze služby disciplinárním nálezem.

(6) Zaměstnanec, který byl uznán pravoplatným rozsudkem trestního soudu vinným, že se porušením povinností uvedených v odstavci 2 dopustil přečinu nebo zločinu podle hlavy VIII, bude ihned ze služby (práce) propuštěn bez disciplinárního (kárného) řízení, nenastala-li ztráta služby (úřadu) již přímo ze zákona nebo výrokem soudu. Neprovede-li takové propuštění ze služby (práce) příslušný jinak úřad (orgán) nestátní, dá mu k tomu státní dozorčí úřad, a není-li ho, okresní úřad krátkou, neprodlužitelnou lhůtu. Uplyne-li tato lhůta marně, propustí dotčeného zaměstnance s konečnou platností sám příslušný státní dozorčí úřad, a není-li ho, okresní úřad.

(7) Propuštěním ze služebního (pracovního) poměru podle odstavce 5 nebo 6 zanikají veškerá ze služebního (pracovního) poměru vyplývající práva propuštěného zaměstnance i jeho rodinných příslušníků, nikoli však práva z veřejnoprávního pojištění.

(8) V případech zvláštního zřetele hodných může býti zaměstnanci propuštěnému ze služby (práce) podle odstavce 5 nebo 6, pokud by mu příslušely odpočivné platy, nebo jeho nevinným rodinným příslušníkům, pokud by měli nárok na zaopatřovací platy, kdyby byl zaměstnanec zemřel v době svého pravoplatného propuštění ze služby (práce), přiznán příspěvek na výživu. Na tento příspěvek sluší užíti přiměřeně ustanovení § 5 zákona ze dne 12. července 1933, č. 147 Sb. z. a n., o stíhání protistátní činnosti státních zaměstnanců a některých jiných osob a o překládání soudců na jiné služební místo proti jejich vůli, a příspěvek ten může býti povolen, pokud jde o zaměstnance, na něž se vztahuje právě uvedený zákon, mají-li nároky na pensijní zaopatření proti státu, příslušným ústředním úřadem v dohodě s ministerstvem financí, v ostatních případech pak oním činitelem, proti němuž mají nárok na pensijní zaopatření, a to se souhlasem státního dozorčího úřadu, a není-li ho, se souhlasem okresního úřadu.

(9) Zaměstnanec, který byl propuštěn ze služby (práce) podle odstavce 5 nebo 6, nesmí býti přijat do žádné ze služeb (prací)

uvedených v odstavci 1. Výjimku může povoliti, jde-li o službu (práci) u státu, příslušný ústřední úřad, a jde-li o ostatní služby (práce) uvedené v odstavci 1, příslušný státní dozorčí úřad, a není-li ho, okresní úřad anebo také úřad (orgán), jemuž to tyto úřady svěří.

§ 65.

Povinnosti veřejných funkcionářů.

(1) Členové zastupitelských sborů i jiných orgánů (počítajíc v to i poradní sbory) veřejnoprávních korporací, ústavů, fondů a jakýchkoli veřejných institucí vůbec, pak ústavů, fondů, podniků a závodů jim náležejících anebo jimi spravovaných, jakož i podniků pro veřejnou dopravu jsou za branné pohotovosti státu povinni:

a) setrvati v svých funkcích a plniti řádně a svědomitě všechny povinnosti s nimi spojené;

b) zdržovati se všeho, co by mohlo znesnadniti nebo ohroziti řádnou a pravidelnou činnost dotčených korporací ústavů, fondů, podniků a závodů.

(2) Funkcionáři tito mohou:

a) býti zbaveni své funkce, porušují-li hrubě povinnosti své funkce, zejména pak ty, jež plynou z tohoto zákona. Rozhodnutí o ztrátě funkce vydá s konečnou platností, jde-li o obce, příslušný státní úřad dozorčí, jde-li o okresy, zemský úřad, a jde-li o země, ministerstvo vnitra. V ostatních případech náleží rozhodnutí příslušnému nejvyššímu úřadu dozorčímu, a to, nejde-li o obor působnosti ministerstva vnitra, v dohodě s tímto ministerstvem; není-li dozorčího úřadu státního, je příslušným ministerstvo vnitra;

b) vzdáti se své funkce jen se souhlasem úřadu uvedeného pod písm. a); z odepření souhlasu nelze se odvolati.

(3) Úřady uvedené v odstavci 2 jsou oprávněny za funkcionáře, který byl zbaven funkce nebo se jí vzdal, s konečnou platností jmenovati, je-li toho třeba, funkcionáře nového.

(4) Ústřední úřady, povolané k rozhodnutím a opatřením podle ustanovení odstavce 2, písm. a) a b), mohou svěřiti podřízeným úřadům nebo úřadům politickým, aby samy činily, a to, nejde-li o politické úřady, v dohodě s těmito úřady, s konečnou platností potřebná rozhodnutí a opatření; rovněž tak mohou jim svěřiti, aby jmenovaly s konečnou platností i nového funkcionáře.

(5) Neplyne-li z ustanovení předcházejících odstavců nic jiného, jsou jimi nedotčeny jiné předpisy, upravující plnění povinností a zánik funkce osob uvedených v odstavci 1.

(6) Vláda může nařízením prodloužiti funkční období sborů a orgánů uvedených v odstavci 1, nejdéle však na jeden rok po ukončení branné pohotovosti státu.

(7) Ti, kdož byli zbaveni funkce podle ustanovení tohoto paragrafu, nemohou po dobu tří let nabýti funkcí uvedených v odstavci 1 ani volbou, ani jmenováním neb jiným způsobem.

(8) Ustanoveními tohoto paragrafu nejsou dotčena práva Národního shromáždění.

Oddíl 3.

Osobní úkony za branné pohotovosti státu.

§ 66.

Pojmové vymezení osobních úkonů.

(1) Osobními úkony podle tohoto zákona se rozumí každá tělesná i duševní činnost, která se požaduje v zájmu obrany státu podle ustanovení tohoto oddílu.

(2) Osoby, které byly k osobním úkonům přibrány na základě dobrovolné přihlášky, mají stejná práva a povinnosti jako osoby, které byly k osobním úkonům povolány podle dalších ustanovení.

(3) Osobní úkony podle tohoto zákona lze požadovati i pro účely spojeneckých států.

§ 67.

Povinnost k osobním úkonům.

(1) Osobními úkony na obranu státu jsou povinny všechny osoby, které nejsou podle § 68 od nich osvobozeny.

(2) Ve vykonávání osobních úkonů nelze se dát zastupovati.

(3) Ženy budou povolávány co možná jen k takovým osobním úkonům, k nimž jsou svým obvyklým zaměstnáním (povoláním) způsobilé a bude při tom přihlíženo k tomu, aby jejich povolání k osobním úkonům nebylo na újmu plnění jiných závažných úkolů, které mají, zejména jako ženy pečující o domácnost.

§ 68.

Osvobození od osobních úkonů.

(1) Od osobních úkonů jsou osvobozeny:

a) osoby tělesně nebo duševně neschopné;

b) osoby mladší než 17 let a starší než 60 let;

c) členové Národního shromáždění, vlády, guvernér země Podkarpatoruské a guvernér Národní banky Československé;

d) státní a jiní veřejní zaměstnanci v činné službě, starostové obcí a duchovní vykonávající duchovní správu církví a náboženských společností státem uznaných anebo recipovaných;

e) osoby vykonávající činnou službu vojenskou nebo zvláštní úkony podle § 3 branného zákona (a to i po dobu, po kterou jsou na dočasné dovolené);

f) osoby, které jsou úředním rozhodnutím zproštěny od činné služby vojenské neb osvobozeny od vykonávání zvláštních úkonů podle § 3 branného zákona;

g) ženy, které se starají o nedospělé děti, nebo jsou těhotné, nebo ty, od jejichž slehnutí neuplynuly ještě tři měsíce;

h) osoby požívající exteritoriality podle mezinárodního práva a osoby náležející k cizím diplomatickým misím, k cizím konsulárním úřadům, k orgánům cizích států vůbec anebo k orgánům mezinárodním, s tou podmínkou, že tyto úřady neb orgány působí na území Československé republiky se svolením vlády československé a že nejde o příslušníky Československé republiky;

ch) ostatní cizinci v rozsahu, který vyplývá z mezinárodních smluv anebo z mezinárodního práva vůbec,

a to ve všech případech potud, pokud osvobozovací důvod trvá.

(2) Osvobozovací důvod třeba vhodným způsobem prokázati; tělesnou nebo duševní neschopnost [odstavec 1, písm. a)], těhotenství a slehnutí [odstavec 1, písm. g)] třeba prokázati úředním potvrzením lékaře veřejné zdravotnické služby.

(3) Zaměstnanci podniků pro veřejnou dopravu mohou býti k osobním úkonům povoláni jen se souhlasem státního dozorčího úřadu nebo služebny, a to podle směrnic, které vydá ministerstvo národní obrany v dohodě s věcně příslušným ministerstvem.

§ 69.

Určení osobních úkonů a jich rozvržení.

(1) Stanoviti všeobecné směrnice pro určení rozsahu a druhů osobních úkonů již v míru předvídaných přísluší, jde-li o osobní úkony pro potřeby branné moci, ministerstvu národní obrany, a jde-li o osobní úkony pro ostatní potřeby obrany státu, věcně příslušnému ministerstvu v dohodě s ministerstvem národní obrany. V týchž směrnicích se též stanoví, která vojenská velitelství, vojenské nebo civilní úřady jsou oprávněny osobní úkony požadovati, kdy jsou tak oprávněny činiti obce a jakým způsobem se mají osobní úkony požadovati.

(2) Rozvržení osobních úkonů na jednotlivé správní obvody třeba provésti, kde to povaha věci a okolnosti dovolují, stejnoměrně se zřetelem k hospodářským poměrům těchto obvodů.

(3) Osobní úkony, jež nebyly předvídány ve směrnicích uvedených v odstavci 1, opatří se podle požadování oprávněných k tomu velitelství, úřadů a obcí; která velitelství a úřady jsou k tomu oprávněny a kdy jsou k tomu oprávněny obce, stanoví předpisy, vydané ministerstvem národní obrany nebo věcně příslušným ústředním úřadem v dohodě s ministerstvem národní obrany.

(4) Je-li třeba osobních úkonů jak pro potřebu branné moci, tak i pro jiné potřeby obrany státu, třeba přihlížeti k tomu, aby byly obstarány především potřeby branné moci.

§ 70.

Požadování, výběr a povolávání osob k osobním úkonům.

(1) Velitelství, úřady a obce k tomu oprávněné (§ 69) požadují osobní úkony u okresních úřadů, z jejichž obvodu mají býti tyto úkony poskytnuty, a je-li toho podle povahy věci v zájmu branné moci třeba, mohou tak činiti přímo vojenští velitelé, kteří jsou k tomu podle vojenských předpisů oprávněni; tito velitelé mohou též, je-li nebezpečí v prodlení, osobní úkony požadovati přímo u obcí.

(2) Výběr a povolávání osob k osobním úkonům provádějí okresní úřady a v případech, kde byly osobní úkony požadovány u obcí, obce. Okresní úřady mohou obcím též uložiti výběr a povolávání osob k osobním úkonům, jež byly u těchto úřadů požadovány. V poli mohou při nezbytné potřebě vojenští velitelé povolávati osoby povinné k osobním úkonům přímo.

(3) Okresní úřady mohou povolávati k osobním úkonům bez předchozího požadování jiných úřadů nebo velitelství osoby, jichž potřebují k tomu, aby zdolaly úkoly na ně vložené, a to buď přímo nebo prostřednictvím obcí. Rovněž obce mohou k obstará-

vání úkolů uložených jim tímto zákonem, vládními nařízeními neb jinými předpisy podle něho vydanými s předchozím souhlasem okresního úřadu samy povolávati osoby k tomu potřebné. Bez předchozího souhlasu okresního úřadu mohou tak učiniti, jen když jde o případy zvlášť naléhavé, v nichž není času vyžádati si tento souhlas; tyto případy musí obce okresnímu úřadu dodatečně oznámiti.

(4) Osoby, které byly k osobním úkonům vybrány, budou k nim povolány zpravidla písemně.

(5) Při výběru a povolávání k osobním úkonům na obranu státu třeba co možná přihlížeti, zvláště jde-li o osobní úkony déle trvající a mimo bydliště, k zájmu výroby a oběhu, k rodinným poměrům a k věku povolávaných osob. Povoláním k osobním úkonům nesmí býti zmenšen potřebný rozsah činnosti podniků důležitých pro obranu státu a nemá býti co možná ohrožena výživa členů rodiny.

(6) Podle možnosti třeba povolávati k osobním úkonům osoby dobrovolně se hlásící před jinými, muže před ženami, osoby zdatnější před méně zdatnými a osoby, které svým obvyklým zaměstnáním (povoláním) jsou způsobilé k příslušným osobním úkonům, před osobami svým obvyklým zaměstnáním (povoláním) méně způsobilými.

§ 71.

Povinnost poslechnouti povolání k osobním úkonům.

(1) Osoba, která byla povolána k osobním úkonům, je povinna tohoto povolání uposlechnouti, a to i tehdy, má-li za to, že povolání odporuje ustanovení § 68; v tomto případě může se však dovolávati nápravy u okresního úřadu, v jehož obvodu byla k osobním úkonům povolána nebo tyto úkony koná. Úřad je povinen věc co nejdříve vyšetřiti, a uzná-li, že povolání nebylo v souladu se zákonem, dotčenou osobu z osobních úkonů ihned propustiti.

(2) Politické úřady jsou povinny zaříditi vše, aby požadované osobní úkony byly vykonány.

§ 72.

Doba a místo plnění osobních úkonů.

Osobních úkonů na obranu státu lze použíti jen na dobu nejnutnější potřeby, a to tím způsobem, aby povolané osoby plnily uložené jim osobní úkony tam, kde podle tělesné a duševní schopnosti mohou své síly nejlépe uplatniti.

§ 73.

Právní postavení osob povolaných k osobním úkonům.

(1) Osoby povolané k osobním úkonům jsou po všech stránkách služby podřízeny orgánům velitelství (úřadů) a obcí, pod jejichž dozorem osobní úkony konají.

(2) V poli se stávají osoby, povolané k osobním úkonům při armádě v poli, příslušníky branné moci a podléhají, není-li zákonem jinak stanoveno, po každé stránce jako ostatní příslušníci branné moci vojenským velitelstvím (vojenským úřadům); o tom třeba dotčené osoby poučiti.

(3) K vykonávání vlastní služby vojenské nelze osoby povolané k osobním úkonům přidržovati, nebyly-li dodatečně podle platných předpisů do vojenské služby povolány.

§ 74.

Vliv povolání k osobním úkonům na pracovní poměr a na veřejnoprávní pojištění.

(1) Pro osoby, které byly povolány k osobním úkonům a byly v době tohoto povolání v určitém pracovním poměru, platí o zachování tohoto poměru obdobně ustanovení zákona ze dne 31. března 1925, č. 61 Sb. z. a n., o zachování pracovních (služebních) poměrů po dobu cvičení ve zbrani (cvičení služebních).

(2) Zvláštní zákon upraví rozsah a podmínky dalšího trvání veřejnoprávního pojištění pro případ invalidity a stáří, jakož i pojištění pensijního při povolání k osobním úkonům; práva pojištěnců, plynoucí z platných ustanovení, zůstávají nedotčena.

§ 75.

Náležitosti osob povolaných k osobním úkonům.

(1) O náhradě za osobní úkony platí ustanovení hlavy VII. Bude-li toho třeba, budou osoby, které vykonávají osobní úkony v zájmu branné moci, stravovány a ubytovány jako osoby vojenské.

(2) Osoby, které v osobních úkonech, k nimž byly povolány, onemocněly, mají po dobu nemoci až do svého uzdravení nebo až do propuštění z osobních úkonů, provedeného před uzdravením, nárok na bezplatné ambulantní i ústavní léčení jako osoby vojenské, a to na účet státu nebo — byly-li tyto úkony požadovány obcí podle § 70, odst. 1 nebo jí uloženy

podle § 70, odst. 3, druhé a třetí věty — na účet obce. Osoby léčené na účet obce smějí býti propuštěny z osobních úkonů jen po uzdravení, nebo podle okolností po šesti nedělích od počátku léčení, kdyby v této době uzdravení nenastalo.

(3) Při souběhu nároků na léčebnou péči podle odstavce 2 s nároky proti nositeli veřejnoprávního pojištění je povinen poskytnouti příslušné dávky především nositel tohoto pojištění, nejde-li o osoby, které konají osobní úkony přímo u armády; teprve po vyčerpání těchto nároků nastupují nároky proti státu nebo proti obci.

§ 76.

Zaopatření osob, které konaly osobní úkony, a pozůstalých po nich.

(1) Osoby, které konaly osobní úkony, a pozůstalí po nich mají nárok na zaopatření za stejných podmínek a podle stejných ustanovení jako vojenské osoby a pozůstalí po nich, a to osoby, kterým přísluší náhrada jako vojenským gážistům (§ 148, odst. 2) a pozůstalí po nich podle ustanovení platných pro vojenské gážisty v záloze a pro pozůstalé po nich, ostatní osoby pak (§ 148, odst. 3) a pozůstalí po nich podle ustanovení platných pro válečné poškozence ze světové války a pro pozůstalé po nich.

(2) Nároku podle odstavce 1 nemají osoby tam uvedené, přísluší-li jim nárok na zaopatření z pracovního poměru, v němž byly před povoláním k osobním úkonům, anebo nárok na zaopatření (důchod) z některého druhu veřejnoprávního pojištění; je-li však zaopatření podle odstavce 1 příznivější, dostanou na účet státu (vojenské nebo sociální správy) částku ve výši rozdílu mezi zaopatřením podle odstavce 1 a zaopatřením (důchodem) podle předcházející věty.

(3) Ustanovení odstavce 1 se vztahuje obdobně i na léčebnou péči o osoby tam uvedené, mající nárok na zaopatření, pak na léčebnou péči o osoby uvedené v § 75, odst. 2 po jich propuštění z osobních úkonů a o osoby onemocnělé po propuštění z osobních úkonů, jde-li o onemocnění, jež je v příčinné souvislosti s osobními úkony. Ustanovení § 75, odst. 3 platí obdobně.

§ 77.

Vyživovací příspěvek pro rodiny osob povolaných k osobním úkonům.

O vyživovacím příspěvku příslušníků rodin osob povolaných k osobním úkonům platí předpisy platné pro příslušníky rodin osob povolaných k vojenské službě.

§ 78.

Propuštění z osobních úkonů.

(1) O propuštění z osobních úkonů po zániku potřeby nebo proto, že dodatečně vznikl některý z osvobozovacích důvodů uvedených v § 68, anebo z jiného důvodu rozhodují velitelství (úřady) neb obce, kterým byly dotčené osoby naposled podřízeny. Propuštěné osoby mohou býti k osobním úkonům znovu povolány.

(2) O propuštění z osobních úkonů při nezákonném povolání platí § 71, odst. 1.

(3) Přidělí-li se osoba, povolaná k osobním úkonům na žádost některého zaměstnavatele, na práci u tohoto zaměstnavatele, je tím na dobu tohoto svého přidělení propuštěna z osobních úkonů, stává se zaměstnancem dotčeného zaměstnavatele a vztahují se pak na ni obdobně ustanovení platná pro zaměstnance stejného druhu zaměstnání, počítajíc v to i ustanovení smluvená pro dotčený druh zaměstnanců a ustanovení o veřejnoprávním pojištění. Je-li pro podnik, do něhož byla osoba povolaná k osobním úkonům přidělena na práci, zavedena pracovní povinnost, platí pro tuto osobu rovněž táž ustanovení jako pro ostatní zaměstnance dotčeného podniku, vázané pracovní povinností.

(4) Nejsou-li mzdové (platové) a jiné pracovní poměry u zaměstnavatele, jemuž byla osoba povolaná k osobním úkonům přidělena na práci podle ustanovení předcházejícího odstavce, upraveny hromadnou smlouvou a nedojde-li mezi zaměstnavatelem a osobou na práci přidělenou k dohodě o uvedených poměrech, určí tyto poměry na podnět úřadu (orgánu), který dotčenou osobu do podniku přidělil, rozhodčí komise uvedená v § 63, přihlížejíc co možná k mzdovým (platovým) a jiným pracovním poměrům, které jsou v místě nebo v nejbližším okolí pro obdobné pracovní výkony v občanském životě obvyklé.

Oddíl 4.

Jiná osobní účast při obraně státu.

§ 79.

Povinnost k jiné osobní účasti při obraně státu.

(1) Za branné pohotovosti státu mohou býti uloženy jednotlivým osobám podle potřeby

i jiné úkony nebo funkce než podle předcházejícího oddílu, mohou-li býti vykonány vedle běžného povolání (zaměstnání) dotčené osoby nebo tomuto povolání (zaměstnání) podstatně nepřekážejí, zejména úkony a funkce v zájmu státního hospodaření s věcnými prostředky (soupisové a podobné úkony).

(2) Osoby, které byly k takovým úkonům a funkcím přibrány a nejsou od osobních úkonů podle § 68, odst. 1, písm. c), e), h) a ch) osvobozeny, jsou povinny uložené jim úkony a funkce vykonati; ustanovení § 71 platí obdobně.

(3) Osobám uvedeným v § 68, odst. 1, písm. d) lze úkony a funkce uvedené v odstavci 1 uložiti jen se souhlasem jejich služebního (státního dozorčího) úřadu, a pokud jde o zaměstnance podniků pro veřejnou dopravu, jen se souhlasem státního dozorčího úřadu nebo služebny, a to podle směrnic, které vydá ministerstvo národní obrany v dohodě s věcně příslušným ministerstvem.

§ 80.

Další ustanovení o jiné osobní účasti při obraně státu.

(1) Pokud vládními nařízeními neb jinými předpisy vydanými podle tohoto zákona nebude stanoveno jinak, jsou k uložení úkonů a funkcí podle ustanovení předcházejícího paragrafu příslušny stejné úřady a velitelství jako při povolávání k osobním úkonům.

(2) Vládní nařízení určí, zda se takovým osobám dostane za vykonání úkonů a funkcí uvedených v § 79 náhrady a jaké.

Část 3.

Věcné prostředky za branné pohotovosti státu.

Oddíl 1.

Všeobecná ustanovení o věcných prostředcích.

§ 81.

Opatřování věcných prostředků.

(1) Věcné prostředky (§ 194, odst. 2) mohou býti k účelům obrany státu opatřeny tím, že se uloží způsobem uvedeným v dalších ustanoveních jejich držitelům, aby je jako věcná plnění k účelům obrany státu poskytli, a to za náhradu, nestanoví-li zákon jinak.

(2) Okolnost, že držitel věcného prostředku není znám, nevylučuje právo uložiti, aby i takový věcný prostředek byl k účelům obrany státu poskytnut.

(3) Uložení závazku k poskytnutí věcného prostředku k účelům obrany státu není na překážku, váznou-li na něm práva třetích osob.

(4) Věcné prostředky, podléhající státně řízenému (státnímu) hospodaření (§§ 100 až 112) lze opatřovati podle ustanovení této části jen v mezích předpisů vydaných nejvyšším úřadem hospodářským neb ministerstvem příslušným podle § 106 anebo pokud to těmto předpisům neodporuje.

(5) Věcné prostředky lze podle tohoto zákona opatřit i pro účely spojeneckých států.

§ 82.

Obsah povinnosti k věcnému plnění.

(1) Povinnost poskytnouti věcné prostředky k účelům obrany státu jako věcná plnění (§ 81, odst. 1) může záležeti v povinnosti:

a) odevzdati požadované věcné prostředky státu, obci neb jiným osobám oprávněným k tomu podle zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných

aa) do užívání nebo

bb) do vlastnictví, nebo

b) s nimi jinak naložiti podle úředního určení nebo

c) snášeti, aby s nimi bylo naloženo způsobem, jakého žádají potřeby branné moci nebo obyvatelstva neb jiné účely obrany státu.

(2) Věcné prostředky, převzaté původně do užívání, mohou býti později převzaty do vlastnictví; vládní nařízení může stanoviti postup, jaký třeba při tom zachovávati.

§ 83.

Věcné prostředky vyňaté z věcných plnění.

(1) Věcná plnění nelze ukládati stran věcných prostředků:

a) cizích diplomatických misí a konsulárních úřadů, osob požívajících exteritoriality podle mezinárodního práva, osob náležejících k cizím diplomatickým misím, k cizím konsulárním úřadům, k orgánům cizích států vůbec anebo k orgánům mezinárodním, s tou podmínkou, že tyto věcné prostředky slouží úřední potřebě nebo potřebě osoby a domácnosti a že ony úřady neb orgány působí na území Československé republiky se svolením vlády československé a nejde o příslušníky Československé republiky;

b) ostatních cizinců v rozsahu, který vy-

plývá z mezinárodních smluv anebo z mezinárodního práva vůbec.

(2) Ministerstvo národní obrany stanoví v dohodě s příslušným ústředním úřadem, v kterých případech a za jakých podmínek se mohou držitelé věcných prostředků důležitých pro brannou moc smluvně zavázat dodávati je vojenské správě s tím účinkem, že se na tyto věcné prostředky v rozsahu, v jakém budou vojenské správě podle jejího určení dodány, ustanovení tohoto oddílu nevztahují.

§ 84.

Určení rozsahu a druhů věcných plnění a jich rozvržení.

(1) Stanoviti všeobecné směrnice pro určení rozsahu a druhů věcných plnění již v míru předvídaných přísluší, jde-li o věcná plnění pro potřeby branné moci, ministerstvu národní obrany, a jde-li o věcná plnění pro ostatní potřeby obrany státu, věcně příslušnému ministerstvu v dohodě s ministerstvem národní obrany. V týchž směrnicích se též stanoví, kdy se mají věcné prostředky požadovati do vlastnictví a kdy jen do užívání, která vojenská velitelství, vojenské nebo civilní úřady jsou oprávněny věcná plnění požadovati, kdy jsou tak oprávněny činiti obce, a třeba-li, i jiné osoby, a jakým způsobem se mají věcná plnění požadovati.

(2) Rozvržení věcných plnění na jednotlivé správní obvody třeba provésti, kde to povaha věci a okolnosti dovolují, stejnoměrně se zřetelem k hospodářským poměrům těchto obvodů.

(3) Věcná plnění, jež nebyla předvídána ve směrnicích uvedených v odstavci 1, opatří se podle požadování k tomu oprávněných velitelství, úřadů, obcí, a třeba-li, i jiných osob; která velitelství a úřady jsou k tomu oprávněny a kdy jsou k tomu oprávněny obce, a třeba-li, i jiné osoby, stanoví předpisy, vydané ministerstvem národní obrany nebo věcně příslušným ministerstvem v dohodě s ministerstvem národní obrany, podle okolností i jiné předpisy podle tohoto zákona vydané.

(4) Je-li třeba věcných plnění jak pro potřeby branné moci, tak i pro jiné potřeby obrany státu, třeba přihlížeti k tomu, aby byly obstarány především potřeby branné moci.

§ 85.

Požadování věcných plnění, určení osob jimi povinných a uložení věcného plnění.

(1) Velitelství, úřady, obce a jiné osoby k tomu oprávněné (§ 84) požadují věcná plnění u okresních úřadů, v jejichž obvodu mají býti tato plnění poskytnuta, a je-li toho podle povahy věci v zájmu branné moci třeba, mohou tak činiti přímo vojenští velitelé, kteří jsou k tomu podle vojenských předpisů oprávněni; tito velitelé mohou též, je-li nebezpečí v prodlení, věcné plnění požadovati přímo u obcí.

(2) Okresní úřady a v případech, kde byla věcná plnění požadována přímo u obcí, obce samy určí, kteří držitelé jsou povinni požadovaná věcná plnění poskytnouti, a uloží jim tato plnění. Okresní úřady mohou však stran věcných plnění, jež byla u nich požadována, uložiti obcím, aby samy určily držitele, kteří mají požadovaná věcná plnění poskytnouti, a jim tato plnění uložily. V poli mohou při nezbytné potřebě vojenští velitelé uložiti věcná plnění držitelům věcných prostředků přímo, a to i v tom případě, jde-li o věcné prostředky, jež byly dány pod závěru nebo podrobeny státnímu hospodaření.

(3) Okresní úřady mohou uložiti — bez předchozího požadování jiných úřadů nebo velitelství — věcná plnění, jichž potřebují k tomu, aby zdolaly úkoly na ně vložené, a to buď přímo nebo prostřednictvím obcí. Rovněž obce mohou uložiti s předchozím souhlasem okresního úřadu samy věcná plnění, aby mohly obstarati úkoly uložené jim tímto zákonem nebo vládními nařízeními a jinými předpisy podle něho vydanými. Bez předchozího souhlasu okresního úřadu mohou tak učiniti, jen když jde o případy zvláště naléhavé, v nichž není času vyžádati si tento souhlas; tyto případy musí obce okresnímu úřadu dodatečně oznámiti.

(4) Věcné plnění se uloží držiteli, je-li znám, zpravidla písemně.

(5) Při určování jednotlivců k poskytnutí věcných plnění a při ukládání těchto plnění třeba přihlížeti co možná k tomu, aby tím nebyla ohrožena výživa držitele a jeho rodiny a chod jeho hospodářských zařízení.

§ 86.

Povinnost poskytnouti uložené věcné plnění.

(1) Osoba, jíž bylo uloženo věcné plnění, je povinna je poskytnouti v určené době a na stanoveném místě, a to i tehdy, má-li za to, že uložení tohoto plnění odporuje zákonu; v tomto případě může se však dovolávati nápravy u okresního úřadu, v jehož obvodu bylo věcné plnění poskytnuto. Tento úřad je povi-

nen věc co nejdříve vyšetřiti, a uzná-li, že uložení věcného plnění nebylo v souladu se zákonem, je třeba dotčený věcný prostředek ihned vrátiti, nebo nelze-li tak učiniti, poskytnouti za něj na žádost věcný prostředek stejného druhu a co možná stejné hodnoty; nežádá-li o to držitel anebo nelze-li to ani učiniti, přísluší držiteli náhrada v penězích.

(2) Politické úřady jsou povinny zaříditi vše, aby požadovaná věcná plnění byla poskytnuta.

(3) Není-li požadovaný prostředek v stavu k použití způsobilém, může okresní úřad držiteli uložiti, aby jej na svůj náklad uvedl do stavu způsobilého k použití, je-li oprava tohoto věcného prostředku jeho hospodárnému a účelnému využití přiměřená nebo zavinil-li nezpůsobilost věcného prostředku k použití sám držitel (§ 175, odst. 3).

§ 87.

Přejímání věcných plnění.

(1) Převzíti věcné plnění přísluší orgánu určenému velitelstvím (úřadem), obcí neb jinou osobou, které věcné plnění požadovaly.

(2) Není-li držitel, kterému bylo věcné plnění uloženo, přítomen osobně nebo zástupcem, anebo není-li držitel požadovaného věcného prostředku znám, převezme se věc v přítomnosti zástupců obce.

(3) Věcná plnění, za která přísluší náhrada, pro jejíž výši nejsou rozhodné úředně stanovené sazby nebo ceny, se přejímají komisionálně; vládní nařízení stanoví, v kterých dalších případech je třeba komisionálního přejímání.

(4) Podrobnosti o složení přejímacích komisí, o přibrání odborných zájemnických vrstev, znalců a p., jakož i o způsobu jednání stanoví vládní nařízení. Přejímají-li se věcné prostředky pro potřebu branné moci, musí býti v přejímací komisi vždy též zástupce vojenské správy.

(5) Bude-li u věcných prostředků, požadovaných podle tohoto zákona a předpisů podle něho vydaných, do patnácti dní po převzetí úředně zjištěna skrytá vada nebo vada, o které nebylo lze se přesvědčiti při převzetí, může ten, kdo takový prostředek převzal, jej bývalému držiteli vrátiti; ten je pak povinen vrátiti náhradu, kterou za takový prostředek dostal. Rozhodne-li se ten, kdo prostředek převzal, jej podržet i přes jeho vadu, sníží se přiměřeně náhrada příslušející za takový prostředek, a byla-li snad již plná náhrada vyplacena, je příjemce povinen přeplatek vrátiti. Jde-li o vadu zvířete, o které se má za to, objeví-li se do zákonné lhůty, že tu byla již před převzetím, platí ustanovení první věty s tou odchylkou, že místo lhůty patnáctidenní nastoupí ona lhůta zákonná.

(6) Jinak platí o správě pro vady věcných prostředků, požadovaných podle tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení, obdobně ustanovení občanského práva.

§ 88.

Vrácení věcných prostředků převzatých do užívání.

(1) Věcné prostředky, jež byly převzaty jako věcná plnění podle tohoto zákona jen do užívání, třeba po zániku potřeby držiteli vrátiti. Za držitele, jemuž se má věcný prostředek vrátiti, sluší považovati osobu, která předloží průkaz vydaný o převzetí dotčeného věcného prostředku, leč by byly před vrácením věcného prostředku proti osobě průkaz předkládající učiněny námitky.

(2) Toto vrácení se děje zpravidla komisionálně. Složení komisí, za jejichž součinnosti se věcný prostředek vrací, přibrání odborných zájemnických vrstev, znalců a p., jakož i způsob jednání upraví vládní nařízení. Vracejí-li se věcné prostředky, jež byly převzaty do užívání branné moci, musí býti v oné komisi vždy též zástupce vojenské správy. Vládní nařízení stanoví, v kterých případech není komisionálního vrácení třeba.

(3) Ten, kdo převzal věcný prostředek podle ustanovení tohoto zákona do užívání, může jej se zřetelem na výši uplatňované náhrady za způsobená poškození převzíti do vlastnictví také ještě při komisionálním řízení odevzdacím.

(4) Nebyl-li věcný prostředek, který má býti vrácen, držitelem (odstavec 1) převzat, anebo není-li jeho držitel znám (předpokládajíc, že takový věcný prostředek nepřipadl státu bez náhrady podle ustanovení § 147, odst. 4), nebo byly-li proti osobě hlásící se o vracený věcný prostředek učiněny námitky, ponechá se prozatím v uschování (opatrování) státní správy neb obce na náklad a nebezpečí držitele. Státní správa (obec) může takové věcné prostředky prodati veřejnou dražbou, jestliže se držitel o jich vydání nepřihlásí do třiceti dní poté, co byl k tomu okresním úřadem vyzván vyhláškou nebo, je-li jeho jméno a bydliště známo, písemně. Výtěžek dražby bude po úhradě nákladů na

dražbu a uschování (opatrování) věcného prostředku držiteli poukázán anebo pro něho k soudu složen.

(5) Nelze-li věcný prostředek, který byl převzat do užívání, po zániku potřeby držiteli vrátiti, může mu býti poskytnut věcný prostředek stejného druhu a co možná stejné hodnoty, nebo dána náhrada v penězích, jaká se poskytuje držitelům, jejichž věcné prostředky, převzaté původně do užívání, byly později převzaty do vlastnictví (§ 153).

Oddíl 2.

Některá zvláštní ustanovení o jednotlivých případech věcných plnění za branné pohotovosti státu.

§ 89.

Dopravní prostředky.

(1) Potřeba dopravních prostředků pro účely branné moci, již v míru předvídaná, opatřuje se za branné pohotovosti státu zpravidla podle zákona č. 117/1924 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 25/1936 Sb. z. a n.; při tom se za letadla pokládají všechna letadla uvedená v § 6, odst. 1 zákona ze dne 8. července 1925, č. 172 Sb. z. a n., o letectví.

(2) Neopatří-li se za branné pohotovosti státu potřebné dopravní prostředky pro účely branné moci způsobem právě uvedeným, opatří se jako věcná plnění podle předcházejících ustanovení této části; stejným způsobem se opatří též dopravní prostředky pro jiné účely obrany státu.

(3) Závazek uvedený v předcházejícím odstavci postihuje všechny dopravní prostředky, zejména pak vozidla pro zvířecí potah (vozy, sáně, káry a p.), všechna zvířata způsobilá k dopravě osob anebo břemen, všeliká motorová vozidla (osobní i nákladní automobily, motorové vlaky, motocykly a jiná vozidla uváděná do pohybu motorickou silou, přívěsné vozy s karoserií i pouhé chasis), jízdní kola, všeliká letadla (aeroplány, hydroplány, řiditelné vzducholodi, balony a p.) i plavební prostředky [§ 47a) zákona č. 117/1924 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 25/1936 Sb. z. a n.] atd.

(4) Dopravní prostředky třeba poskytnouti i s příslušenstvím, k němuž náleží zejména postroje, sedla, potřebné množství pohonných hmot a obručí, příslušný výstroj, nástroje, nářadí a obvyklé náhradní součástky; bližší vymezení toho, co tu sluší rozuměti příslušenstvím, stanoví vládní nařízení.

(5) Osvobození dopravních prostředků podle zákona č. 117/1924 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 25/1936 Sb. z. a n. nevylučuje, je-li toho v případech zcela výjimečných nezbytně třeba, jich opatření k účelům obrany státu podle ustanovení tohoto paragrafu, nejde-li o dopravní prostředky vyňaté z věcných plnění podle ustanovení § 83; jde-li o dopravní prostředky drah sloužících veřejné dopravě anebo poštovní a telegrafní správy, třeba postupovati v dohodě s příslušným ministerstvem (státním dozorčím úřadem), jde-li o dopravní prostředky správy veřejných silnic a cest, v dohodě s příslušným silničním úřadem, a jde-li o dopravní prostředky podniků registrovaných podle tohoto zákona, v dohodě s vojenským dozorčím orgánem toho neb onoho podniku.

§ 90.

Silnice a cesty.

(1) K účelům obrany státu lze užíti všech veřejných i soukromých silnic, cest a všelikých k jejich účelům provedených zařízení a děl, kterých je třeba k úplnosti, ochraně a zabezpečení tělesa silnic a cest, k ochraně, usnadnění a zajištění dopravy na nich, a dále všech zařízení, jichž je třeba k odvrácení neb odstranění škodlivých účinků, vznikajících ze zřízení nebo trvání silničního tělesa (mostů, propustků, přívozů, příkopů, svahů, tunelů, zábradlí a p.); tato zařízení a díla se pokládají za součásti silnic a cest.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí též o příslušenství silnic a cest, ležícím mimo pozemky těchto silnic a cest, je-li určeno k jich stavbě, správě a udržování, zejména pak o lomech (s veškerým stavebním a strojním zařízením).

(3) Majitelé nebo provozovatelé přívozů jsou povinni k účelům obrany státu poskytnouti veškerá svá zařízení potřebná k přepravě a tuto přepravu sami nebo svými lidmi obstarati nebo připustiti, aby ji obstarala vojenská správa.

(4) Doprava na určitých silnicích, cestách anebo přívozech může býti v zájmu obrany státu dočasně politickými úřady omezena nebo zastavena, zejména bude-li to vojenská správa žádati. V poli je k takovému omezení nebo zastavení dopravy oprávněna vojenská správa. Z opatření uvedeného v tomto odstavci buďte politickými úřady (vojenskou správou) co možná vyňata vozidla, sloužící náhradní veřejné dopravě železniční, dále vozidla, dopravující poštovní zásilky nebo personál a materiál na stavbu neb opravu železničních, telegrafních, elektrických silnoproudých, vodních a leteckých zařízení, jakož i vozidla pro správu

veřejných silnic a cest a vozidla veřejné i soukromé zdravotnické služby; tato vozidla se však musí podříditi nařízením celkového dopravního plánu.

(5) Za užití silnic, cest a jejich příslušenství, stejně tak jako za jich poškození nebo zničení nepřísluší náhrada; to platí též o škodě vzniklé z omezení nebo zastavení dopravy.

(6) Ustanovení předcházejícího odstavce platí i o užití přívozních zařízení a o přepravě na nich.

(7) Uzná-li to vojenská správa za potřebné, může silniční úřad — a to již před vstupem státu do branné pohotovosti — uložiti správám silnic a cest, aby na vlastní náklad při zřizování nebo přestavbě silnic a cest, jakož i na silnicích a cestách již postavených provedly v zájmu obrany státu zvláštní zařízení, sloužící k znemožnění dopravy; vládní nařízení určí, co sluší rozuměti zvláštními zařízeními právě uvedenými.

(8) Na žádost ministerstva národní obrany a po dohodě s ním může silniční úřad již před vstupem státu do branné pohotovosti učiniti na silnicích a cestách v zájmu obrany státu ještě i další opatření.

§ 91.

Vody a vodní stavby.

(1) K účelům obrany státu lze užíti všech veřejných i soukromých vod, plavebních drah, přístavů, překladišť a jejich příslušenství (jeřábů, výtahů, skladišť, jezů a p.); na překladiště železniční se vztahují ustanovení platná pro dráhy.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí též o jiných vodních stavbách, ať se jich užívá k ochraně proti velkým vodám anebo k využitkování vody (přehrady, nádrže, ochranné hráze, vodovody a p.).

(3) O vodách a vodních stavbách uvedených v předcházejících odstavcích platí obdobně ustanovení odstavců 4, 5, 7 a 8 předcházejícího paragrafu.

(4) Pokud z příslušných mezinárodních úmluv a z mezinárodního práva nevyplývá něco jiného, platí ustanovení předcházejících odstavců i o řekách mezinárodních.

§ 92.

Pošta a telegrafy.

(1) K účelům obrany státu lze užíti všech poštovních zařízení a státních i soukromých telegrafů se vším příslušenstvím.

(2) Při užívání poštovních zařízení a státních anebo soukromých telegrafů podle odstavce 1 přísluší vojenské správě přednost; podrobnosti se stanoví dohodou mezi ministerstvem národní obrany a ministerstvem pošt a telegrafů.

(3) Pokud toho vyžaduje zájem obrany státu, ministerstvo pošt a telegrafů omezí nebo zastaví provoz poštovních zařízení a státních i soukromých telegrafů, a to i před vstupem státu do branné pohotovosti; stane se to zejména, bude-li to ministerstvo národní obrany nebo hlavní velitel žádati. V poli je k omezení nebo zastavení uvedeného provozu oprávněn též hlavní velitel — a je-li nebezpečí v prodlení, v své oblasti i velitel armády — uvědomí však o tom neprodleně ministerstvo národní obrany a ministerstvo pošt a telegrafů. Těmito ustanoveními nejsou dotčena platná jinak právní ustanovení o omezení nebo zastavení provozu poštovních zařízení a státních i soukromých telegrafů. Dojde-li k omezení nebo zastavení provozu telegrafů, může býti provedeno i přerušení a odklizení příslušných technických zařízení.

(4) Tam, kde je toho třeba v zájmu obrany státu, zejména v poli, může vojenská správa převzíti státní i soukromé telegrafy i s příslušenstvím zcela nebo zčásti do svého výhradního užívání.

(5) Při užívání soukromých telegrafů může je vojenská správa na svůj náklad přechodně pro tento účel upraviti.

(6) Ministerstvo pošt a telegrafů může v dohodě s ministerstvem národní obrany v zájmu obrany státu — a to i před vstupem státu do branné pohotovosti — nařiditi, aby telegrafní vedení v pohraničním pásmu (§ 34, odst. 1), zejména pak ta, jež jdou přes hranice státu, byla přerušena a příslušná technická zařízení v potřebném rozsahu odklizena; toto přerušení a odklizení provedou ihned orgány státní správy. S přerušením soukromého telegrafního vedení se zastavuje provoz i na zbývající části vedení. Mělo-li by dojíti k obnovení přerušeného vedení a k znovuzahájení provozu na něm, třeba o to žádati u ministerstva pošt a telegrafů, které o věci rozhodne v dohodě s ministerstvem národní obrany.

(7) Bude-li to ministerstvo národní obrany žádati, zruší ministerstvo pošt a telegrafů — a to i před vstupem státu do branné pohotovosti — vůbec koncesi na soukromé telegrafní

zařízení, jehož vedení je v pohraničním pásmu (§ 34, odst. 1), zejména jde-li přes hranice státu, a dá příslušná technická zařízení svými orgány ihned odkliditi.

(8) Technická zařízení, která byla podle ustanovení odstavců 3, 6 a 7 odklizena, mohou býti podle potřeby předtím, než se vydají koncesionářům, vzata do úřední úschovy. Stát může taková zařízení převzíti též do užívání nebo do vlastnictví; v tom případě platí o náhradě ustanovení §§ 151 a násl.

(9) Dojde-li k zastavení neb omezení provozu soukromých telegrafů podle ustanovení odstavců 3 a 6 nebo k přerušení a odklizení soukromých telegrafních zařízení podle ustanovení odstavců 3, 6 a 7, nepřísluší za to koncesionářům náhrada; to platí i o vzetí odklizených technických zařízení do úřední úschovy podle ustanovení odstavce 8. Rovněž nepřísluší koncesionářům náhrada za užívání soukromých telegrafů podle ustanovení odstavců 1 a 4; škoda, která byla způsobena při užívání takových telegrafů mimořádným jich opotřebením anebo zničením, se nahradí podle ustanovení § 162.

(10) Po dobu zastavení neb omezení provozu soukromých telegrafů podle ustanovení odstavců 3 a 6, ani po dobu výhradního jich užívání podle ustanovení odstavce 4 neplatí dotčení koncesionáři ani uznávacích, ani evidenčních poplatků.

(11) Držitelé soukromých telegrafů jsou povinni na vyzvání ministerstva pošt a telegrafů, dané zejména, když o to ministerstvo národní obrany požádá, učiniti — a to již před vstupem státu do branné pohotovosti — do stanovené lhůty a na vlastní vrub opatření, jímž by bylo umožněno státní správě kontrolovati provoz na těchto telegrafech.

(12) Ministerstvo pošt a telegrafů stanoví v dohodě s ministerstvem národní obrany, zda a která z opatření předvídaných v tomto paragrafu nebo jiných zákonech pro dobu branné pohotovosti státu, jakož i která jiná opatření se mají v zájmu obrany státu stran poštovních zařízení státních i soukromých telegrafů učiniti — vedle případů uvedených v odstavcích 3, 6 až 8 a 11 — již před vstupem státu do branné pohotovosti.

(13) O finančním vypořádání s podnikem Československá pošta ze závazků plynoucích z ustanovení tohoto paragrafu platí zvláštní předpisy.

(14) Ustanovení tohoto paragrafu se nevztahují na telegrafy železniční; o nich platí příslušné předpisy o drahách.

(15) Telegrafem podle tohoto zákona sluší rozuměti nejen zařízení podle § 2 zákona ze dne 23. března 1923, č. 60 Sb. z. a n., o telegrafech, nýbrž i každé jiné zařízení na sdělování nebo výměnu jakýchkoli zpráv (značek, písmen, slov, obrazů, výkresů a zvuků) pomocí elektrické energie.

§ 93.

Poštovní a jiní holubi.

(1) O povinnosti odevzdati poštovní holuby vojenské správě platí zákon ze dne 20. prosince 1923, č. 2 Sb. z. a n. z roku 1924, o poštovních holubech.

(2) Politické úřady mohou — a to již před vstupem státu do branné pohotovosti — v svých úředních obvodech jak ve způsobu všeobecných nařízení, tak i v jednotlivých případech na žádost vojenské správy stanoviti omezení neb úplné zastavení soukromého chovu poštovních a v rozsahu, jak se toho ukáže potřeba, i jiných holubů a podle okolností nařiditi jich utracení, a to, třeba-li, pod dozorem. Za omezení nebo zastavení chovu holubů, ani za utracení jich nepřísluší náhrada.

§ 94.

Nemovitosti.

(1) K účelům obrany státu, zejména pak k účelům opevnění neb jiných vojenských staveb (objektů) nebo válečného vystrojení opevněných míst, dále k účelům letišť, železnic, silnic a jiných komunikací, telegrafních, telefonních a radioelektrických zařízení, k účelům vybudování podniků důležitých pro obranu státu, k jiné podpoře nebo zabezpečení válečných operací a p. lze požadovati k užívání všechny nemovitosti, počítajíc v to i budovy.

(2) Požadovati nemovitosti podle ustanovení předcházejícího odstavce lze pro stát anebo jinou osobu, která připravuje, provádí nebo provozuje některou ze staveb, podniků, zařízení neb opatření uvedených v odstavci 1, pro jejichž účely je nemovitosti třeba, nebo je držitelem takové stavby, podniku, zařízení neb opatření.

(3) S převzatou nemovitostí lze užívati též vnitřního a jiného zařízení k ní náležejícího. O uložení zařízení, které není zároveň s nemovitostí požadováno, přísluší postarati se držiteli nemovitosti; není-li však tomuto držiteli možno provésti uvedené uložení mimo nemovitost, k níž toto zařízení náleží, přísluší postarati se o jeho uložení tomu, kdo dotčenou nemovitost převzal do užívání.

(4) Převzetí nemovitosti do užívání opravňuje, je-li toho třeba, i k podstatným jejím změnám, při budově též k jejímu zbourání.

(5) Za užívání nemovitosti, která trvale nepřinášela svému držiteli žádného užitku, náhrada nepřísluší.

(6) Nemovitost převzatou do užívání třeba vrátiti, není-li jí již třeba, nejpozději do dvou let po skončení stavu branné pohotovosti státu, a to co možná v takovém stavu, aby mohla sloužiti účelu, jemuž sloužila předtím, než byla převzata do užívání.

(7) Za škodu, která byla způsobena na nemovitosti převzaté do užívání, a nebyla odstraněna způsobem uvedeným v předcházejícím odstavci, přísluší náhrada, vyjma případ, kdy držitel budovy je podle platných právních ustanovení nebo podle převzatých závazků povinen bezplatně trpěti změnu budovy neb její zbourání (demolování); závazky, převzaté po té stránce podle ustanovení dříve platných, zůstávají nedotčeny.

(8) Ustanovení jiných zákonů o požadování nemovitostí k účelům uvedeným v odstavci 1 zůstávají nedotčena.

§ 95.

Ubytovací a skladní prostory.

(1) Na ubytování branné moci, odsunutých osob, osob povolaných k osobním úkonům a p. mohou býti požadovány všechny k tomu vhodné prostory.

(2) Na uložení válečného materiálu, jakož i jiných věcných prostředků a odsunutých věcí mohou býti požadovány všechny prostory vhodné jako skladiště.

(3) Ubytovací a skladní prostory, uvedené v předcházejících odstavcích, opatří se obdobně podle předpisů platných pro přechodné ubytování vojska v míru. Je-li toho nezbytně třeba, lze k ubytování a k uložení věcí použíti též takových prostorů, které v míru ubytovacímu závazku nepodléhají. Vyňaty však jsou — vedle ubytovacích a skladních prostorů, náležejících pod ustanovení § 83:

a) budovy a jejich části, určené pro presidenta republiky,

b) budovy a jejich části, nezbytně potřebné k účelům státní správy a k účelům provozu Národní banky Československé,

c) budovy a jejich části, sloužící železnicím nebo poštovní a telegrafní správě, pokud jich k udržování provozu nezbytně potřebují,

d) budovy a jejich části, určené k umístění veřejných museí, uměleckých galerií, archivů a knihoven, pokud je jich k tomu účelu nezbytně potřebí,

e) kostely všech církví a náboženských společností státem uznaných nebo recipovaných, pak místnosti ženských klášterů, uzavřené vnitřní klausurou, v rozsahu úměrném nezbytné potřebě.

Tyto výjimky neplatí pro ubytování a pro uložení věcí v poli.

(4) Za ubytovací a skladní prostory se platí náhrada podle předpisů platných pro přechodné ubytování vojska v míru; v případech těmito předpisy neupravených bude náhrada stanovena vládním nařízením.

(5) Ubytovací a skladní prostory třeba vrátiti po zániku potřeby, a to nejpozději do dvou let po skončení stavu branné pohotovosti státu. Byly-li k účelům ubytování a uložení věcí provedeny na požadovaných nemovitostech adaptace, znemožňující dřívější jich použití, třeba je, žádá-li to držitel, uvésti co možná do takového stavu, aby mohly sloužiti svému dřívějšímu účelu.

(6) Za škody, jež byly způsobeny na ubytovacích a skladních prostorech v době jich užívání státem a nebyly odstraněny způsobem uvedeným v předcházejícím odstavci, přísluší držiteli náhrada podle zásad hlavy VII a nikoliv podle předpisů platných pro ubytování vojska v míru.

(7) Požadovati prostory k účelům uvedeným v tomto paragrafu lze pro stát, obce, podniky důležité pro obranu státu, a třeba-li, i pro jiné osoby.

§ 96.

Stravování osob a krmení zvířat.

(1) V případech potřeby jest obec povinna postarati se v mezích prostředků, které jsou jí dostupny, o naturální stravování příslušníků branné moci a osob povolaných k osobním úkonům, jakož i o naturální krmení zvířat sloužících potřebám branné moci neb opatřených jako věcné prostředky neb jinak podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných.

(2) Obec, kterou tato povinnost postihuje, může uložiti osobám v obci bydlícím a k tomu způsobilým, aby požadované naturální stravování nebo naturální krmení provedly.

(3) Ustanovení tohoto paragrafu platí obdobně i o naturálním stravování odsunutých osob a o naturálním krmení odsunutých zvířat.

(4) Vládní nařízení stanoví podmínky, za kterých jsou obce — i mimo rozsah povinnosti k naturálnímu stravování podle ustanovení odstavců 1 a 3 — a držitelé podniků povinni postarati se o zřízení a udržování jídelen k stravování obyvatelstva (zaměstnanců podniků).

§ 97.

Léčebné ústavy a zařízení.

(1) K účelům obrany státu lze užíti všech léčebných ústavů a zařízení (veřejných i soukromých).

(2) Na obcích může býti v případech potřeby požadováno, aby na náklad státu zřídily a udržovaly léčebné ústavy a zařízení pro příslušníky branné moci a pro osoby povolané k osobním úkonům a aby tyto osoby převzaly do ošetřování.

(3) Ustanovení předcházejících odstavců platí obdobně i pro ošetřování nemocných zvířat.

§ 98.

Podniky důležité pro obranu státu.

(1) O registrovaných podnicích důležitých pro obranu státu platí ustanovení §§ 26 až 30.

(2) Držitelé ostatních podniků důležitých pro obranu státu (§ 18) jsou — nehledě k povinnostem, které jim plynou z ustanovení §§ 19 až 25, anebo z jiných ustanovení zákonných, nebo ze závazků dobrovolně převzatých — povinni z příkazu věcně příslušného ministerstva, daného v dohodě s ministerstvem národní obrany,

a) udržovati neztenčeně chod svého podniku;

b) podrobiti se zvláštnímu státnímu dozoru;

c) odevzdati podnik státní správě úplně nebo částečně do správy na její vlastní účet.

(3) O právech a povinnostech státních dozorčích orgánů [odstavec 2, písm. b)] platí ustanovení § 32. Držitelé podniku jsou povinni poskytnouti těmto orgánům všechny vyžádané zprávy o činnosti podniku, zvláště pak o způsobu výroby nebo provozování, o technickém zařízení, o zásobách materiálu, o výkonnosti, jakož i o spolehlivosti zaměstnaného personálu a o pracovních poměrech vůbec.

(4) Je-li třeba, může býti na podnik uvalena na vrub jeho držitele vnucená správa úřadem stanoveným vládním nařízením, jež určí i další podrobnosti.

(5) Škoda, která podnikům vznikne z plnění příkazů daných podle ustanovení odstavce 2, písm. a), bude jim nahrazena (§ 162). Byl-li podnik převzat do správy na účet státu podle ustanovení odstavce 2, písm. c), poskytne se náhrada podle ustanovení § 151, odst. 4.

§ 99.

Úschova a správa věcí.

(1) Obce jsou povinny v zájmu obrany státu převzíti na požádání do úschovy věci, jež jim byly odevzdány vojenskými orgány neb jinými orgány státní správy.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí obdobně i o držitelích podniků zpracovávajících suroviny, o jiných osobách zúčastněných při státním hospodaření s věcnými prostředky a o držitelích vhodných skladních prostorů.

(3) Obce jsou dále povinny vzíti do správy na dobu nezbytně potřebnou vojenské stavební objekty (i s vnitřním zařízením), které jim budou vojenskými orgány odevzdány.

(4) Obce ručí za škody, které utrpěly jejich zaviněním neb opominutím věci převzaté od nich do úschovy nebo do správy podle ustanovení odstavce 1 nebo 3; o náhradě škody a její výši rozhodují tu nadřízené okresní úřady jako o věcech práva veřejného s vyloučením pořadu práva. Držitelé podniků uvedených v odstavci 2, kteří převzali věci do úschovy podle ustanovení odstavce 1, mají povinnosti a práva schovatelů podle práva občanského.

(5) Za uschování nebo správu podle tohoto paragrafu nepřísluší náhrada; nahrazeny budou jen hotové výdaje, jež z toho důvodu vzešly.

(6) Okresní úřady mohou nařiditi, aby věci dané do úschovy byly prodány, kdyby opatrování jich vyžadovalo nepoměrných nákladů nebo kdyby ponecháním jich v úschově jim hrozila zkáza. Takové opatření mohou učiniti, je-li toho nezbytně třeba, i obce samy, jsou však povinny, není-li nebezpečí v prodlení, vyžádati si předchozí souhlas okresního úřadu. Dosažený výtěžek třeba odevzdati tomu velitelství (úřadu), jehož orgán věci obci do úschovy odevzdal. U věcí podléhajících státnímu hospodaření lze opatření, o němž je v tomto odstavci řeč, činiti jen v mezích předpisů platných pro toto hospodaření.

Část 4.

Hospodářská organisace za branné pohotovosti státu.

Oddíl 1.

Základní ustanovení o státně řízeném (zkráceně: státním) hospodaření s věcnými prostředky.

§ 100.

Všeobecná ustanovení.

(1) Výroba, oběh a spotřeba věcných prostředků (§ 194, odst. 2), počítajíc v to i jejich dovoz, průvoz a vývoz, může býti vládními nařízeními nebo předpisy nejvyššího úřadu hospodářského neb i jiných ministerstev (§§ 105 a 106) a v mezích těchto vládních nařízení a předpisů též nařízeními politických úřadů podrobena zvláštní úpravě a dozoru, zejména za tím účelem, aby zásobování branné moci a obyvatelstva a uspokojení jiných potřeb obrany státu bylo náležitě zabezpečeno.

(2) Způsobem uvedeným v odstavci 1 může býti zejména též uloženo držitelům věcných prostředků a jiným osobám určité jednání nebo chování, může býti omezeno volné nakládání s věcnými prostředky nebo vázáno určitými podmínkami (dáním pod závěru podle § 101 nebo i bez tohoto opatření), mohou býti věcné prostředky (počítajíc v to zejména i stroje a jiné výrobní provozovací prostředky) na dobu potřeby odňaty nakládání dosavadního držitele a svěřeny k nakládání osobám jiným (zejména je-li toho třeba k lepšímu jich využití nebo zabezpečení), může býti uloženo odevzdání věcných prostředků, vyjma nemovitostí, do vlastnictví jiných osob a p.

(3) V nařízeních a předpisech uvedených v odstavci 1 bude též stanoveno, v kterých případech přísluší držitelům věcných prostředků neb jiným osobám za plnění a úkony jim uložené náhrada a jaká. Závisí-li výše ceny nebo náhrady na určité předepsané jakosti věcných prostředků, může býti určení jakosti takových prostředků v jednotlivých případech uvedenými nařízeními a předpisy svěřeno zvláštní znalecké komisi nebo vhodnému veřejnému ústavu. Výrok komise nebo ústavu o jakosti je pro strany, úřady i soudy závazný.

(4) Právní jednání, která se příčí nařízením a předpisům uvedeným v předcházejících odstavcích, jsou bezúčinná; nařízeními a předpisy, vydanými podle ustanovení předcházejících odstavců, mohou býti stanoveny i jiné následky takových jednání.

(5) Předpisy nejvyššího úřadu hospodářského a předpisy jiných ministerstev (§§ 105 a 106) třeba vyhlásiti, jsou-li všeobecně závazné povahy, v Sbírce zákonů a nařízení.

§ 101.

Závěra věcných prostředků.

(1) Držitel věcných prostředků, které byly dány pod závěru, je povinen — vedle toho, co je jinak stanoveno nařízeními a předpisy vydanými podle § 100 — míti je v evidenci, zejména též co do přírůstků a úbytků, a opatrovati je jako dobrý hospodář a nesmí je volně zciziti, zastaviti, spotřebovati, ani zpracovati, pokud není jinak stanoveno nařízeními a předpisy vydanými podle § 100.

(2) Závěře nemohou býti podrobeny zásoby věcných prostředků, které jsou v držení branné moci nebo jichž dodávání bylo vojenskou správou před vyhlášením branné pohotovosti státu smluvně zajištěno, v tomto případě v rozsahu, v jakém jsou vojenské správě skutečně a včas dodávány.

(3) Závěře nemohou býti dále podrobeny zásoby provozovacích prostředků (materiálu), které jsou v držení drah sloužících veřejné dopravě, v držení poštovní a telegrafní správy, přístavní správy a plavebních podniků, sloužících veřejné dopravě, v držení správy veřejných silnic a cest anebo dolů a hutí; toto vyloučení ze závěry platí tak dlouho, dokud budou shora uvedená zařízení (správy) v zájmu státu nebo v důležitém zájmu veřejném v provozu (v činnosti).

(4) Zásoby provozovacích prostředků (materiálu), které byly pro dráhy sloužící veřejné dopravě, pro poštovní a telegrafní správu, pro přístavní správu a pro plavební podniky, sloužící veřejné dopravě, jakož i pro správu veřejných silnic a cest anebo pro doly a hutě smluvně zajištěny před vyhlášením branné pohotovosti státu, nepodléhají rovněž závěře, a to v rozsahu, v jakém jsou uvedeným zařízením (správám) skutečně včas a řádně dodávány; toto vyloučení ze závěry platí jen tak dlouho, dokud budou tato zařízení (správy) v zájmu obrany státu nebo v důležitém zájmu veřejném v provozu (v činnosti).

(5) Provozovacích prostředků (materiálu), které jsou podle ustanovení odstavců 3 a 4 ze závěry vyňaty, smí býti použito mimo železniční, plavební, silniční, cestní, poštovní a telegrafní, důlní a hutní provoz jen pro potřeby vojenské správy nebo s jejím souhlasem.

(6) Věcné prostředky dané pod závěru mohou býti dotčeny exekučními a zajišťovacími úkony, jen pokud je dovoleno je volně zciziti, zastaviti, spotřebovati nebo zpracovati. Byly-li věcné prostředky stiženy exekučními nebo zajišťovacími úkony před závěrou, aniž do závěry došlo k jich zpeněžení nebo vydání, nemůže býti v řízení pokračováno, dokud není rozhodnuto o tom, zda se dotčené věcné prostředky převezmou či ze závěry uvolní; převezmou-li se, nastupuje na jejich místo cena za ně při převzetí poskytnutá a třeba ji složiti k soudu.

(7) Nařízení a předpisy vydané podle § 100, pokud nedovolí zcizení, spotřebování nebo zpracování věcných prostředků daných pod závěru, stanoví, komu, v jakém množství, v jaké jakosti, době, na kterém místě a za jakou cenu jsou jejich držitelé povinni je dodati, nebo jak jinak mají s nimi naložiti. Týmž způsobem bude stanoveno, jakou náhradou jsou povinni ti držitelé věcných prostředků, kteří nesplnili řádně svou dodávací povinnost.

§ 102.

Ustanovení o věcných prostředcích nezajištěných závěrou.

Ustanovení § 101 mohou býti nařízeními a předpisy vydanými podle § 100 rozšířena podle potřeby i na věcné prostředky, které nebyly dány pod závěru.

§ 103.

Rozhodčí soudy pro spory z dodání, zpracování, rozdělování a přejímání věcných prostředků.

(1) Spory z dodání, zpracování, rozdělování a přejímání věcných prostředků podléhajících státnímu hospodaření mezi dodavateli, zpracovateli, rozdělovateli a přejimateli mohou býti vládními nařízeními nebo předpisy, vydanými podle § 100 nejvyšším úřadem hospodářským anebo ministerstvem příslušným podle § 106, přikázány do působnosti rozhodčích soudů.

(2) Rozhodčí soudy podle odstavce 1 se zřídí u každého krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech civilních, a skládají se z potřebného počtu odborných senátů.

(3) Rozhodčí soud je výhradně příslušný pro spory uvedené v odstavci 1, bez ohledu na hodnotu předmětu sporu. Místně je příslušný ten rozhodčí soud, v jehož obvodu má žalovaný své bydliště (sídlo). Je-li žalovaných několik, může býti žaloba podána na všechny spolužalované jako společníky ve sporu u rozhodčího soudu, který je příslušný pro kteréhokoliv z nich.

(4) Soud se může usnésti, že není příslušný, jen na námitku. Námitku nepříslušnosti rozhodčího soudu nelze vůbec uplatniti, jestliže se žalovaný pustil do jednání, nepříslušnost nenamítnuv. Vyhoví-li rozhodčí soud námitce, že není příslušný, je povinen zjistiti v ústním jednání, který rozhodčí soud je příslušný, a žalobu mu odstoupiti. Rozhodčí soud, jemuž byla žaloba takto odstoupena, je rozhodnutím prvého soudu o příslušnosti vázán.

(5) Vládními nařízeními nebo předpisy, vydanými podle § 100 nejvyšším úřadem hospodářským anebo ministerstvem příslušným podle § 106, bude ustanoveno, jak se povolávají předsedové rozhodčích soudů a jejich náměstkové ze soudců z povolání, kolik bude přísedících a náhradníků v jednotlivém senátě, jak se ustanovují přísedící a náhradníci, jak se zbavují funkce, kdy je lze odmítnouti, jaká náhrada přísluší předsedům (jejich náměstkům) a přísedícím (jejich náhradníkům) a jakým způsobem jsou strany povinny přispěti k uhrazení nákladů potřebných na tyto soudy.

(6) Rozhodčí soud je povinen, dříve než vydá rozhodčí výrok, strany slyšeti nebo dáti jim příležitost, aby mohly své stanovisko uplatniti, a je povinen zjistiti příběh, o nějž jde. Může vyslýchati strany, svědky a znalce také pod přísahou, může užíti proti stranám a jiným osobám donucovacích prostředků a ukládati jim tresty jako řádný soud. Stranám musí býti dána možnost účastniti se jednání. Nepustí-li se některá strana do jednání, buď jednáno toliko se stranou druhou. Nemůže-li býti strana obeslána proto, že jest místo jejího pobytu neznámé, obešle ji rozhodčí soud veřejnou vyhláškou a ustanoví jí opatrovníka podle předpisů o řízení před řádným soudem. Je-li třeba důkazu o jakosti dodaných (převzatých) věcných prostředků a bylo-li v dotčeném oboru určování jakosti věcných prostředků svěřeno zvláštní znalecké komisi nebo veřejnému ústavu (§ 100, odst. 3), je soud povinen vyžádati si posudek takové znalecké komise nebo veřejného ústavu a je výrokem této komise nebo ústavu o tom vázán. Jinak si upraví řízení podle volného uvážení. Smír před rozhodčím soudem sjednaný má tytéž účinky jako smír soudní.

(7) Výrok rozhodčího soudu musí býti odůvodněn. Doručením nabývá mezi stranami účinku pravomocného rozsudku řádného soudu.

Může býti napaden jen žalobou o bezúčinnost. O tom, z kterých důvodů lze žalovati, aby výrok rozhodčího soudu byl zbaven účinnosti, platí přiměřeně ustanovení civilního řádu soudního o důvodech, pro které lze žalovati o bezúčinnost výroků rozhodčích. Pro žalobu tu je příslušný krajský soud v sídle rozhodčího soudu. Lhůta k podání žaloby činí třicet dní a počítá se podle předpisů civilního soudního řádu o lhůtě k podání žaloby o bezúčinnost výroků rozhodčích. Krajský soud jedná o žalobě bez ohledu na hodnotu předmětu sporu podle ustanovení o řízení před okresními soudy, s výjimkou věcí nepatrných. Proti rozhodnutí krajského soudu není opravného prostředku.

(8) Žaloba o bezúčinnost nemá vlivu na vykonatelnost výroku rozhodčího soudu.

(9) Výrok rozhodčího soudu je vykonatelný i politickou exekucí.

(10) Spory, o nichž jedná tento paragraf, mohou býti nařízeními a předpisy uvedenými v odstavci 1 přikázány též do působnosti rozhodčích soudů zřízených podle jiných zákonných ustanovení.

Oddíl 2.

Hospodářské úřady a pomocná hospodářská zařízení.

A. Nejvyšší úřad hospodářský a ministerstva.

§ 104.

Zřízení nejvyššího úřadu hospodářského.

(1) Pro ústřední správu státního hospodaření s věcnými prostředky (oddíl 1) za branné pohotovosti státu a k jeho likvidaci po skončení této pohotovosti se zřídí nejvyšší úřad hospodářský (zkráceně „NÚH.“) jakožto zvláštní ministerstvo.

(2) Počátek působnosti tohoto úřadu stanoví vláda nařízením.

(3) Potřebné přípravné práce, týkající se zřízení nejvyššího úřadu hospodářského (zejména též zřízení potřebných složek u jednotlivých ministerstev jakožto základů pro nejvyšší úřad hospodářský), jakož i další hospodářské organisace za branné pohotovosti státu třeba učiniti podle směrnic stanovených Nejvyšší radou obrany státu (§ 12) již v míru, a to tak, aby hospodářské úřady a pomocná zařízení pro státní hospodaření s věcnými prostředky mohly v stanovené době svou činnost ihned zahájiti.

§ 105.

Působnost nejvyššího úřadu hospodářského.

(1) Působnost nejvyššího úřadu hospodářského se vztahuje na všechny věcné prostředky, není-li jinak stanoveno podle ustanovení § 106; působnost ministerstva národní obrany ve věci vývozu, dovozu a průvozu podle § 42 zůstává nedotčena. Stanoviti ceny věcných prostředků přísluší však vždy nejvyššímu úřadu hospodářskému, pokud to nesvěří úřadům nižším (§ 107); o stanovení cen věcných prostředků, jež byly přikázány do působnosti některého jiného ministerstva, platí ustanovení § 106, odst. 2.

(2) Nejvyšší úřad hospodářský je dále oprávněn kontrolovati a revidovati, zda a jak osoby, kterým plynou povinnosti z nařízení a předpisů vydaných podle § 100, plní tyto povinnosti; o této kontrole (revisi) platí obdobně ustanovení §§ 31 a 32.

(3) Jestliže působnost ve věcech, jež podle předcházejících ustanovení příslušejí nejvyššímu úřadu hospodářskému, vykonávaly před jeho zřízením jiné úřady, pomíjí tato působnost v rozsahu, v jakém přísluší nejvyššímu úřadu hospodářskému a po dobu této příslušnosti, a to i tehdy, jde-li o správní věci trestní. Působnost nejvyššího účetního kontrolního úřadu zůstává nedotčena.

(4) Nejvyšší úřad hospodářský jest oprávněn svěřiti politickým nebo jiným úřadům, hospodářským organismům (§ 110) a poradním sborům hospodářským (§ 108), aby jeho jménem obstarávaly některé úkony jemu příslušející.

(5) Nejvyšší úřad hospodářský a úřady (orgány) uvedené v odstavci 4 jsou povinny ve vykonávání své působnosti podle tohoto paragrafu přihlížeti k tomu, aby hospodářské potřeby byly uspokojeny v pořadí naléhavosti a důležitosti s hlediska obrany státu, tedy především potřeby branné moci.

§ 106.

Působnost jiných ministerstev.

(1) Vláda může nařízením ústřední správu státního hospodaření s některými věcnými prostředky a jeho likvidaci vyloučiti nebo vyjmouti z působnosti nejvyššího úřadu hospodářského a přikázati ji do působnosti některého jiného ministerstva; působnost ministerstva národní obrany ve věci vývozu, dovozu a průvozu podle § 42 musí tu však zůstati nedotčena.

(2) Ceny věcných prostředků, které byly přikázány podle odstavce 1 do působnosti některého jiného ministerstva, stanoví nejvyšší úřad hospodářský v dohodě s dotčeným ministerstvem, pokud to nesvěří úřadům nižším (§ 107).

(3) Ustanovení § 105, odst. 2 až 5 platí obdobně.

B. Zemské a okresní úřady, poradní sbory a obce.

§ 107.

Působnost zemských a okresních úřadů ve věcech hospodářských.

(1) Věci, patřící do oboru působnosti nejvyššího úřadu hospodářského, obstarávají v nižších stolicích podle nařízení a předpisů vydaných podle § 100 okresní (státní policejní) a zemské úřady.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí obdobně i o věcech, jež byly přikázány některému jinému ministerstvu podle ustanovení § 106.

§ 108.

Poradní sbory hospodářské.

(1) U nejvyššího úřadu hospodářského se zřídí poradní sbor, jenž se skládá z desíti zástupců z vrstev zemědělských, průmyslových, obchodních, živnostenských, hornických a dopravních a z desíti zástupců z vrstev spotřebitelských a zaměstnaneckých; zástupce jednotlivých skupin jmenuje vláda na návrh příslušného ministerstva. Poradnímu sboru předsedá ministr, řídící nejvyšší úřad hospodářský, nebo zástupce, jejž k tomu ze zaměstnanců nejvyššího úřadu hospodářského určí ministr tento úřad řídící.

(2) Též u každého zemského úřadu se zřídí poradní sbor, jenž je složen obdobně jako poradní sbor u nejvyššího úřadu hospodářského; zástupce jednotlivých skupin do poradního sboru u zemského úřadu jmenuje nejvyšší úřad hospodářský. Tomuto poradnímu sboru předsedá zemský president anebo zástupce, jejž k tomu ze zaměstnanců zemského úřadu určí zemský president.

(3) Obdobně složený poradní sbor se zřídí též u každého okresního úřadu; zástupce jednotlivých skupin jmenuje zde nadřízený zemský úřad. Poradnímu sboru u okresního úřadu předsedá přednosta tohoto úřadu nebo zástupce, jejž k tomu ze zaměstnanců okresního úřadu určí přednosta tohoto úřadu.

(4) Ukáže-li se toho potřeba, mohou býti vedle poradních sborů uvedených v předcházejících odstavcích zřízeny poradní sbory zvláštní, o jichž zřízení a složení rozhodne nejvyšší úřad hospodářský.

(5) Členství v poradních sborech je úřad čestný; členům přísluší jen náhrada hotových výdajů a ušlého výdělku v rozsahu a podle zásad stanovených směrnicemi, vydanými nejvyšším úřadem hospodářským v dohodě s ministerstvem financí. Náhrada se poskytuje ze státních, a jde-li o poradní sbory zřízené v městech se zvláštním statutem nebo se zřízeným magistrátem (§ 109, odst. 4), z obecních prostředků.

(6) Působnost sborů uvedených v tomto paragrafu je poradní a podrobněji ji stanoví, jakož i jednací řády pro tyto sbory vydá nejvyšší úřad hospodářský.

(7) Úřady, u nichž jsou poradní sbory zřízeny, mohou jich při plnění svých úkolů při státním hospodaření s věcnými prostředky použít i k jiným pomocným úkonům.

§ 109.

Působnost obcí ve věcech hospodářských.

(1) Obcím mohou býti nařízeními a předpisy vydanými podle § 100 uloženy příslušné závazky, jichž je třeba k účelům provádění státního hospodaření s věcnými prostředky, což platí zejména též stran péče o zabezpečení zemědělského obdělávání všech pozemků k tomu způsobilých, sklizně a výmlatu (vyluštění).

(2) V obcích se zřídí obecní výbory hospodářské, jejichž úkolem jest, obstarávati v dotčené obci podle nařízení a předpisů vydaných podle § 100, jakož i podle pokynů nejvyššího úřadu hospodářského a úřadů uvedených v §§ 106 a 107 práce, týkající se zachycení a použití věcných prostředků. Tyto výbory jsou složeny ze stejného počtu výrobců a spotřebitelů a předsedá jim starosta obce. Počet členů stanoví podle počtu obyvatelstva nadřízený okresní úřad, jenž jmenuje též zástupce jednotlivých skupin.

(3) Každý je povinen funkci člena obecního výboru hospodářského přijmouti, nemá-li omluvných důvodů stanovených vládním nařízením.

(4) V městech se zvláštním statutem a se zřízeným magistrátem, vykonávajících působnost okresního úřadu, se obecní výbory hos-

podářské podle ustanovení odstavce 2 nezřizují; o těchto městech platí obdobně ustanovení § 107 a § 108, odst. 3, platná pro okresní úřady, při čemž poradní sbory zřízené podle ustanovení § 108, odst. 3 vykonávají tu též působnost obecních výborů hospodářských.

C. Hospodářské organismy, jichž se používá při státním hospodaření s věcnými prostředky.

§ 110.

Hospodářské organismy.

(1) Při státním hospodaření s věcnými prostředky může býti použito vhodných hospodářských organismů, které byly již dříve zřízeny nebo které se za tím účelem zřídí, a to, třeba-li, na podkladě povinné účasti hospodářských sdružení a osob ve věci zúčastněných.

(2) Nové hospodářské organismy se k účelům uvedeným v odstavci 1 zřídí vládním nařízením, jež bude obsahovati — jako svou součást — též stanovy toho neb onoho organismu. K změně stanov je rovněž třeba vládního nařízení, není-li ve vládním nařízení stanovy obsahujícím jinak stanoveno.

(3) Vládní nařízení, jímž se hospodářský organismus podle odstavce 2 zřídí, může stanoviti potřebné odchylky od právních ustanovení, která by jinak pro zřizovaný organismus platila, a může též stanoviti, že členové tohoto organismu, a třeba-li, i jiné osoby, jejichž oboru hospodářské činnosti se působnost tohoto organismu týká, jsou povinni přispívati k úhradě nákladů, jichž je třeba k plnění úkolů tomuto organismu uložených; takové příspěvky lze vymáhati politickou nebo soudní exekucí.

(4) Hospodářský organismus může býti vládním nařízením zmocněn, aby v rozsahu stanoveném vládním nařízením činil rozhodnutí závazná pro členy, a třeba-li, i pro jiné osoby. Tato rozhodnutí jsou vykonatelna politickou nebo soudní exekucí.

(5) Vládní nařízení může svěřiti finančním prokuraturám, aby na vrub hospodářských organismů uvedených v tomto paragrafu obstarávaly úkoly jejich právního zástupce.

(6) Použije-li se podle ustanovení odstavce 1 při státním hospodaření s věcnými prostředky hospodářských organismů již zřízených, může vládní nařízení na dobu potřeby jinak upraviti poměry a postavení těchto organismů a jejich členů, přihlížejíc k zásadám obsaženým v předcházejících odstavcích.

§ 111.

Rozhodčí soudy pro spory mezi hospodářskými organismy a jejich členy nebo jinými osobami.

(1) Spory, které vzejdou mezi hospodářským organismem (§ 110) a jeho členy neb jinými osobami v oboru působnosti, svěřené tomuto organismu vládními nařízeními nebo předpisy, vydanými nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106, rozhoduje v případech stanovených v uvedených nařízeních a předpisech rozhodčí soud.

(2) Rozhodčí soud podle odstavce 1 se zřizuje u krajského soudu, vykonávajícího pravomoc ve věcech civilních, v jehož obvodu má sídlo dotčený hospodářský organismus, a vztahuje se na celý obvod působnosti tohoto hospodářského organismu.

(3) Má-li hospodářský organismus odbočky, mohou býti rozhodčí soudy podle odstavce 1 zřízeny též u krajských soudů, v jejichž obvodu jsou sídla těchto odboček. Rozhraničení působnosti soudů takto zřízených se provede nařízeními nebo předpisy uvedenými v odstavci 1.

(4) Není-li v předcházejících odstavcích jinak stanoveno, platí o rozhodčích soudech podle tohoto paragrafu zřízených obdobně ustanovení § 103.

§ 112.

Rozhodčí soudy pro spory mezi hospodářskými organismy a státem.

Ustanovení § 111 platí obdobně i o sporech, které vzejdou mezi hospodářskými organismy a státem ve věcech, týkajících se státního hospodaření s věcnými prostředky těmto organismům svěřeného.

Oddíl 3.

Ustanovení o opatřeních celních.

§ 113.

Opatření celní.

Vláda může dočasně zavésti, zvýšiti, snížiti nebo zrušiti cla ze zboží dováženého nebo vyváženého.

Část 5.

Finanční zabezpečení hospodářství veřejné správy za branné pohotovosti státu.

§ 114.

Rozpočtové hospodářství.

(1) Za branné pohotovosti státu buďte odsunuty veškeré státní výdaje, o kterých vláda rozhodne, že nejsou nezbytné, a výdajových prostředků takto uvolněných buď použito na obranu státu; podle toho buď upravován návrh státního rozpočtu a vedeno státní hospodářství.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí obdobně i pro hospodářství svazků územní a zájmové samosprávy; rozhodnutí o tom, které výdaje nejsou nezbytné, náleží přímo nadřízenému státnímu dozorčímu úřadu.

§ 115.

Zmocnění k finančním opatřením a jich příprava.

(1) Vláda se zmocňuje, aby za branné pohotovosti státu tam, kde by jinak bylo třeba zákona, se souhlasem presidenta republiky vydávala nařízení, podle nichž by se

a) opatřovaly finanční prostředky v oboru daní, cel, státních monopolů a veřejných dávek vůbec, ať již úpravou dosavadních anebo zavedením nových, pokud by tato opatření byla časově omezena a pokud by nebylo možno pro nepřekonatelné překážky svolati Národní shromáždění nebo jeho Stálý výbor,

b) opatřovaly finanční prostředky z jiných zdrojů (úvěrem a jinak), pokud by tato opatření nevedla k zcizení státního nemovitého majetku nad zákonné zmocnění, a

c) učinila jiná opatření, nutná k finančnímu zabezpečení státu i svazků územní a zájmové samosprávy, se zřetelem k potřebám vyplývajícím z branné pohotovosti státu.

(2) Ve vládních nařízeních vydaných podle ustanovení odstavce 1 lze na jednání nebo opominutí proti ustanovením těchto nařízení, pokud by nešlo o činy trestné již podle platných předpisů, stanoviti tresty na penězích buď až do výše dvacetinásobku zkrácených, zatajených nebo ohrožených částek daní a dávek [odstavec 1, písm. a)], nebo až do výše dvacetinásobku hodnoty předmětů, jimiž byl trestný čin spáchán, anebo pevnou částkou až do výše 500.000 Kč. Stejně lze stanoviti trest propadnutí věcí, jimiž byl trestný čin podniknut, které jím byly získány nebo které jsou zřejmě určeny k spáchání trestného činu, a to i když pachatel nemůže býti stíhán nebo odsouzen. Částky složené jako tresty na penězích a výtěžek za propadlé věci připadají státu. Vedle majetkového trestu lze stanoviti trest vězení až do dvou let. Pro případ nedobytnosti trestů na penězích budiž stanoven náhradní trest vězení nejvýše do dvou let. V uvedených vládních nařízeních se stanoví též příslušnost k stíhání a trestání činů trestných podle nich, nevyplývá-li již z jiných předpisů.

(3) Opatření učiněná podle odstavce 1, písm. a) je vláda povinna předložiti do čtrnácti dní ode dne vyhlášení oběma sněmovnám Národního shromáždění. Odeprou-li obě sněmovny Národního shromáždění hlasováním podle § 48, odst. 1 ústavní listiny je schváliti, pozbývají platnosti ode dne tohoto usnesení. Vláda je povinna vyhlásiti pak bez odkladu v Sbírce zákonů a nařízení, že a od kdy to neb ono nařízení pozbylo platnosti.

(4) Opatření učiněné podle odstavce 1, písm. b) a c) je vláda povinna dáti oběma sněmovnám Národního shromáždění neprodleně na vědomost.

(5) Potřebné přípravy k finančním opatřením uvedeným v odstavci 1 provede podle směrnic Nejvyšší rady obrany státu ministerstvo financí již v míru, a to v dohodě s ministerstvem národní obrany, a třeba-li, i v dohodě s ostatními ústředními úřady.

Část 6.

Další doplňky a změny platného právního řádu za branné pohotovosti státu.

§ 116.

Opatření evakuační.

(1) Hlavním velitelem, a třeba-li, i armádními veliteli může býti učiněno opatření, aby z určitého místního obvodu bylo odsunuto (evakuováno) obyvatelstvo, zvířata a jiné věci.

(2) Rozsah a způsob odsunutí se stanoví vyhláškou, a třeba-li, i příkazy danými přímo určitým osobám. Osoby, jichž se to týká, jsou povinny odebrati se na místo, které jim bylo vykázáno, setrvati tam a vykonávati práce, které jim byly přikázány. Držitelé zvířat a jiných věcí, jichž odsunutí bylo nařízeno, jsou povinni odevzdati je k převozu nebo sami převézti na určená místa.

(3) Organisovati odsunutí přísluší vojenské správě v dohodě se zúčastněnými odvětvími

státní správy; provésti je jest věcí politických úřadů.

(4) Náklad na nucené odsunutí hradí stát v rozsahu, který bude stanoven vládním nařízením. Převezme-li stát odsunuté věci do užívání nebo do vlastnictví, platí o náhradě ustanovení §§ 151 a násl.

§ 117.

Příročí a zvláštní ustanovení o řízení před soudy a úřady.

(1) Vládním nařízením mohou býti stanoveny úlevy při plnění soukromoprávních pohledávek.

(2) Týmž způsobem může býti upraven vliv mimořádných poměrů, způsobených brannou pohotovostí státu, na běh lhůt a dodržení roků, na řízení před soudy a úřady vůbec. Zvláště může býti stanoveno, jak a pokud mají býti odvráceny právní újmy, které by mohly vzejíti ze zameškání lhůt anebo roků nebo z mimořádných poměrů vůbec, a jak mají býti napraveny právní újmy, které snad již vzešly.

§ 118.

Právní jednání o nemovitostech.

(1) Vláda může nařízením stanoviti, že smluvní zcizení, propachtování a pronájem určitých druhů nemovitostí jsou v případech stanovených tímto nařízením vázány úředním souhlasem. Vláda může též stanoviti, že úředního souhlasu je potřebí i k povolení exekuce na nemovitosti nucenou dražbou nebo vnucenou správou.

(2) Projev úředního souhlasu může vláda svěřiti buď některému státnímu úřadu nebo zvláštním komisím. Složení těchto komisí i způsob jejich jednání a rozhodování stanoví vládní nařízení.

(3) Právní jednání a exekuční povolení bez úředního souhlasu uvedeného v odstavci 1 jsou neplatná.

(4) Ustanovení předcházejících odstavců platí obdobně též o horních právech a podílech na nich.

(5) Na základě právních jednání uvedených v odstavci 1, která se stala v době účinnosti vládního nařízení tam označeného, mohou býti povoleny zápisy do veřejných knih jen tehdy, je-li předložen průkaz o souhlase příslušného úřadu (komise) úřední listinou. Totéž platí obdobně o povolení exekuce; souhlas příslušného úřadu (komise) musí býti prokázán v návrhu na povolení exekuce.

§ 119.

Opatření proti nepřátelskému majetku.

Na obranu státu mohou býti v mezích uznaných mezinárodním právem učiněna — bez újmy jiných povinností ze zákona plynoucích — vládním nařízením opatření, jimiž se omezuje právo nepřátelských států a jejich příslušníků volně nakládati se svým majetkem, který je na území republiky Československé, jakož i opatření, jimiž se určitým omezením podrobuje nepřátelský majetek vůbec, který je na tomto území; sem patří zejména opatření o dohledu a o vnucené správě majetku, pak opatření, jejichž účelem je zabaviti, zužitkovati neb obstaviti aktiva a p. Právní jednání, jež tomu odporují, jsou neplatná.

§ 120.

Ustanovení o vnitřní správě v poli.

(1) V území operačního pásma se přenáší ve věcech náležejících do působnosti politických (státních policejních) úřadů působnost ministerstva vnitra a jiných ústředních úřadů na hlavního velitele; politické (státní policejní) úřady se v těchto věcech uvedenému veliteli podřizují.

(2) Opatření podle odstavce 1 může učiniti ministr vnitra v dohodě s ministrem národní obrany i v etapním pásmu.

(3) Zastaví-li politické (státní policejní) úřady pro válečné události svou činnost, přenáší se jejich působnost na vojenská velitelství.

(4) Za vykonávání působnosti, vyplývající pro vojenská velitelství z ustanovení tohoto paragrafu, odpovídá hlavní velitel vládě.

§ 121.

Svěření částečné pravomoci zemských úřadů vojenským velitelům.

(1) Bez újmy ustanovení daných v § 120 může vláda v určitých zemích anebo v jejich částech v poli nebo v zápolí svěřiti hlavnímu veliteli, a třeba-li, i armádnímu veliteli oprávnění, aby k zabezpečení vojenských zájmů, zejména po stránce veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti, a pro zajištění různých potřeb armády v poli vydával, uzná-li to za potřebné, v mezích úřední působnosti zemského úřadu a místo něho příkazy a zákazy, a to jak ve způsobu všeobecných nařízení, tak i pro jed-

notlivé případy. Je-li toho nezbytně třeba, může dotčený vojenský velitel takové příkazy a zákazy dát vykonati. Vláda stanoví též, kdy toto oprávnění zaniká. Svěření uvedeného oprávnění, jakož i jeho zánik třeba vyhlásiti v Sbírce zákonů a nařízení.

(2) Příkazy a zákazy podle předcházejícího odstavce oznámí velitel tam uvedený, není-li nebezpečí v prodlení, před jich vydáním příslušnému zemskému presidentu, který je, jsou-li všeobecné povahy, vyhlásí v Zemském věstníku, nebo jsou-li určeny pro jednotlivé případy, uvědomí o nich ty, jichž se týkají; příkazy a zákazy všeobecné povahy, není-li v nich stanoveno jinak, nabývají účinnosti dnem vyhlášení. Je-li nebezpečí v prodlení, vydá vojenský velitel příkazy a zákazy podle odstavce 1 sám. Jsou-li tyto příkazy a zákazy všeobecné povahy, vyhlásí je vojenský velitel v místních obvodech a obcích jimi dotčených způsobem tam obvyklým; není-li v nich stanoveno jinak, nabývají takové příkazy a zákazy účinnosti dnem tohoto vyhlášení. Vydá-li vojenský velitel příkazy a zákazy podle odstavce 1 sám, oznámí je zároveň s jich vydáním příslušnému zemskému úřadu, který je podle potřeby dodatečně uveřejní v Zemském věstníku.

(3) Po zániku oprávnění uvedeného v odstavci 1 je příslušný zemský president oprávněn změniti nebo zrušiti příkazy nebo zákazy, vydané na základě tohoto oprávnění.

§ 122.

Vojenští správní komisaři pro správu okresů a obcí.

(1) Bez újmy ustanovení daných v § 120 může ministr vnitra v dohodě s ministrem národní obrany v určitých okresích aneb jejich částech v poli nebo v zápolí svěřiti vojenským velitelům, ustanoveným k tomu účelu za vojenské správní komisaře, oprávnění, aby k zabezpečení vojenských zájmů, zejména po stránce veřejného pořádku, klidu a bezpečnosti, a pro zajištění různých potřeb armády v poli vydávali, uznají-li to za potřebné, v mezích úřední působnosti okresních (státních policejních) úřadů neb obcí a místo nich příkazy a zákazy, a to jak ve způsobu všeobecných nařízení, tak i pro jednotlivé případy. Je-li toho nezbytně třeba, může dotčený vojenský správní komisař takové příkazy a zákazy dát vykonati. Ministr vnitra stanoví v dohodě s ministrem národní obrany, kdy toto oprávnění zaniká.

(2) Ustanovení vojenského správního komisaře a obvod jeho působnosti třeba uveřejniti v příslušném Zemském věstníku, a třeba-li, i jiným, v místě obvyklým způsobem je vyhlásiti; to platí též o zániku tohoto opatření.

(3) O příkazech a zákazech vojenských správních komisařů, vydaných na místě okresních (státních policejních) úřadů, platí obdobně § 121, odst. 2 a 3.

(4) Příkazy a zákazy, které vydá vojenský správní komisař podle ustanovení odstavce 1 ve výkonu pravomoci obecní, dá dodatečně na vědomost okresnímu úřadu.

§ 123.

Zvláštní ustanovení o působnosti obcí.

Vyžaduje-li toho obrana státu, může zemský úřad anebo s jeho zmocněním okresní úřad na dobu potřeby stanoviti, že přenesená působnost obce a působnost její v oboru bezpečnostní policie, zahrnujíc v to i působnost trestní, bude zcela nebo zčásti vykonávati na vrub obce funkcionář jím ustanovený; se schválením téhož úřadu může onen funkcionář zříditi na dobu potřeby, a to i místo dosavadních zaměstnanců obce, pro výkonnou službu zvláštní výkonné orgány. Po dobu takového opatření zaniká v rozsahu, v jakém bylo toto opatření učiněno, působnost příslušných jinak orgánů obce.

§ 124.

Doplňky zákona o mimořádných opatřeních.

(1) Vedle mimořádných opatření, uvedených v zákoně ze dne 14. dubna 1920, č. 300 Sb. z. a n., ve znění zákona ze dne 10. července 1933, č. 125 Sb. z. a n., mohou výdělečné spolky, obchodní společnosti, výdělková a hospodářská společenstva (družstva) a jiné podobné výdělečné útvary býti podrobeny — vyžaduje-li toho zájem obrany státu — zvláštnímu úřednímu dozoru nebo zvláštním podmínkám a podle okolností i vnucené správě podle zásad stanovených vládním nařízením.

(2) Jsou-li vážně ohroženy veřejné zájmy a nestačí-li opatření podle ustanovení odstavce 1, mohou býti útvary tam uvedené rozpuštěny (zrušeny). Likvidace rozpuštěných (zrušených) útvarů se provede podle platných ustanovení. Likvidátoři musí býti úřadem schváleni; odepře-li je úřad schváliti, může je sám jmenovati a učiniti, čeho třeba k tomu, aby byli uvedeni ve svou funkci. Cizozemským útvarům druhu naznačeného v odstavci 1

může býti provozování činnosti v republice československé zakázáno.

(3) Příslušným k opatřením podle odstavců 1 a 2 je u útvarů, jejichž stanovy schválilo ministerstvo vnitra, toto ministerstvo, jinak zemský úřad.

(4) K zřizování nových útvarů a k zřizování poboček útvarů uvedených v odstavci 1 je třeba povolení ministerstva vnitra; tím se neruší působnost jiných úřadů při zřizování takových útvarů neb jejich poboček. Povolení se udílí podle volné úvahy.

(5) Při provádění ustanovení předcházejících odstavců postupuje úřad v součinnosti s nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106. Opatření podle odstavců 1 a 2 je úřad povinen učiniti, navrhne-li to nejvyšší úřad hospodářský nebo ministerstvo příslušné podle § 106.

(6) O mimořádných opatřeních podle předcházejících odstavců platí obdobně příslušná ustanovení zákona č. 300/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1933 Sb. z. a n.

(7) Mimořádná opatření podle zákona č. 300/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1933 Sb. z. a n. a podle tohoto paragrafu mohou býti za branné pohotovosti státu činěna bez časového omezení, stanoveného zákonem č. 300/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1933 Sb. z. a n.

§ 125.

Censura a jiná mimořádná opatření k ochraně veřejných zájmů.

(1) O censuře a jiných mimořádných opatřeních k ochraně veřejných zájmů v oboru divadel, filmů, telegramů, telefonních hovorů, poštovních a jiných zásilek platí příslušná právní ustanovení; pokud tato ustanovení nejsou v celém státě jednotná, může je vláda nařízením pro celé státní území upraviti jednotně.

(2) Censuru telegramů, poštovních a jiných zásilek, určených pro příslušníky branné moci v činné službě neb jimi odesílaných, může nařiditi ministerstvo národní obrany a prováděti ji samo orgány vojenské správy.

(3) O mimořádných opatřeních k ochraně veřejných zájmů v oboru tisku platí dosavadní právní ustanovení s těmito doplňky:

a) Uloží-li státní úřad bezpečnostní povinnost předkládati povinné výtisky před jich vydáním (preventivní censura), platí tato povinnost pro všechny tiskoviny (tiskopisy), vyjímajíc ty, které podle tiskových zákonů nemusí býti opatřeny povinnými údaji.

b) Státní úřad bezpečnostní, jemuž se má předložiti povinný výtisk, může:

aa) zakázati vydání nebo rozšiřování tiskoviny, jejímž obsahem by mohly býti ohroženy zájmy obrany státu, neb jiné důležité zájmy republiky československé neb jejích spojenců, anebo veřejný klid a pořádek;

bb) zakázati rozšiřování tiskoviny, při jejímž vydání nebylo dbáno podmínek neb omezení stanovených státním úřadem bezpečnostním, nebo jejíž vydávání bylo tímto úřadem zastaveno (§ 10 zákona č. 300/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1933 Sb. z. a n.).

Je-li nebezpečí v prodlení, může z důvodu uvedeného pod písm. aa) zakázati zatímně rozšiřování tiskoviny kterýkoli státní úřad bezpečnostní.

c) Ministerstvo vnitra může v dohodě se zúčastněnými ministerstvy dovoz, dopravu a rozšiřování tiskovin z ciziny podrobiti zvláštním omezením nebo podmínkám anebo je zakázati.

d) Zákaz rozšiřování tiskoviny třeba vyhlásiti v Úředním listě republiky československé. Takový zákaz zahrnuje v sobě i zákaz dovozu a dopravy a platí, není-li v něm jinak stanoveno, pro celé státní území. Tiskoviny, jichž rozšiřování bylo zakázáno, třeba zabaviti a prohlásiti za propadlé.

e) Kdo přestoupí zákaz vydání, rozšiřování, dovozu nebo dopravy tiskoviny podle tohoto paragrafu, bude potrestán soudem za přečin trestem stanoveným v § 18, odst. 3 zákona ze dne 10. července 1933, č. 126 Sb. z. a n., kterým se mění a doplňují tiskové zákony.

(4) Vláda může nařiditi podle potřeby i censuru a jiná mimořádná opatření k ochraně veřejných zájmů v oboru zařízení pro reprodukci zvuku (gramofonových desek, fonografických válců, perforovaných papírů, plechů a p. pro zvukové přístroje), a třeba-li, i v oborech jiných.

(5) Vláda zřídí za branné pohotovosti státu ústřední censurní komisi a rozhodne, kterému členu vlády bude tato komise podřízena. Tato komise je povolána, aby podle rozhodnutí a pokynů uvedeného člena vlády censuru jednotně řídila, usměrňovala, jí využívala a ji kontrolovala; členy této komise jmenuje ministerstvo národní obrany a ostatní zúčastněná ministerstva. Orgány censuru provádějící (dosavadní i za branné pohotovosti státu nově zřízené) jsou ve vykonávání této své činnosti podřízeny přímo uvedené ústřední censurní komisi.

§ 126.

Omezení v oboru radioelektrických zařízení.

(1) Vedle opatření podle jiných zákonných ustanovení mohou býti učiněna v oboru radioelektrických zařízení z důvodu státní bezpečnosti ještě dále uvedená opatření.

(2) Okresní (státní policejní) úřady mohou osobám, které vyrábějí, prodávají, provozují nebo drží jakákoli (přijímací i vysílací) radioelektrická zařízení a součástky, nařiditi, aby v lhůtě k tomu určené odevzdaly tato zařízení, jakož i jejich součástky, kterých možno použíti k sestrojení nebo provozu takových zařízení, na místo tímto úřadem stanovené a ponechaly je tam v úřední úschově. Radioelektrická zařízení a součástky, odevzdané v stanovené lhůtě osobami, které nebyly oprávněny je vyráběti, prodávati, provozovati nebo držeti, zadrží se bez náhrady v prospěch státu; rozhodnutí o tom učiní okresní (státní policejní) úřad. Za odevzdání radioelektrických zařízení a jejich součástek do úschovy a za škodu z toho vzešlou nepřísluší náhrada.

(3) Stát může radioelektrická zařízení a součástky, které byly odevzdány do uschování podle ustanovení předcházejícího odstavce, převzíti do užívání nebo do vlastnictví. V tom případě platí o náhradě ustanovení §§ 151 a násl.

(4) Po dobu opatření podle odstavců 2 a 3 nemohou osoby tam uvedené, které mají povolení (koncesi) k výrobě, prodeji, provozu nebo držbě radioelektrických zařízení, vykonávati své právo vyplývající z takového povolení (koncese) a přestává na tuto dobu též povinnost platiti příslušné poplatky; za radioelektrická zařízení, odevzdaná podle odstavce 2, nesmějí si osoby tam uvedené opatřiti žádná zařízení náhradní.

(5) Odevzdání radioelektrických zařízení a jejich součástek do úřední úschovy podle odstavce 2 může býti nařízeno i všeobecně vládním nařízením nebo nařízeními politických (státních policejních) úřadů.

(6) Odevzdá-li osoba, mající u sebe bez povolení radioelektrické zařízení, na úřední výzvu podle tohoto paragrafu toto zařízení v stanovené lhůtě podle ustanovení odstavce 2, přestává býti trestnou za nedovolenou držbu a provoz tohoto zařízení.

(7) Součinnost s poštovní a telegrafní správou, jakož i s vojenskou správou při opatřeních podle odstavce 2 se upraví dohodou mezi ministerstvem vnitra, ministerstvem pošt a telegrafů, ministerstvem průmyslu, obchodu a živností a ministerstvem národní obrany.

(8) Výroba, prodej, provoz a držba radioelektrických zařízení, jakož i dovoz jich z ciziny mohou býti vedle podmínek stanovených platnými zákony vázány z důvodu státní bezpečnosti ještě dalšími podmínkami, stanovenými vládním nařízením.

§ 127.

Ustanovení o soudních trestech.

(1) Vláda může nařízením omeziti nebo vyloučiti

a) povolování podmíněného odkladu trestu nebo podmíněné propuštění z trestu nebo z přechodného ústavu podle zákona ze dne 17. října 1919, č. 562 Sb. z. a n., o podmíněném odsouzení a o podmíněném propuštění, a podle zákonů jej doplňujících;

b) použití zákona ze dne 16. července 1931, č. 123 Sb. z. a n., o státním vězení;

c) snižování trestů pod dolejší hranice trestní sazby nebo zaměňování jejich způsobu za mírnější.

(2) Tato opatření, není-li v nich jinak stanoveno, platí jen pro trestné činy spáchané poté, kdy nabylo účinnosti vládní nařízení uvedené v odstavci 1.

(3) Vláda může vydati nařízením ustanovení o odkladu a přerušení trestů na svobodě, uložených osobám povinným k činné službě vojenské neb osobám, jejichž pracovní síly je v zájmu obrany státu, zejména zásobování vojska nebo obyvatelstva, nezbytně třeba, jakož i osobám, u kterých by neodkladný výkon trestu měl za následek hospodářskou zkázu jejich anebo jejich rodiny.

(4) Odsuzuje-li soud veřejného úředníka nebo veřejný orgán pro zločin zneužití úřední moci nebo odsuzuje-li někoho pro zločin podle zákona ze dne 17. října 1919, č. 568 Sb. z. a n., o trestání válečné lichvy, nesmí trest snížiti pod dolejší hranici trestní sazby, ani zaměniti jeho způsob za mírnější, ani povoliti podmíněný odklad trestu. Podmíněné propuštění z trestu uloženého pro takový trestný čin není přípustné.

§ 128.

Příslušnost vojenských soudů v trestních věcech občanských osob.

(1) Za války může býti vládním nařízením rozšířena na dobu války pravomoc vojenských

soudů na občanské osoby pro tyto trestné činy, spáchané poté, kdy uvedené vládní nařízení nabude účinnosti:

a) soudní trestné činy, uvedené v hlavě VIII tohoto zákona;

b) trestné činy, popsané v §§ 6, 13, § 15, č. 3, § 21 a § 24, č. 2 zákona na ochranu republiky;

c) trestný čin podle § 12 zákona na ochranu republiky, pokud se vztahuje na trestný čin uvedený v § 6 téhož zákona;

d) trestné činy, popsané v §§ 43 až 46 a § 56, odst. 2, druhé větě branného zákona;

e) těžší trestné činy, spáchané skutky uvedenými pod písm. a) až d).

(2) Opatření podle odstavce 1 se mohou omeziti jen na některé územní oblasti nebo na některé trestné činy; úplné nebo částečné zrušení jich se provede vládním nařízením.

(3) Kromě toho za války podléhají občanské osoby vojenské soudní pravomoci pro zločiny popsané v §§ 85 až 89, 134 až 138, 140 až 142, 166 až 168, 190 až 196 býv. rak. trestního zákona, v §§ 4 až 6 zákona ze dne 27. května 1885, č. 134 ř. z., o opatřeních proti obecně nebezpečnému užívání třaskavin a obecně nebezpečnému zacházení s nimi, a v § 24 zákona ze dne 11. dubna 1935, č. 82 Sb. z. a n., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, dále při hodnotě věcí větší než 2000 Kč pro zločin uvedený v § 171, § 174, I, písm. a) až c) býv. rak. trestního zákona, spáchají-li tyto činy za války v některé územní části, v které krajský soud vykonávající trestní pravomoc svou činnost pro válečné události zastavil, a byly-li v takové územní části dopadeny. Pravomoc vojenských soudů se však ukončí, jakmile v územní části, o niž jde, byla obnovena činnost krajského soudu ve věcech trestních; trestní řízení, která v tomto okamžiku nejsou v první stolici vyřízena, přejdou na trestní soud občanský.

(4) Konečně jsou za války podrobeny vojenské soudní pravomoci osoby, které jí jinak nepodléhají,

a) pro jakékoli trestné činy, spáchané v cizí zemi v oblasti obsazené československým nebo spojeneckým vojskem za tohoto obsazení, ať byly přistiženy kdekoliv,

b) pro trestné činy vypočtené v odstavci 1 a pro zločiny popsané v §§ 362 až 366, 413 až 417, 419 až 421, 448 až 455, 483 až 491 vojenského trestního zákona, v §§ 4 až 6 zákona č. 134/1885 ř. z. a v § 24 zákona č. 82/1935 Sb. z. a n., dále při hodnotě vyšší než 2000 Kč pro zločin uvedený v §§ 457 až 461 vojenského trestního zákona, jestliže byly přistiženy v oblasti vymezené pod písm. a) a jestliže

aa) se dopustily činu na československém státním území, nebo

bb) se dopustily činu v cizině, ale mají býti proň trestány podle československých trestních zákonů.

(5) V případech podle odstavce 3 soudí vojenské soudy podle obecného trestního zákona a trestních ustanovení jej doplňujících, platných v zemích České a Moravskoslezské, kdežto v případech uvedených v odstavcích 1 a 4 soudí podle vojenských trestních zákonů.

(6) Doba války podle odstavců 1, 3 a 4 se počíná dnem, kdy byla mobilisace vyhlášena, a končí dnem, jímž má býti demobilisace podle demobilisační vyhlášky skončena, a není-li v ní takový den uveden, uplynutím dvou měsíců ode dne vydání této vyhlášky.

§ 129.

Trestní pravomoc nad osobami vázanými pracovní povinností.

(1) Osoby, vázané pracovní povinností a konající své zaměstání v podnicích důležitých pro obranu státu, které jsou pod dozorem vojenských orgánů nebo byly převzaty vojenskou správou do správy na její vlastní účet, jsou podrobeny pro porušení závazků plynoucích z pracovní povinnosti (§ 61) vojenské kázeňské pravomoci, a dopustí-li se takovým porušením uvedených závazků soudních trestných činů, též vojenské soudní pravomoci.

(2) Osobám uvedeným v odstavci 1 třeba uvésti ve známost, že podléhají vojenské kázeňské a soudní pravomoci a v jakém rozsahu.

(3) Kárná (disciplinární) pravomoc, které osoby uvedené v tomto paragrafu podléhají již vzhledem k svému služebnímu poměru, zůstává předcházejícími ustanoveními nedotčena.

§ 130.

Trestní pravomoc nad osobami povolanými k osobním úkonům.

(1) Osoby povolané k osobním úkonům podléhají pro provinění, jichž se dopustí tím, že neuposlechnou nařízení a příkazů vojenských velitelství nebo vojenských úřadů, pod jejichž dozorem osobní úkony konají (§ 73, odst. 1), vojenské kázeňské pravomoci, a dopustí-li se tím soudně trestných činů, též vojenské soudní pravomoci. Jsou-li tyto osoby přiděleny službou k armádě v poli, podléhají

řečené pravomoci pro všechny soudně nebo kázeňsky trestné činy, jichž se dopustily v době tohoto svého přidělení.

(2) Ustanovení § 129, odst. 2 a 3 platí tu obdobně.

§ 131.

Civilní soudnictví a správa na obsazeném území.

Vláda se zmocňuje, aby nařízením upravila vykonávání civilního soudnictví a správy v cizí zemi v oblasti obsazené československým nebo spojeneckým vojskem. Až do úpravy vládním nařízením činí hlavní velitel opatření nezbytná k zabezpečení náležitého a nerušeného chodu správy a k vykonávání civilního soudnictví na tomto území a vydává potřebná k tomu nařízení.

§ 132.

Soudcové z povolání.

Vyžaduje-li toho zájem obrany státu neb jiné s tím souvisící důležité státní zájmy, mohou býti za branné pohotovosti státu soudcové z povolání proti své vůli dočasně přidělováni mimo své služební místo, při čemž neplatí omezení, daná ustanovením § 49, odst. 2 zákona ze dne 21. května 1868, č. 46 ř. z., o disciplinárním nakládání se soudcovskými úředníky a o jejich nedobrovolném překládání na jiné místo nebo do výslužby.

§ 133.

Zaopatření osob, které konaly zvláštní úkony podle § 3 branného zákona, a pozůstalých po nich.

O zaopatření osob, které konaly zvláštní úkony podle § 3 branného zákona, a pozůstalých po nich platí obdobně ustanovení § 76.

§ 134.

Vyživovací příspěvek pro rodiny osob povolaných podle § 3 branného zákona.

O vyživovacím příspěvku příslušníků rodin osob, které vykonávají zvláštní úkony podle § 3 branného zákona, platí předpisy platné pro příslušníky rodin osob povolaných k vojenské službě.

§ 135.

Vliv povolání do služby podle branného zákona na pracovní poměr a na veřejnoprávní pojištění.

Ustanovení § 74 platí obdobně o osobách vykonávajících za branné pohotovosti státu činnou službu vojenskou nebo zvláštní úkony podle § 3 branného zákona.

§ 136.

Obdobná platnost § 76, odst. 2.

Ustanovení § 76, odst. 2 platí obdobně též pro osoby vykonávající za branné pohotovosti státu činnou službu vojenskou.

§ 137.

Náležitosti osob, konajících za branné pohotovosti státu vojenskou službu nebo přidělených k vojenským útvarům.

(1) Ustanovení § 119, odst. 2 zákona ze dne 24. června 1926, č. 103 Sb. z. a n., o úpravě platových a některých služebních poměrů státních zaměstnanců (platového zákona), platí pro vojenské gážisty v záloze, povolané do činné služby vojenské za branné pohotovosti státu.

(2) Vláda se zmocňuje, aby na dobu branné pohotovosti státu nařízením vydala další předpisy o služebních, odpočivných a zaopatřovacích příjmech a, třeba-li, i o jich výplatě:

a) vojenských gážistů ve výslužbě, povolaných do činné služby vojenské,

b) státních zaměstnanců a zaměstnanců jiných veřejnoprávních korporací, kteří buď vykonávají vojenskou službu, počítajíc v to válečnou službu podle § 28, odst. 1, písm. b) branného zákona, nebo jako občanské osoby jsou přiděleny k vykonávání služby u vojenských útvarů, aniž šlo o osobní úkony podle §§ 66 a dalších tohoto zákona nebo o zvláštní úkony podle § 3 branného zákona,

c) osob, které nespadajíce pod ustanovení písm. b), konají válečnou službu podle § 28, odst. 1, písm. b) branného zákona,

d) jiných osob, které nespadajíce pod některé z předcházejících ustanovení tohoto paragrafu, konají za branné pohotovosti státu vojenskou službu,

e) osob, které v době vojenské služby nebo přidělení k vojenským útvarům byly zajaty nebo se staly nezvěstnými a p.,

f) rodin osob uvedených pod písm. a) až e).

(3) Vláda se zmocňuje, aby platné předpisy o služebních, odpočivných a zaopatřovacích příjmech osob uvedených v odstavci 1 a odstavci 2, písm. a) a b), nebo také o výplatě těchto příjmů na dobu branné pohotovosti

státu doplnila, provedla nebo je zvláštním poměrům branné pohotovosti státu přizpůsobila, přihlížejíc k zásadám platového zákona.

(4) Dnem účinnosti předpisů vydaných podle odstavce 2 se zrušují veškeré dosavadní předpisy o předmětech, které jsou tím oním předpisem upraveny a nejsou s ním v souladu.

Část 7.

Mimořádné zmocnění vlády.

§ 138.

Všeobecné zmocnění vlády k úpravě mimořádných poměrů způsobených stavem branné pohotovosti státu.

(1) Vláda se zmocňuje, aby k úpravě mimořádných poměrů způsobených stavem branné pohotovosti státu vydávala tam, kde by jinak bylo třeba zákona, se souhlasem presidenta republiky vládní nařízení.

(2) Zmocnění podle odstavce 1 se nevztahuje na úpravu poměrů ústavních; o opatřeních finančních platí ustanovení § 115.

(3) Vláda je povinna předložiti nařízení vydaná podle odstavce 1 do čtrnácti dní ode dne vyhlášení oběma sněmovnám Národního shromáždění. Odeprou-li obě sněmovny hlasováním podle § 48, odst. 1 ústavní listiny je schváliti, pozbývají platnosti ode dne tohoto usnesení. Vláda je povinna vyhlásiti pak bez odkladu ve Sbírce zákonů a nařízení, že a od kdy to neb ono nařízení pozbylo platnosti.

HLAVA VI.

Obrana státu za zvláštních okolností mimo dobu branné pohotovosti státu.

§ 139.

Jednotlivá opatření k obraně státu mimo dobu branné pohotovosti státu.

(1) Nastanou-li mimo dobu branné pohotovosti státu uvnitř státu nebo na jeho hranicích události, ohrožující zvýšenou měrou celistvost státu, demokraticko-republikánskou formu, ústavu nebo veřejný klid a pořádek, může vláda — bez újmy opatření předvídaných jinými zákony — pro celé státní území neb jeho část na dobu nezbytné potřeby se souhlasem presidenta republiky nařízením zavésti účinnost:

a) hlavy V, části 2, oddílu 1;

b) hlavy V, části 2, oddílu 2;

c) hlavy V, části 2, oddílu 3 a 4 a části 3;

d) hlavy V, části 4 a § 114;

e) ustanovení § 29, odst. 2 a § 98;

f) ustanovení §§ 123 a 126;

g) i jiných ustanovení tohoto zákona, daných na dobu branné pohotovosti státu, vyjímajíc ustanovení § 115, odst. 1, písm. a).

(2) Byla-li pro události uvedené v odstavci 1 učiněna mimo dobu branné pohotovosti státu mimořádná opatření podle zákona č. 300/1920 Sb. z. a n. ve znění zákona č. 125/1933 Sb. z. a n., mohou býti učiněna též opatření podle §§ 124 a 125.

(3) O vládních nařízeních vydaných podle ustanovení odstavce 1 platí obdobně ustanovení § 138, odst. 3.

§ 140.

Prozatímní opatření v případech zvlášť naléhavých.

(1) Bylo-li by nebezpečí v prodlení, může za předpokladů uvedených v § 139, odst. 1, první větě učiniti prozatímní opatření podle § 139, odst. 1, písm. a) a c) příslušný ministr.

(2) Opatření podle odstavce 1 pozbývá účinnosti, neučiní-li se do čtrnácti dní od jeho vyhlášení též vládním nařízením, vydaným podle § 139, odst. 1, písm. a) a c), nebo neschválí-li je vláda ještě před uplynutím této lhůty, nebo odvolá-li je příslušný ministr z vlastního podnětu.

(3) Opatření podle odstavce 1 i jeho zánik podle odstavce 2 třeba vyhlásiti ve Sbírce zákonů a nařízení.

§ 141.

Další opatření při vnějším ohrožení státu před vstupem státu do branné pohotovosti.

(1) Při vnějším ohrožení státu před vstupem státu do branné pohotovosti (počítajíc v to i ohrožení leteckými útoky) může býti z příkazu ministerstva národní obrany, vydaného v dohodě s ministerstvem vnitra, nebo z příkazu velitelství a úřadů, kterým to tato ministerstva svěří, provedeno též odsunutí (evakuace) obyvatelstva, zvířat a jiných věcí.

(2) O takovém opatření platí obdobně ustanovení § 116 a lze při něm použíti též ustanovení §§ 95, 96 a 99.

§ 142.

Použití zákona k plnění mezinárodních závazků.

(1) Je-li toho třeba k splnění mezinárodních závazků schválených Národním shromážděním (§ 64, odst. 1, č. 1 ústavní listiny), může vláda se souhlasem presidenta republiky nařízením zavésti účinnost ustanovení tohoto zákona, daných na dobu branné pohotovosti státu, zcela nebo zčásti i mimo tuto dobu a mimo případy uvedené v §§ 139 až 141.

(2) O vládních nařízeních vydaných podle ustanovení odstavce 1 platí obdobně ustanovení § 138, odst. 3.

§ 143.

Ustanovení o osobách povolaných do výjimečné činné služby vojenské podle § 27 branného zákona.

Ustanovení §§ 135 až 137 platí obdobně též pro osoby povolané k vykonávání výjimečné činné služby vojenské podle § 27 branného zákona, jakož i pro pozůstalé po nich.

§ 144.

Úhrada nákladů.

(1) Jestliže k úhradě vyšších nákladů, jichž si vyžádá provádění hlavy VI tohoto zákona, nestačí úspory v státním rozpočtu, může vláda zmocniti ministra financí, aby opatřil potřebný peníz úvěrovými operacemi.

(2) O úvěrových operacích podle odstavce 1 je ministr financí povinen podati dodatečnou zprávu oběma sněmovnám Národního shromáždění.

HLAVA VII.

Ustanovení o náhradách a o válečných škodách.

Část I.

Ustanovení o náhradách.

Oddíl 1.

Všeobecná ustanovení.

§ 145.

Působnost ustanovení této části.

(1) Ustanovení této části se nevztahují na náhrady podle jiných zákonů, jichž se tento zákon dovolává (zákon o požadování dopravních prostředků, zákony o ubytování vojska a p.), ani na náhrady, o nichž platí podle jiných ustanovení tohoto zákona předpisy zvláštní.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí zejména též o náhradách za věcné prostředky podléhající státnímu hospodaření, pro které byly úředně stanoveny ceny nejvyšším úřadem hospodářským nebo nižšími úřady, jimž to nejvyšší úřad hospodářský svěřil (§ 105, odst. 1); o takových věcných prostředcích platí ustanovení hlavy V, části 4.

§ 146.

Jednotlivé druhy náhrad.

(1) Podle této části se poskytují tyto náhrady:

1. náhrada za osobní úkony;

2. náhrada při věcných plněních, a to:

a) náhrada za věcné prostředky převzaté do vlastnictví [§ 82, odst. 1, písm. a), bb)];

b) u věcných prostředků převzatých do užívání [§ 82, odst. 1, písm. a), aa)]:

aa) jednak náhrada za užívání,

bb) jednak náhrada škody, která byla na těchto věcných prostředcích způsobena v době, kdy se jich užívalo k účelům obrany státu;

c) náhrada škody, vzniklé z jiného nakládání s věcnými prostředky podle úředního určení [§ 82, odst. 1, písm. b)] nebo ze snášení, aby s nimi bylo naloženo způsobem, kterého žádají potřeby branné moci nebo obyvatelstva neb jiné účely obrany státu [§ 82, odst. 1, písm. c)];

3. náhrada škody, vzniklé z plnění jiných závazků, jež vyplývají přímo z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, anebo byly podle právě uvedených právních ustanovení zvláště uloženy.

(2) Náhrady podle odstavce 1 se poskytují podle dalších ustanovení této části, nestanoví-li zákon jinak.

§ 147.

Všeobecná ustanovení o poskytování náhrad.

(1) Náhrady podle tohoto zákona je povinen poskytnouti ten, kdo osobní úkony nebo věcná plnění požadoval (§ 70, odst. 1 a § 85, odst. 1), anebo tyto úkony a plnění uložil bez předchozího požadování (§ 70, odst. 2, poslední věta, § 70, odst. 3, § 85, odst. 2, poslední věta a § 85, odst. 3). Byly-li však osobní úko-

ny učiněny nebo věcná plnění poskytnuta v prospěch někoho jiného než toho, kdo je požadoval anebo bez předchozího požadování uložil, je ten, v jehož prospěch byly osobní úkony učiněny nebo věcná plnění poskytnuta, povinen tomu, kdo náhradu poskytl, nahraditi, co takto vynaložil.

(2) Náhrady podle tohoto zákona se vyplácejí hotově a u náhrad poskytovaných státem též jiným způsobem, obvyklým pro státní platby. Není-li náhrada státem poskytovaná vyplacena ihned, vydá se oprávněné osobě písemný doklad, obsahující též potřebné poučení o výplatě příslušné náhrady. Stát je oprávněn odpočísti si při výplatě náhrady své pohledávky, jež v době výplaty náhrady má proti osobě na tuto náhradu nárok mající.

(3) Místo náhrady v penězích může býti podle ustanovení dále uvedených dána náhrada vydáním jiného věcného prostředku stejného druhu a co možná stejné hodnoty.

(4) Náhrada za převzaté věcné prostředky, jejichž držitel není znám, poskytne se tomu, kdo své právo k tomuto prostředku prokáže, nestanoví-li zákon nebo nařízení a předpisy podle něho vydané jinak. Není-li průkaz oprávnění podle první věty podán do šesti měsíců po převzetí věcného prostředku, připadá tento prostředek bez náhrady státu, a je-li za tento prostředek podle odstavce 1 náhradou povinna jiná osoba než stát, připadne náhrada, jež byla za takový prostředek zaplacena, státu.

(5) Je-li tomu, kdo věcný prostředek převzal, známo, že na něm váznou práva třetí osoby, a nepodá-li v takovém případě držitel převzatého věcného prostředku průkaz o tom, že osoba z takového práva oprávněná souhlasí s tím, aby náhrada poskytnutá v penězích byla vyplacena jemu přímo, složí se tato náhrada k soudu, který ji pak rozvrhne v nesporném řízení podle zásad exekučního řádu; to platí zejména tehdy, jde-li o nemovitost, na níž váznou práva pro třetí osoby z knihovních zápisů.

Oddíl 2.

Náhrada za osobní úkony.

§ 148.

Všeobecná ustanovení o náhradách za osobní úkony.

(1) Za osobní úkony se poskytuje náhrada podle doby a druhu úkonů.

(2) Osoby, které vykonávají osobní úkony rovnocenné těm, jaké ve vojenské službě obstarávají zpravidla vojenští gážisté, dostanou jako náhradu za osobní úkony stejné náležitosti, na jaké by měly nárok, kdyby byly povolány k vojenské službě jako vojenští gážisté v záloze, a to u osobních úkonů rovnocenných těm, které ve vojenské službě obstarávají důstojníci, zpravidla podle nejnižších tří platových stupnic vojenských důstojníků se zřetelem na úkony, o které jde; výjimečně lze jim přiznati náležitosti též podle vyšších platových stupnic.

(3) Ostatním osobám vykonávajícím osobní úkony příslušejí, jsou-li přiděleny službou k armádě v poli nebo jsou-li stravovány a ubytovány jako vojenské osoby, jako náhrada za tyto úkony stejné náležitosti jako příslušníkům mužstva. Jinak jim přísluší jako náhrada mzda, která je v místě nebo v nejbližším okolí za obdobné pracovní výkony v občanském životě obvyklá; k určení výše této mzdy budou zpravidla úředně stanoveny příslušné sazby po slyšení organisací zaměstnavatelských a zaměstnaneckých.

(4) Náhrady uvedené v předcházejících odstavcích příslušejí osobám přibraným k osobním úkonům, jestliže nebyly z nich podle § 78 propuštěny, také po dobu onemocnění, a to ve výměře přiměřeně nižší, jsou-li v nemocničním ošetřování na účet státu nebo obce.

§ 149.

Určování náhrady za osobní úkony v jednotlivých případech.

(1) Jaká náhrada přísluší té neb oné osobě přibrané k osobním úkonům, určí velitelství (úřad), pro jehož obor působnosti jsou dotčené úkony vykonávány, a jde-li o osoby, povolané k osobním úkonům obcemi podle § 70, odst. 3, druhé a třetí věty, nadřízený okresní úřad.

(2) Z určení náhrady, pro jejíž výši jsou rozhodné předpisy platné pro vojenské osoby neb úředně stanovené sazby, může se ten, jehož se to týká, do patnácti dní od první její výplaty odvolati k příslušnému nadřízenému velitelství (úřadu), má-li za to, že náhrada nebyla podle doby a druhu úkonů správně určena. Odvolání třeba podati u velitelství (úřadu), které náhradu určilo; toto velitelství (úřad), může samo odvolání vyhověti, má-li je za odůvodněné. Rozhodnutí nadřízeného velitelství (úřadu) je konečné.

(3) Byla-li jako náhrada za osobní úkony poskytnuta mzda, pro jejíž výši nebyly úředně stanoveny sazby, může osoba, jíž se to týká, není-li s náhradou spokojena, do pat-

nácti dní od první její výplaty podati námitky u okresního úřadu, v jehož obvodu osobní úkony vykonává; tyto námitky se projednají podle ustanovení § 155.

§ 150.

Výplata náhrady za osobní úkony.

Poskytují-li se jako náhrada za osobní úkony náležitosti vojenských osob, vyplácejí se v stejných lhůtách a podle stejných zásad, jaké platí pro vojenské osoby; v ostatních případech se vyplácí náhrada za osobní úkony v stejných lhůtách a podle stejných zásad, jako se vyplácí mzda za obdobné pracovní výkony v občanském životě.

Oddíl 3.

Náhrada za věcné prostředky převzaté do užívání a do vlastnictví.

§ 151.

Náhrada za užívání věcných prostředků.

(1) Náhrada za užívání věcných prostředků se určí, nedojde-li k dohodě o její výši a nestanoví-li zákon jinak, podle obecného užitku, jaký tyto věcné prostředky dávaly v době převzetí do užívání k účelům obrany státu; k dalšímu užitku, jakého by se dosáhlo při volném nakládání s těmito věcnými prostředky a který oprávněné osobě ujde tím, že je musí poskytnouti k účelům obrany státu, nelze přihlížeti.

(2) Za užívání jednotlivých druhů movitých věcných prostředků mohou býti, jestliže to povaha věci připouští, úředně stanoveny sazby náhrad podle ustanovení vydaných vládním nařízením. Náhrada dohodou sjednaná nesmí býti vyšší než úředně stanovená sazba.

(3) Náhrada za užívání nemovitosti se určí podle míry, jak bylo převzetím nemovitosti do užívání k účelům obrany státu omezeno její dosavadní užívání; při tom se přihlíží zpravidla k průměrnému výtěžku nemovitosti z posledních tří let před převzetím do užívání k účelům obrany státu.

(4) Při určení náhrady za odevzdání podniku státní správě do správy na její účet se přihlíží zpravidla k průměrnému výnosu tohoto podniku z posledních tří let před jeho převzetím do správy a při kratším trvání podniku z celé doby jeho trvání. To platí i o náhradě za odevzdání registrovaného podniku podle ustanovení § 29, odst. 2, písm. c) vojenské správě do správy na její vlastní účet.

(5) Není-li náhrada za užívání věcných prostředků stanovena sazbami podle odstavce 2, určí se na základě komisionálního šetření, jež provede zpravidla ihned přejímací komise (§ 87).

§ 152.

Náhrada za movité věcné prostředky převzaté do vlastnictví.

(1) Za movité věcné prostředky převzaté do vlastnictví se určí náhrada, nedojde-li k dohodě o její výši a nestanoví-li zákon jinak, podle jejich obecné ceny v době převzetí. Nelze tu přihlížeti k ceně zvláštní obliby ani k cenám, které vznikly nedostatkem zboží na trhu uměle způsobeným (jeho skoupením, ukrytím a p.), řetězovým obchodem, lichvou a vůbec každou činností, těžící ze stavu branné pohotovosti.

(2) Byly-li pro některé movité věcné prostředky úředně stanoveny ceny, poskytne se náhrada podle nich, nebyla-li smluvena náhrada nižší. Rozhodné jsou tu ceny, stanovené pro správní obvod, z něhož byly dotčené věcné prostředky poskytnuty, v době jich převzetí do vlastnictví. Náhrada dohodou sjednaná nesmí býti vyšší než úředně stanovená cena.

(3) Náhrada za movité věcné prostředky, pro které nebyly ceny stanoveny úředně, se určí na základě komisionálního šetření, jež provede zpravidla ihned přejímací komise (§ 87). To platí i v tom případě, byly-li pro některé movité věcné prostředky úředně stanoveny směrné ceny; bylo-li při stanovení směrných cen určeno, že směrné ceny je dovoleno překročiti do určité výše, nesmí náhrada, určená na základě komisionálního šetření nebo dohodou, převyšovati tuto mez.

(4) Za movité věcné prostředky mohou býti dány místo náhrady v penězích po skončení stavu branné pohotovosti nebo, možno-li, i dříve jiné věcné prostředky stejného druhu a co možná stejné hodnoty.

(5) Ustanovení odstavců 1 až 4 platí též v tom případě, byly-li věcné prostředky převzaty do vlastnictví z věcí odsunutých (§§ 116 a 141). Náhrada se tu však určí podle obecné ceny, jakou měly ony věcné prostředky v době, kdy byly převzaty k odsunutí; nebyla-li obecná cena z této doby zjištěna, nebo jde-li o věcné prostředky převzaté z věcí, které byly odsunuty přímo držitelem, určí se náhrada podle obecné ceny, jakou měly dotčené věcné

prostředky v době, kdy byly převzaty do vlastnictví.

(6) O náhradách za zvířata, u kterých byly v zákonné lhůtě po převzetí zjištěny vady, a o náhradách za ostatní věcné prostředky, u kterých byly do patnácti dní po převzetí zjištěny skryté vady nebo vady, o nichž nebylo lze se přesvědčiti při převzetí, platí ustanovení § 87, odst. 5 a 6.

§ 153.

Náhrada za movité věcné prostředky, převzaté původně do užívání a později do vlastnictví.

(1) Převezmou-li se některé movité věcné prostředky původně do užívání a teprve později do vlastnictví (§ 82, odst. 2), určí se za ně náhrada podle jejich obecné ceny, jakou měly v době převzetí do užívání, při čemž se od náhrady takto určené odpočítají částky, které byly zaplaceny za užívání těchto věcí, a náhrada se přizná ve výši rozdílu takto vypočteného.

(2) Převezmou-li se do vlastnictví věcné prostředky, které byly převzaty původně do užívání z věcí odsunutých (§§ 116 a 141), určí se náhrada podle odstavce 1 s přihlédnutím k obecné ceně, jakou měly v době, kdy byly převzaty k odsunutí; nebyla-li obecná cena z této doby zjištěna, nebo jde-li o věcné prostředky, které byly odsunuty přímo držitelem, určí se náhrada podle odstavce 1, s přihlédnutím k obecné ceně, jakou měly dotčené věcné prostředky v době, kdy byly převzaty do užívání.

(3) Ustanovení předcházejících odstavců platí též v tom případě, když movité prostředky, převzaté původně do užívání, nelze po zániku potřeby vrátiti.

(4) V případech uvedených v tomto paragrafu může býti na žádost oprávněných osob dána místo náhrady v penězích náhrada věcná, vrátí-li tyto osoby částky, které jim byly vyplaceny za užívání. Stát může tu dáti náhradu věcnou i tehdy, když toho dotčené osoby nežádají; v takových případech nemůže však stát požadovati vrácení částek vyplacených za užívání.

§ 154.

Určování náhrady podle §§ 151 až 153.

(1) Jaká náhrada přísluší za poskytnutí toho neb onoho věcného prostředku, určí velitelství (úřad), pro jehož obor působnosti byl dotčený věcný prostředek požadován, a jde-li o věcné plnění, uložené obcí podle ustanovení § 85, odst. 3, druhé a třetí věty, nadřízený okresní úřad. Při určení náhrady třeba přihlížeti, nejsou-li pro její výši rozhodné úředně stanovené sazby náhrad (§ 151, odst. 2) nebo ceny (§ 152, odst. 2), k výsledkům komisionálního šetření provedeného podle § 151, odst. 5 a § 152, odst. 3.

(2) Z určení náhrady za poskytnutí věcných prostředků, pro jejíž výši jsou rozhodné úředně stanovené sazby nebo ceny, může se ten, jehož se to týká, do patnácti dní od doručení rozhodnutí o určení náhrady odvolati k příslušnému nadřízenému velitelství (úřadu), má-li za to, že nebylo správně použito úředně stanovených sazeb anebo cen. Odvolání třeba podati u velitelství (úřadu), které náhradu určilo; toto velitelství (úřad) může samo odvolání vyhověti, má-li je za odůvodněné. Rozhodnutí nadřízeného velitelství (úřadu) je konečné.

(3) Není-li osoba, jíž se to týká, spokojena s určením náhrady za poskytnutí věcných prostředků v jiných případech, než které jsou uvedeny v předcházejícím odstavci, může do šesti měsíců od doručení rozhodnutí o určení náhrady podati námitky u okresního úřadu, v jehož obvodu byl věcný prostředek poskytnut; tyto námitky se projednají podle ustanovení § 155.

(4) Byla-li náhrada vyplacena, aniž se oprávněné osobě dostalo o určení náhrady zvláštního písemného uvědomení, počítají se lhůty uvedené v odstavcích 2 a 3 ode dne výplaty náhrady.

Oddíl 4.

Další řízení o náhradách za osobní úkony a za věcné prostředky převzaté do užívání a do vlastnictví.

§ 155.

Jednání a rozhodování o námitkách proti určení náhrady.

(1) O námitkách podaných podle § 149, odst. 3 a § 154, odst. 3 rozhodují zvláštní komise, zřízené u okresního a zemského úřadu a u ministerstva národní obrany; příslušnost těchto komisí stanoví vládní nařízení.

(2) Okresní komise se skládá ze zástupce okresního úřadu jakožto předsedy, z jednoho zástupce vojenské správy a z jednoho zástupce finanční správy. K jednání komise mohou vyslati odborné zájemnické vrstvy svého zástupce s hlasem poradním; podrobnosti, ze-

jména o právech a povinnostech takových zástupců, jakož i o způsobu jich určování, stanoví vládní nařízení. Z rozhodnutí okresní komise lze do patnácti dní ode dne jeho doručení podati u okresního úřadu odvolání k zemské komisi, jež o něm rozhodne s konečnou platností.

(3) Zemská komise se skládá ze zástupce zemského úřadu jakožto předsedy, z jednoho zástupce vojenské správy a z jednoho zástupce finanční správy. K jednání komise mohou vyslati odvětví státní správy, jež nemají v zemské komisi zastoupení, svého zástupce s hlasem poradním, mají-li o věc v komisi projednávanou zvláštní zájem. O zastoupení odborných zájemnických vrstev při jednání zemské komise, jestliže tato komise projednává věci v první stolici, platí obdobně ustanovení platná pro okresní komise. Z rozhodnutí zemské komise v první stolici lze do patnácti dní ode dne jeho doručení podati u zemského úřadu odvolání k ministerské komisi při ministerstvu národní obrany.

(4) Ministerská komise se skládá ze zástupce ministerstva národní obrany, jenž komisi předsedá, z jednoho zástupce ministerstva vnitra a z jednoho zástupce ministerstva financí. Jde-li o náhradu za věcný prostředek poskytnutý pro odvětví státní správy, jež nemá v ministerské komisi zastoupení, může příslušné ministerstvo vyslati do komise jako jejího dalšího člena svého zástupce. Vedle toho může vyslati do ministerské komise jako člena svého zástupce též to ministerstvo v komisi nezastoupené, kterému přísluší chrániti hospodářské zájmy vrstev, k nimž patří osoba nárok na náhradu uplatňující; zájmy zaměstnanecké tu zastupuje ministerstvo sociální péče, zájmy zemědělské ministerstvo zemědělství a zájmy ostatních výrobců příslušná ministerstva. O zastoupení odborných zájemnických vrstev při jednání ministerské komise, jestliže tato komise projednává věci v první stolici, platí obdobně ustanovení odstavce 2.

(5) Komise rozhodují o tom, zdali je tu povinnost k náhradě, většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje mínění, pro které hlasoval předseda komise. Též o výši náhrady, která se má poskytnouti, rozhodují komise většinou hlasů; nedosáhne-li při tom žádné mínění většiny, připočítávají se hlasy dané pro největší částku tak dlouho k hlasům daným pro částku nejblíže menší, až se dosáhne většiny hlasů.

(6) O řízení ve věcech náležejících do působnosti komisí uvedených v předcházejících odstavcích platí obdobně ustanovení platná o řízení před politickými úřady. Věcné potřeby komisím dodají a jejich kancelářské práce obstarají úřady, u nichž jsou komise zřízeny.

§ 156.

Projednávání nároku na náhradu, o níž nebylo nic určeno.

(1) Nedostalo-li se oprávněné osobě do šesti měsíců po skončení stavu branné pohotovosti, nebo u nemovitostí, podržených i po skončení tohoto stavu v užívání podle § 94, odst. 6, do šesti měsíců po jich vrácení ani písemného uvědomení o tom, co bylo o náhradě jí podle zákona příslušející určeno, ani přímého zaplacení, může se domáhati toho, aby o jejím nároku na náhradu bylo rozhodnuto přímo komisemi uvedenými v § 155. Žádost o to třeba podati nejpozději do šesti měsíců po uplynutí lhůt právě uvedených u okresního úřadu, v jehož obvodu byl věcný prostředek poskytnut aneb osobní úkon vykonán. Nebyla-li žádost v uvedené lhůtě podána, nárok na náhradu zaniká.

(2) O jednání a rozhodování komisí o nárocích na náhradu, uvedených v předcházejícím odstavci, platí obdobně ustanovení § 155.

Oddíl 5.

Náhrada škody způsobené na věcných prostředcích převzatých do užívání.

§ 157.

Které škody způsobené na věcných prostředcích převzatých do užívání se nahrazují.

(1) Při vrácení věcných prostředků, jež byly převzaty do užívání, poskytne se — vedle náhrady uvedené v § 151 — též náhrada škody, která byla na oněch věcných prostředcích způsobena v době jich užívání k účelům obrany státu. Při stanovení náhrady škody třeba přihlížeti k rozdílu obecné ceny věcného prostředku v době odevzdání a v době vrácení. To platí i o poškození nemovitosti, které bylo způsobeno provedením podstatných změn na nemovitosti nebo zbouráním budovy.

(2) Za opotřebení, které vzniklo obyčejným užíváním, se náhrada neposkytuje; to platí též o poškozeních zaviněných osobou, která věcný prostředek poskytla, neb jejími lidmi nebo třetí osobu, za niž ten, kdo věcného prostředku užíval, neodpovídá. Rovněž se neposkytuje náhrada za škodu vzniklou osobě, která věcný prostředek poskytla, tím, že ho

nemohla jinak užíti, protože jej musila pro účely obrany státu odevzdati, nebo tím, že si za dotčený věcný prostředek opatřila jinou (náhradní) věc. Stejně tak není nároku na náhradu většího nákladu, jenž oné osobě vznikl obtížnějším obděláváním nemovitosti po jejím vrácení, ani na náhradu škody vzniklé tím, že nemovitost není ihned po vrácení tak výnosná, jako byla při převzetí do užívání k účelům obrany státu.

(3) Nároku na náhradu škody není, jestliže nemovitost po vrácení není sice v tom stavu, v jakém byla převzata, avšak její poškození bylo v dostatečné míře odklizeno tak, že nemovitosti může býti dřívějším obvyklým způsobem užíváno. To platí obdobně i o věcných prostředcích movitých.

(4) Ten, kdo převzal movitý věcný prostředek k užívání, jest oprávněn jej převzíti před jeho vrácením kdykoli do vlastnictví; může tak učiniti zejména, jestliže by náhrada škody, kterou by měl podle tohoto paragrafu poskytnouti, převyšovala náhradu uvedenou v § 153. Rovněž může býti za podmínek uvedených v § 153, odst. 4 poskytnut za poškozený věcný prostředek jiný věcný prostředek stejného druhu a co možná stejné hodnoty.

(5) Náhrada podle ustanovení odstavce 1 přísluší u movitých věcných prostředků jen tehdy, dojde-li po skončení užívání skutečně k jich vrácení; nestane-li se tak (buď proto, že dotčené věcné prostředky byly převzaty dodatečně do vlastnictví, nebo proto, že tak nelze učiniti pro jich úplné zničení nebo ztrátu), přísluší jen náhrada podle ustanovení § 153.

§ 158.

Uplatňování nároku na náhradu škody způsobené na věcných prostředcích převzatých do užívání.

(1) O náhradu škody podle ustanovení předcházejícího paragrafu má oprávněná osoba neb její zástupce požádati při vrácení věcného prostředku u příslušné komise (§ 88).

(2) Nebylo-li možno přesvědčiti se o vadách věcného prostředku při jeho vrácení, nebo jde-li o vady skryté, lze uplatniti nárok na náhradu škody i po vrácení, a to u okresního úřadu, v jehož obvodu byl věcný prostředek vrácen, nejpozději však do čtyř neděl ode dne vrácení. Náhradu škody lze v tomto případě poskytnouti jen tehdy, prokáže-li se nepochybně, že vada vznikla v době před vrácením.

(3) Ustanovení předcházejícího odstavce platí obdobně též v tom případě, když z jakýchkoli důvodů byl věcný prostředek vrácen bez komisionálního řízení.

(4) Nároky na náhradu škody, které nebyly uplatněny v lhůtách stanovených v předcházejících odstavcích, zanikají.

§ 159.

Jednání a rozhodování o nárocích na náhradu škody způsobené na věcných prostředcích převzatých do užívání.

(1) O nárocích na náhradu škody způsobené na věcných prostředcích, uplatňovaných podle ustanovení předcházejícího paragrafu, rozhoduje v případech stanovených vládním nařízením komise, za jejíž součinnosti se věcné prostředky vracejí (§ 88), byl-li u ní nárok podle § 158, odst. 1 uplatněn.

(2) Nebylo-li možno, aby komise uvedená v odstavci 1 o nárocích u ní uplatňovaných rozhodla, nebo jde-li o nároky uplatněné u okresního úřadu podle § 158, odst. 2 a 3, rozhodují o takových nárocích komise uvedené v § 155, odst. 1, pro něž platí obdobně i ostatní ustanovení § 155.

§ 160.

Použití náhrady poskytnuté za poškození nemovitostí.

(1) Při poskytnutí náhrady za poškození nemovitostí mohou býti předepsány podmínky stran skutečného použití této náhrady k obnovení poškozené nemovitosti.

(2) Vládní nařízení určí, které úřady jsou povinny dbáti toho, aby podmínkám předepsaným podle odstavce 1 bylo vyhověno, a jakým způsobem lze splnění těchto podmínek vynutiti.

Oddíl 6.

Náhrada škody vzniklé z jiného nakládání s věcnými prostředky a z plnění jiných závazků.

§ 161.

Náhrada škody vzniklé z jiného nakládání s věcnými prostředky.

(1) Byla-li věcná plnění poskytnuta tím, že držitelé věcných prostředků — aniž je odevzdali pro účely obrany státu do vlastnictví nebo do užívání — jinak s nimi podle úředního určení naložili [§ 82, odst. 1, písm. b)], nebo snášeli, aby s nimi bylo naloženo způso-

bem, kterého žádají potřeby branné moci nebo obyvatelstva neb jiné účely obrany státu [§ 82, odst. 1, písm. c)], přísluší oprávněným osobám — nestanoví-li zákon jinak — náhrada škody podle ustanovení §§ 163 a 164.

(2) Při poskytování náhrady podle odstavce 1 lze přihlížeti jediné k hmotné škodě, která tomu, kdo nárok uplatňuje, vznikla přímo z dotčeného nakládání. Náhrada škody, jež snad z tohoto nakládání vzešla nepřímo, stejně tak jako náhrada za ušlý zisk anebo jakákoliv jiná náhrada v těchto případech nepřísluší.

§ 162.

Náhrada škody vzniklé z plnění jiných závazků.

(1) Vznikne-li škoda z plnění jiných — v §§ 148 až 161 neuvedených — závazků, které vyplývají přímo z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, anebo které byly podle těchto právních ustanovení zvláště uloženy, přísluší tomu, kdo takové závazky plnil, nárok na náhradu škody podle ustanovení §§ 163 a 164, jestliže uvedená právní ustanovení nárok na náhradu výslovně přiznávají.

(2) Při stanovení náhrady lze tu přihlížeti jediné k hmotné škodě, která tomu, kdo nárok uplatňuje, vznikla přímo z plnění dotčeného závazku. Náhrada škody, jež snad z plnění tohoto závazku vzešla nepřímo, stejně tak jako náhrada za ušlý zisk anebo jakákoliv jiná náhrada v těchto případech nepřísluší.

§ 163.

Uplatňování nároku na náhradu škody podle §§ 161 a 162.

(1) Nárok na náhradu škody podle ustanovení §§ 161 a 162 třeba uplatniti u okresního úřadu, v jehož obvodu je věcný prostředek, který byl předmětem nakládání podle § 161, anebo v jehož obvodu byl závazek podle § 162 plněn, a to do šesti měsíců od doby, kdy poškozený o škodě zvěděl, nejpozději však do tří let od dotčeného nakládání s věcným prostředkem nebo od plnění jiného závazku.

(2) Nebyl-li nárok na náhradu škody uplatněn ve lhůtě uvedené v odstavci 1, zaniká.

§ 164.

Jednání a rozhodování o nárocích na náhradu škody podle §§ 161 a 162.

O nárocích na náhradu škody, vzniklé z jiného nakládání s věcnými prostředky (§ 161) nebo z plnění jiných závazků (§ 162), rozhodují komise uvedené v § 155, odst. 1, pro něž platí obdobně i ostatní ustanovení § 155.

Část 2.

Ustanovení o válečných škodách.

§ 165.

Válečné škody.

Na škody, které byly způsobeny nepřítelem vůbec aneb úkony vlastního nebo spojeneckého vojska v boji nebo v přímé souvislosti s bojem, ustanovení tohoto zákona se nevztahují; tyto škody se posuzují jako škody válečné, o nichž platí ustanovení zvláštní.

HLAVA VIII.

Trestní ustanovení.

Část 1.

Správní přestupky.

§ 166.

Neplnění osobních závazků.

(1) Nejde-li o čin přísněji trestný, bude okresním úřadem pro přestupek potrestán:

1. kdo se opomine hlásiti na výzvu učiněnou podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných,

2. kdo neposlechne v ustanovené lhůtě povolání k osobním úkonům,

3. kdo řádně neplní povinnosti

osoby povolané k zvláštním úkonům podle § 3 branného zákona,

osoby povolané k osobním úkonům (hlava V, část 2, oddíl 3),

osoby vázané pracovní povinností (hlava V, část 2, oddíl 1),

veřejného nebo jiného zaměstnance, uvedeného v § 64 anebo veřejného funkcionáře uvedeného v § 65 (hlava V, část 2, oddíl 2),

osoby přibrané k jiné osobní účasti při obraně státu (hlava V, část 2, oddíl 4),

jež vyplývají přímo ze zákona, služebních řádů neb jiných předpisů, nebo byly podle těchto právních ustanovení zvlášť uloženy.

(2) Byl-li vinník potrestán disciplinárně, může okresní úřad od potrestání upustiti.

§ 167.

Neplnění věcných a některých jiných závazků.

(1) Nejde-li o čin přísněji trestný, bude okresním úřadem pro přestupek potrestán:

1. kdo na výzvu, učiněnou podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, věcné prostředky nepřihlásí, je zatají nebo o nich učiní nesprávné údaje,

2. kdo poruší povinnost vésti v evidenci a jako dobrý hospodář opatrovati věcné prostředky pod závěru dané,

kdo takové věcné prostředky nedovoleně zcizí, zastaví, spotřebuje nebo zpracuje,

3. kdo se činů uvedených pod č. 2 dopustí stran věcných prostředků, které sice nebyly dány pod závěru, avšak na které dotčené povinnosti byly rozšířeny podle ustanovení § 102,

4. kdo za branné pohotovosti státu poruší povinnost dodati věcné prostředky, již má podle příslušných ustanovení tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, nebo jež jest založena na smlouvě s některým veřejným úřadem (ústavem) nebo hospodářským organismem (§ 110), stejně tak jako další dodavatel, zprostředkovatel anebo zaměstnanec, který porušením svých povinností ohrozí nebo zmaří řádné plnění povinnosti k dodávce,

5. kdo nevyhoví povinnosti poskytnouti podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných úřadu neb orgánu státní (vojenské) správy informace, nebo kdo poskytne informace nesprávné,

6. kdo řádně legitimovaným orgánům, vykonávajícím podle jednotlivých ustanovení tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných prohlídku nebo dozor (kontrolu), neposkytne přístup na pozemky, do budov, do obchodních a provozovacích místností, skladů a jiných místností nebo míst, aby tam provedly prohlídku, nebo jim nedovolí odebrati vzorky věcných prostředků nebo jim odepře nahlédnouti do obchodních a hospodářských knih a jejich příloh, dokladů a záznamů, anebo nedovolí činiti z nich výpisy.

(2) Trestný je i ten, kdo se činu dopustil při zastoupení osoby, která má některou z uvedených povinností, jakožto její zřízenec, zmocněnec, zástupce neb jiný orgán.

§ 168.

Neplnění ostatních povinností.

(1) Nejde-li o čin přísněji trestný nebo o čin trestný podle jiných právních ustanovení (§ 115, odst. 2), bude okresním úřadem pro přestupek potrestán, kdo řádně neplní jakoukoli jinou — v §§ 166 a 167 neuvedenou — povinnost, jež vyplývá přímo z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných nebo byla podle těchto právních ustanovení zvlášť uložena, anebo byla v zájmu obrany státu smluvně převzata.

(2) Ustanovení § 166, odst. 2 a § 167, odst. 2 platí i tu.

§ 169.

Zvláštní případ odpovědnosti.

(1) Jestliže povinnost jednati určitým způsobem nebo něco opominouti postihuje právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku, a je-li na nesplnění této povinnosti ustanoven trest, lze — není-li jinak stanoveno — uložiti trest orgánu, který je podle právních předpisů povolán uvedené právnické osoby (sdružení) po té stránce zastupovati. Skládá-li se tento orgán z několika fysických osob, má právo a na vyzvání úřadu povinnost ustanoviti ze sebe jednu nebo více svéprávných osob, které jsou pak odpovědny za zachování předpisů; jinak jsou odpovědny za zachování předpisů všechny fysické osoby, z nichž se orgán skládá, leč by dokázaly, že nezpůsobily trestné jednání.

(2) Přesunouti placení trestů na penězích (pokut), uložených podle předchozích ustanovení zřízencům, zmocněncům, zástupcům nebo jiným orgánům na právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku, o něž jde, jest zakázáno. Úmluvy tomu odporující jsou právně neúčinné.

(3) Právnické osoby neb jiná sdružení osob anebo majetku ručí však rukou společnou a nerozdílnou s potrestaným za tresty na penězích (pokuty) a za náklady řízení, uložené jejich zřízencům, zmocněncům, zástupcům neb jiným orgánům, jakož i za náhradu škody, jestliže úřad je povolán o ní rozhodovati; jinak zůstávají předpisy o ručení za náhradu škody nedotčeny.

§ 170.

Tresty na správní přestupky.

(1) Správní přestupky uvedené v §§ 166 až 168 se trestají vedle trestů uvedených v části 3 této hlavy trestem na penězích (pokutou) do 60.000 Kč nebo trestem na svobodě (vězením, uzamčením) do šesti měsíců neb obojím tímto trestem.

(2) Byla-li uložena pokuta, buď pro případ její nedobytnosti zároveň uložen náhradní trest vězení (uzamčení) podle míry zavinění v mezích sazby trestu na svobodě na čin stanovené.

(3) Náhradní trest vězení (uzamčení) za nedobytnou pokutu může býti uložen současně s trestem na svobodě; v tom případě však

nesmí trest na svobodě spolu s uvedeným trestem náhradním činiti více než šest měsíců.

Část 2.

Soudní trestné činy.

§ 171.

Maření osobních závazků.

(1) Kdo v úmyslu, aby unikl

povinnosti k zvláštním úkonům podle § 3 branného zákona,

povinnosti k osobním úkonům (hlava V, část 2, oddíl 3),

pracovní povinnosti (hlava V, část 2, oddíl 1),

povinnosti veřejného nebo jiného zaměstnance uvedeného v § 64 anebo veřejného funkcionáře uvedeného v § 65 (hlava V, část 2, oddíl 2),

povinnosti k jiné osobní účasti při obraně státu (hlava V, část 2, oddíl 4),

jakékoli jiné osobní povinnosti, jež vyplývá z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných nebo byla podle těchto právních ustanovení zvlášť uložena, nebo byla v zájmu obrany státu smluvně převzata:

opustí území republiky, předstírá vadu nebo nemoc, učiní se poškozením svého zdraví nebo těla zcela nebo částečně nezpůsobilým k plnění některé z uvedených povinností, anebo užije lsti neb jakýchkoli pletich,

bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

(2) Co bylo poskytnuto k uniknutí některé z uvedených povinností, propadá v prospěch státu.

§ 172.

Porušení osobních závazků.

(1) Kdo z hrubé nedbalosti některou povinnost uvedenou v § 171 zcela nebo zčásti neplní, ač tím může zmařiti nebo značně ztížiti dosažení úkolu, který mu byl uložen, nebo řádné plnění povinností jiných osob, nebo činnost podniku důležitého pro obranu státu nebo výkon služby (funkce), anebo

kdo z hrubé nedbalosti plní některou uvedenou povinnost tak, že tím může způsobiti následky právě uvedené,

bude potrestán pro přečin tuhým vězením od jednoho měsíce do jednoho roku.

(2) Kdo se dopustí činu uvedeného v předcházejícím odstavci úmyslně, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let, a byl-li vinník již jednou pravoplatně odsouzen pro přečin nebo zločin podle této hlavy zákona, anebo dopustil-li se činu jako účastník spolčení, jehož účelem bylo způsobiti následky uvedené v odstavci 1, bude potrestán za zločin těžkým žalářem od jednoho roku do desíti let; jednal-li vinník kromě toho v úmyslu poškoditi republiku, nebo bylo-li mu známo, že svým činem ohrožuje značnou měrou zájmy obrany státu, nebo jsou-li tu jiné, zvlášť přitěžující okolnosti, bude potrestán za zločin těžkým žalářem od pěti do desíti let.

(3) Ustanovení předcházejících odstavců se neužije, je-li čin přísněji trestný podle jiných zákonných ustanovení.

§ 173.

Porušení věcných závazků.

(1) Kdo na výzvu, učiněnou podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, úmyslně věcné prostředky nepřihlásí, je zatají neb o nich učiní nesprávné údaje,

kdo věcné prostředky dané pod závěru úmyslně nedovoleně zcizí, zastaví, zpracuje nebo spotřebuje, nebo úmyslně poruší povinnost opatrovati je jako dobrý hospodář,

kdo se stejného činu dopustí u věcných prostředků, které sice nebyly dány pod závěru, avšak na které byly dotčené povinnosti rozšířeny podle ustanovení § 102,

kdo za branné pohotovosti státu úmyslně poruší povinnost dodati věcné prostředky, již má podle tohoto zákona, vládních nařízení nebo jiných předpisů podle něho vydaných, anebo jež je založena na smlouvě s některým veřejným úřadem (ústavem) nebo hospodářským organismem (§ 110),

kdo úmyslně poruší jakýkoliv jiný věcný závazek, jenž vyplývá přímo ze zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, anebo byl podle těchto právních ustanovení zvlášť uložen, anebo byl v zájmu obrany státu smluvně převzat,

bude potrestán, převyšuje-li hodnota věcných prostředků, jichž se trestný čin týká, nebo způsobená škoda 20.000 Kč, pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

(2) Stejně bude potrestán,

kdo se činu uvedeného v odstavci 1 dopustí při zastoupení osoby, která má některou z uvedených povinností, jakožto její zřízenec, zmocněnec, zástupce neb jiný orgán,

kdo jakožto další dodavatel, zprostředkovatel anebo zaměstnanec úmyslným poruše-

ním svých povinností ohrozí nebo zmaří plnění povinnosti k dodávce.

(3) Převyšuje-li však hodnota věcných prostředků, jichž se trestný čin uvedený v předcházejících odstavcích týká, nebo škoda jím způsobená 100.000 Kč, nebo byl-li vinník již jednou pravoplatně odsouzen pro přečin neb zločin podle tohoto zákona, nebo dopustil-li se činu uvedeného v předcházejících odstavcích jako účastník spolčení, jehož účelem bylo zmařiti nebo ztížiti řádné plnění věcných závazků, bude vinník potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do desíti let, a jestliže kromě toho jednal v úmyslu poškoditi republiku, nebo mu bylo známo, že svým činem ohrožuje značnou měrou zájmy obrany státu (zejména zásobování vojska neb obyvatelstva), nebo jsou-li tu jiné, zvlášť přitěžující okolnosti, těžkým žalářem od pěti do dvacíti let.

§ 174.

Porušení jiných závazků.

(1) Kdo věda, že tím ohrožuje zájmy obrany státu, úmyslně poruší jiné — v §§ 171 až 173 neuvedené — povinnosti, jež vyplývají přímo z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, anebo byly podle těchto právních ustanovení zvlášť uloženy, nebo byly v zájmu obrany státu smluvně převzaty, bude potrestán pro přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

(2) Dopustí-li se vinník činu uvedeného v předcházejícím odstavci jako účastník spolčení, jehož účelem bylo zmařiti nebo ztížiti řádné plnění povinností uvedených v odstavci 1, nebo byl-li vinník již jednou pravoplatně odsouzen pro přečin anebo zločin podle tohoto zákona, bude potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do desíti let, a jestliže kromě toho jednal v úmyslu poškoditi republiku, nebo jsou-li tu jiné, zvlášť přitěžující okolnosti, těžkým žalářem od pěti do dvacíti let.

§ 175.

Ničení, poškozování a porušování věcných prostředků.

(1) Kdo v úmyslu,

aby zmařil anebo ztížil řádné plnění povinností, jež vyplývají přímo z tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných anebo byly podle těchto právních ustanovení zvlášť uloženy, nebo byly v zájmu obrany státu smluvně převzaty, anebo

aby zmařil anebo ztížil činnost podniku důležitého pro obranu státu nebo výkon služby (funkce):

zničí, poškodí nebo poruší jakýkoli věcný prostředek, sloužící k plnění uvedených povinností, k činnosti podniku důležitého pro obranu státu nebo k výkonu služby (funkce), jej odejme jeho použití nebo jej učiní neupotřebitelným,

bude potrestán, není-li čin přísněji trestný, za zločin žalářem od šesti měsíců do pěti let.

(2) Převyšuje-li hodnota věcných prostředků, jichž se trestný čin uvedený v předcházejícím odstavci týče, nebo škoda jím způsobená 100.000 Kč nebo dopustil-li se vinník takového činu jako účastník spolčení, jehož účelem bylo zmařiti nebo ztížiti řádné plnění povinností uvedených v odstavci 1 nebo činnost podniku důležitého pro obranu státu nebo výkon služby (funkce), anebo jsou-li tu jiné, zvlášť přitěžující okolnosti, bude vinník potrestán pro zločin těžkým žalářem od jednoho roku do desíti let, a jestliže kromě toho jednal v úmyslu poškoditi republiku, nebo mu bylo známo, že svým činem ohrožuje značnou měrou zájmy obrany státu, bude potrestán těžkým žalářem od pěti do dvacíti let.

(3) Bez újmy trestního stíhání může okresní úřad pachateli uložiti, aby na svůj náklad pořídil místo zničeného, poškozeného nebo porušeného věcného prostředku nový věcný prostředek, anebo aby jej uvedl do stavu k použití způsobilého. Nevyhoví-li pachatel příkazu takto mu danému, může okresní úřad podle potřeby na jeho vrub sám zaříditi, aby dotčený věcný prostředek byl nově pořízen anebo poškozený nebo porušený věcný prostředek uveden do použitelného stavu.

§ 176.

Nedovolené najímání vojska.

Kdo bez dovolení vlády najímá příslušníka republiky pro vojenskou službu cizí moci nebo pro službu v cizím ozbrojeném nebo na vojenský způsob organisovaném sboru, spolku nebo skupině, nebo

kdo najímání takové zprostředkuje,

trestá se za zločin žalářem od šesti měsíců do pěti let.

§ 177.

Nedovolený vývoz, dovoz a průvoz a jiné ohrožování obrany republiky.

(1) Kdo bez povolení uvedeného v § 42, odst. 1, 2 a 4 anebo proti zákazu vydanému podle § 42, odst. 3 a 4 vyveze, doveze nebo proveze předměty uvedené v § 42, odst. 1 a 2,

bude potrestán, není-li čin přísněji trestný, za přečin vězením nebo tuhým vězením od jednoho měsíce do dvou let.

(2) Stejně bude potrestán,

kdo do ciziny nabízí nebo zašle konstrukční a funkční popisy, výkresy a jiné pomůcky, podle nichž možno usuzovati na konstrukci a funkci předmětů a zařízení potřebných k obraně státu nebo je podle toho vyrobiti nebo zaříditi,

kdo proti ustanovení § 44 pro sebe nebo pro jiného ohlásí vynález k patentování v cizině, nebo jej do ciziny přenechá, nebo jej nedrží v tajnosti před osobami nepovolanými.

§ 178.

Spolčování a podněcování k trestným činům.

Kdo se s jiným spolčí k spáchání nebo k páchání některého z trestných činů uvedených v §§ 171 až 177, k účasti při takovém spolčení navádí, nutí neb je podporuje,

kdo k některému z trestných činů uvedených v §§ 171 až 177 navádí nebo veřejně (§ 39, č. 2 zákona na ochranu republiky) podněcuje,

bude potrestán, není-li čin přísněji trestný, za zločin žalářem od šesti měsíců do pěti let.

§ 179.

Podvodné vnikání do podniků důležitých pro obranu státu a do některých jiných míst.

Kdo užívaje nepravých průkazů, pod nepravým jménem, podplatě příslušné činitele neb jinak záludně vnikne do podniku důležitého pro obranu státu (§ 18) nebo do obvodu opevněných aneb jiných pro obranu státu důležitých míst (§ 35, odst. 1), bude potrestán za přečin tuhým vězením od tří měsíců do tří let.

§ 180.

Prozrazení obchodního nebo výrobního tajemství.

(1) Kdo úmyslně vyzradí nepovolané osobě výrobní neb obchodní tajemství (§§ 32 a 33), o němž nabyl vědomosti jakožto orgán, jemuž byla svěřena prohlídka nebo dozor podle ustanovení tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných, anebo jinak při své úřední činnosti, bude potrestán pro přečin vězením nebo tuhým vězením od jednoho měsíce do dvou let.

(2) Kdo hrubou nedbalostí způsobí, že se takové obchodní nebo výrobní tajemství, o němž nabyl vědomostí způsobem uvedeným v odstavci 1, může státi známým nepovolané osobě, bude potrestán soudem za přestupek vězením od osmi dní do tří měsíců.

§ 181.

Obecná ustanovení.

(1) Pokus o přečiny uvedené v tomto zákoně je trestný.

(2) Ustanovení této hlavy platí též pro osoby podřízené pravomoci vojenských soudů.

§ 182.

Zvláštní ustanovení o spolčení.

(1) Za spolčení podle tohoto zákona se nepokládá takové spolčení, které se omezilo toliko na manžela (manželku), na rodiče nebo na děti nebo na osoby žijící v společné domácnosti.

(2) Jako účastník spolčení se dopustí trestného činu uvedeného v § 172, odst. 2, § 173, odst. 3, § 174, odst. 2 a § 175, odst. 2 i ten, kdo bez předchozí dohody s účastníky spolčení tam uvedeného svým činem vědomě jeho účel podporuje.

§ 183.

Tresty na penězích.

(1) Při odsouzení za přečin anebo za zločin uvedený v tomto zákoně může soud vedle trestu na svobodě uložiti trest na penězích, zejména byl-li čin spáchán ze zištnosti nebo v úmyslu poškoditi republiku. Tento trest se vyměří při odsouzení za přečin od 1.000 Kč do 500.000 Kč, při odsouzení za zločin od 10.000 Kč do 5,000.000 Kč.

(2) Tresty na penězích, uložené podle tohoto zákona, připadají státu.

§ 184.

Zabavení jmění.

(1) Při odsouzení za zločin uvedený v §§ 172 až 175 může soud vyřknouti, že jmění odsouzeného připadá zcela nebo zčásti státu.

(2) O zabavení jmění platí obdobně ustanovení § 18, odst. 2 až 6 zákona č. 568/1919 Sb. z. a n.

§ 185.

Ztráta čestných práv občanských.

(1) Při odsouzení za zločin uvedený v tomto zákoně vysloví soud zároveň jako vedlejší trest, že odsouzený pozbývá čestných práv občanských; totéž může vysloviti soud při od-

souzení za přečin, byl-li spáchán z pohnutek nízkých a nečestných.

(2) Ustanovení § 32, odst. 2 až 4 zákona na ochranu republiky platí i v tomto případě.

Část 3.

Společná ustanovení.

§ 186.

Sčítání hodnot a škod z jednotlivých jednání a opominutí.

Byl-li týž trestný čin spáchán několika jednáními neb opominutími, která jsou předmětem téhož rozhodování, sčítají se hodnoty nebo škody, pocházející z těchto jednotlivých jednání neb opominutí, všude tam, kde na výši hodnoty nebo škody závisí buď posouzení trestného činu jako správního přestupku nebo jako přečinu nebo zločinu a pokud jde o soudní trestné činy, míra trestnosti.

§ 187.

Některá zvláštní opatření, týkající se živností a jiných povolání nebo podniků.

(1) Bylo-li živnosti, jiného povolání nebo podniku zneužito k spáchání trestného činu uvedeného v tomto zákoně, nebo byly-li spácháním takového trestného činu hrubě porušeny povinnosti, které z dotčené živnosti, povolání nebo podniku vyplývají, a je odůvodněna obava, že bude i nadále živnosti, povolání nebo podniku zneužíváno, nebo že budou porušovány povinnosti z nich plynoucí, může okresní úřad, byl-li ten, o jehož živnost, povolání nebo podnik jde, pro uvedený trestný čin odsouzen, anebo nedošlo-li k jeho odsouzení jen proto, že tu byl důvod, vylučující nebo zrušující trestnost činu nebo vylučující jeho stíhání:

a) nařiditi dozor na vykonávání živnosti (na vykonávání povolání, na činnost podniku);

b) dáti živnost (povolání, podnik) do vnucené správy;

c) vysloviti ztrátu živnostenského oprávnění, nebo jde-li o reální živnost aneb o jiné povolání nebo podnik, zákaz vykonávat živnost anebo zákaz vykonávat jiné povolání nebo podnik.

(2) Za podmínek uvedených v odstavci 1 může okresní úřad opatření tam uvedená učiniti i tehdy, když se trestného činu dopustil zřízenec, zmocněnec, zástupce neb jiný orgán osoby, o jejíž živnost, povolání nebo podnik jde, anebo osobu trestně odpovědnou nelze zjistiti.

(3) V rozhodnutí, které okresní úřad učiní podle ustanovení předcházejících odstavců, určí zároveň dobu do pěti let, po jejímž uplynutí toto opatření zaniká, a byla-li vyslovena ztráta živnostenského oprávnění, přestává pro dotčenou osobu překážka, takového oprávnění opět nabýti. Proti rozhodnutí úřadu není opravného prostředku. Před uplynutím určené lhůty může okresní úřad opatření zrušiti, pominula-li jeho potřeba.

(4) Je-li důvodné podezření, že bude živnosti, povolání nebo podniku dále zneužíváno, nebo že budou povinnosti, o nichž je řeč v odstavci 1, dále porušovány, a je-li naléhavě nutno, aby tomu bylo ihned čeleno, může okresní úřad po zavedení trestního řízení učiniti opatření, uvedené v odstavci 1, písm. a) nebo b), zatímně.

(5) Vládní nařízení vydá podle potřeby bližší předpisy o tom, jak mají býti opatření uvedená v odstavci 1 vykonána.

(6) Náklad na dozor anebo na vnucenou správu jde na vrub osoby, jejíž živnost, povolání nebo podnik byly dány pod dozor anebo do vnucené správy, v případech uvedených v odstavci 4 však jen tehdy, nebylo-li podezření, jež bylo příčinou opatření tam uvedených, výsledky trestního řízení úplně vyvráceno.

§ 188.

Ukládání trestů ručitelům a jich dobývání.

(1) Ukládá-li soud trest na penězích zřízenci, zmocněnci, zástupci neb jinému orgánu osoby, při jejímž zastoupení byl trestný čin spáchán, může vysloviti, že tato osoba ručí za uložený trest na penězích rukou společnou a nerozdílnou.

(2) Ustanovení předcházejícího odstavce platí i o trestech na penězích, ukládaných okresními úřady, neplatí-li ručení osoby, v jejímž zastoupení byl správní přestupek spáchán, již podle ustanovení § 169, odst. 3.

(3) Tresty na penězích se dobývají na osobě, jíž bylo ručení uloženo podle odstavců 1 a 2, nebo jíž takové ručení náleží podle § 169, odst. 3, podle všeobecných ustanovení platných o trestech na penězích.

§ 189.

Propadnutí.

(1) Má-li osoba, obviněná z trestného činu uvedeného v tomto zákoně, ve svém majetku

předměty, jichž se tento trestný čin týká, nebo předměty, jež si za ně opatřila, nebo hodnotu takových předmětů,

předměty, jimiž se tímto trestným činem obohatila, neb jiné předměty, jež si za ně opatřila, nebo hodnotu takových předmětů,

předměty, jimiž tento trestný čin byl podniknut, nebo které byly tímto trestným činem vyrobeny nebo získány, nebo které jsou zřejmě určeny k spáchání takového trestného činu,

může je soud (okresní úřad) při odsouzení prohlásiti za propadlé v prospěch státu.

(2) Na propadnutí může soud (okresní úřad) nalézti i tehdy,

a) náleží-li to, co uvedeno v odstavci 1, osobě, při jejímž zastoupení se vinník trestného činu uvedeného v odstavci 1 dopustil jakožto zřízenec, zmocněnec, zástupce neb jiný orgán, anebo

b) dostalo-li se to, co uvedeno v odstavci 1, do majetku jiné osoby buď trestným činem, pro nějž se trestní řízení koná, nebo jednáním obviněného, směřujícím k tomu, aby bylo propadnutí zmařeno.

(3) Nehledě k výsledku trestního řízení, může soud (okresní úřad) prohlásiti předměty uvedené v odstavcích 1 a 2 za propadlé tehdy, ohrožují-li bezpečnost státu, zvláště pak vojska, zásobování vojska neb obyvatelstva, veřejnou bezpečnost anebo veřejný pořádek, anebo ztěžuje-li trestný čin zásobování vojska neb obyvatelstva. To platí též v těch případech, nedá-li se osoba za dotčený trestný čin trestně odpovědná zjistiti.

(4) Soud (okresní úřad), jemuž náleží vyřknouti propadnutí, může k jeho zabezpečení zaříditi, aby dotčené předměty neb jejich hodnota byly vhodně zajištěny, a nelze-li zajištění předmětů provésti pro nebezpečí zkázy, zhoršení nebo pro nepoměrný náklad na zajištění, aby byly prodány, není-li jich k účelům trestního řízení nezbytně potřebí. Výtěžek prodejem získaný třeba vhodným způsobem uložiti, a bylo-li prohlášeno propadnutí, propadá tento výtěžek v prospěch státu.

(5) Zásoby věcných prostředků podléhajících státnímu hospodaření, k nimž se nikdo nehlásí nebo o nichž je podezření, že byly zatajeny, mohou býti bez předchozího úředního výroku podle ustanovení odstavců 1 až 4 na potvrzení okamžitě převzaty a může jich býti použito k účelům stanoveným v předpisech, vydaných o státním hospodaření s těmito věcnými prostředky.

§ 190.

Společná ustanovení k §§ 187 až 189.

(1) Kdykoli může býti výrokem soudu (okresního úřadu) podle §§ 187 až 189 postižena jiná osoba než obviněný, musí býti obeslána také tato osoba, je-li soudu (okresnímu úřadu) známa, k jednání v první stolici; je oprávněna přednésti skutkové okolnosti, jež mohou míti význam pro posouzení věci, a činiti návrhy. To platí i tehdy, když vinníka nelze stíhati, nebo když osobu trestně odpovědnou nelze zjistiti.

(2) Výrok, kterým se činí některé opatření uvedené v §§ 187 až 189, třeba pojmouti do rozsudku (trestního nálezu), nejde-li o opatření, které se činí nezávisle na výsledku trestního řízení nebo mimo ně.

(3) Kdo je výrokem o opatřeních podle §§ 187 až 189, pojatým do rozsudku (trestního nálezu), postižen, má právo bráti jej v odpor odvoláním. V řízení pro soudní trestné činy může se veřejný žalobce odvolati také tehdy, když takový výrok nebyl učiněn. O odvolání proti takovému výroku platí totéž, co o odvolání proti výroku o trestu.

(4) Nekonalo-li se o soudním trestném činu hlavní přelíčení, učiní výrok uvedený v §§ 188 a 189 na návrh veřejného žalobce soud, který by byl jinak příslušný k trestnímu řízení, a to rozsudkem po veřejném líčení, užívaje přiměřeně ustanovení o hlavním přelíčení. Je-li toho třeba, může býti předtím konáno šetření. Ustanovení odstavců 1 a 3 platí i tu.

§ 191.

Vypovídání cizinců.

(1) Je-li cizinec odsouzen pro zločin uvedený v tomto zákoně, může soud na návrh veřejného žalobce zároveň vysloviti, že se odsouzený vypovídá z území republiky československé i z území cizího státu, obsazeného československým nebo spojeneckým vojskem.

(2) V ostatních případech odsouzení pro trestný čin uvedený v tomto zákoně může okresní úřad, a jde-li o soudní trestný čin, na návrh veřejného žalobce soud odsouzeného vypověděti z území uvedených v odstavci 1, byla-li trestným činem ohrožena bezpečnost státu, zvláště pak vojska, zásobování obyvatelstva nebo vojska, veřejná bezpečnost anebo veřejný pořádek.

§ 192.

Zákaz pobytu a policejní dohled.

Osobě, která byla odsouzena pro některý

z trestných činů uvedených v tomto zákoně, může okresní úřad za podmínek uvedených v § 191, odst. 2 zakázati pobyt v určitém místě nebo obvodu na nějaký čas anebo navždy, nebo ji dáti pod policejní dohled.

§ 193.

Uveřejnění rozsudku (trestního nálezu).

(1) Při odsouzení pro některý trestný čin uvedený v tomto zákoně se označí, vyžaduje-li toho veřejný zájem, v rozsudku (trestním nálezu) časopisy (nejvýše tři), v nichž má býti rozsudek (trestní nález), v každém jednou, uveřejněn na útraty odsouzeného. Soud (okresní úřad) může též nařiditi, aby rozsudek (trestní nález) byl v obci, kde vinník bydlí, a v obci, kde se trestného činu dopustil, veřejně vyvěšen nebo jinak uveřejněn.

(2) Soud (okresní úřad) stanoví, zda mají býti uveřejněny i důvody rozsudku (trestního nálezu) nebo jejich podstatný obsah ve znění, které sám určí.

HLAVA IX.

Závěrečná ustanovení.

§ 194.

Výklad některých výrazů.

(1) Nestanoví-li zákon, vládní nařízení nebo předpisy podle něho vydané nic jiného, rozumějí se:

a) osobami nejen osoby fysické a právnické, ale i jiná sdružení osob anebo majetku, která povahu právnických osob nemají;

b) držitelem věci (věcného prostředku) každá osoba, která ji má v své moci, při čemž nerozhoduje, je-li též skutečným vlastníkem anebo držitelem podle obecného práva občanského, či má-li ji v své moci z jiných důvodů; u právnických osob, neb jiných sdružení osob anebo majetku mají práva a povinnosti držitelů osoby (správní orgány), které jsou podle příslušných předpisů povolány k zastupování nebo správě těchto útvarů;

c) cizincem každá fysická osoba, která nemůže prokázati československé státní občanství.

(2) Věcným prostředkem se rozumí vše, čeho lze užíti k potřebám branné moci, obyvatelstva nebo k jiným účelům obrany státu. Za movitý věcný prostředek se považuje také elektřina neb jiná přírodní síla, člověkem vyrobená nebo zachycená.

(3) Pole je území, v němž jsou rozloženy útvary operujících armád (útvary bojové i útvary služeb), náležející do pravomoci hlavního velitele; zápolí je území, které není polem. Ministr národní obrany stanoví podle návrhu hlavního velitele rozhraní mezi polem a zápolím a zařídí, aby toto rozhraní, jakož i jeho pozdější změny podle průběhu operací byly vhodným způsobem uvedeny v známost úřadům, soudům a osobám, jichž se to týká. Pole se dělí na operační pásmo a na etapu. Operační pásmo je přední část pole, v níž jsou jednotky zasazeny do boje; zbývající část pole se nazývá etapou. Rozhraní mezi operačním pásmem a etapou stanoví velitelé armád.

(4) Tam, kde se tento zákon, vládní nařízení nebo předpisy podle něho vydané zmiňují o vojenské správě, rozumí se tím ministerstvo národní obrany nebo vojenská velitelství, úřady neb orgány, jež toto ministerstvo určí; učiní-li tak všeobecně, vyhlásí to v Sbírce zákonů a nařízení.

(5) Státními úřady nebo úřady bez bližšího označení se rozumějí též ředitelství (ústřední ředitelství), nebo místní správy státních závodů, ústavů a zařízení, prohlášených podle zákona ze dne 18. prosince 1922, č. 404 Sb. z. a n., za podniky spravované podle zásad obchodního hospodaření.

(6) Silničními úřady se rozumějí, pokud jde o silnice zemské a státní, zemské úřady, a pokud jde o ostatní silnice a cesty, okresní úřady.

§ 195.

Ustanovení o řízení.

(1) Na řízení, prováděné podle tohoto zákona, vládních nařízení neb jiných předpisů podle něho vydaných před jinými úřady než politickými, může býti, pokud zákon toto řízení sám neupravuje, vládním nařízením — a ve věcech upravených předpisy vydanými podle § 100, též těmito předpisy — rozšířena zcela nebo zčásti platnost ustanovení platných pro řízení před úřady politickými, a to podle potřeby s potřebnými odchylkami, nebo také může býti toto řízení upraveno samostatně. Tato ustanovení se nevztahují na řízení trestní.

(2) Je-li toho třeba, mohou býti za branné pohotovosti státu stanoveny vládním nařízením v řízení před politickými úřady potřebné odchylky od předpisů jinak pro toto řízení platných.

§ 196.

Osvobození od poplatků a dávek.

(1) Podání, právní jednání, listiny a úřední

úkony, jichž je třeba k založení, upravení a vypořádání nároků a závazků podle tohoto zákona, jsou osvobozeny — vyjímajíc řízení soudní — od kolků a poplatků, od dávek za úřední úkony ve věcech správních a od obecní dávky z přírůstku hodnoty nemovitostí.

(2) Vláda může nařízením poskytnouti v oboru provádění tohoto zákona další osvobození od kolků, poplatků a dávek, vyjímajíc řízení soudní a to, čeho je třeba k provedení §§ 49 až 54.

(3) Vládní nařízení, vydaná k provedení tohoto zákona, jakož i předpisy, vydané podle § 100 nejvyšším úřadem hospodářským nebo ministerstvem příslušným podle § 106, mohou pro svůj obor zavésti obdobná osvobození od kolků, poplatků a dávek, jaká se stanoví podle odstavce 1 nebo budou stanovena podle odstavce 2 pro obor provedení zákona samého; předpisy naposled jmenované však musí, pokud jde o toto osvobození, býti vydány v dohodě s ministrem financí a jím spolu podepsány.

(4) Řízení před rozhodčími komisemi (§ 63), rozhodčími soudy (§§ 103, 111 a 112) a znaleckými komisemi nebo veřejnými ústavy (§ 100, odst. 3), konané podle tohoto zákona nebo nařízení a předpisů podle něho vydaných, je prosto poplatků.

§ 197.

Úprava bližších podrobností.

(1) Úpravu bližších podrobností jednotlivých ustanovení tohoto zákona lze v jeho mezích provésti vládním nařízením; to platí i o úpravě bližších podrobností vládních nařízení vydaných podle §§ 115 a 138.

(2) Vyžadují-li toho zvláštní důvody účelnosti nebo zjednodušení, lze ve vládních nařízeních vydaných podle odstavce 1 vyhraditi příslušným úřadům, aby v mezích těchto nařízení provedly úpravy jednotlivostí.

§ 198.

Vztah k předpisům o drahách.

(1) Nedotčena zůstávají ustanovení platných předpisů o drahách.

(2) Jestliže účinnost některých ustanovení těchto předpisů je omezena toliko na dobu mobilisace nebo války, po případě válečného stavu, může býti vládním nařízením se souhlasem presidenta republiky zavedena účinnost takových ustanovení zcela nebo zčásti také v míru na dobu potřeby, nastanou-li události, které jsou uvedeny v § 139, odst. 1, první větě. Ustanovení § 139, odst. 3 a § 140 platí obdobně.

(3) Ustanovení hlavy VIII platí i pro porušení povinností stanovených v zájmu obrany státu platnými předpisy o drahách, tak jako by tyto povinnosti byly uloženy přímo zákonem o obraně státu.

§ 199.

Zrušení dosud platných právních ustanovení.

(1) Ustanovení dosud platných zákonů a nařízení, jež se vztahují na věci tímto zákonem upravené, pozbývají v rozsahu úpravy takto provedené své účinnosti.

(2) Zcela pak se zrušují zejména tato ustanovení:

zákony o válečných úkonech ze dne 26. prosince 1912, č. 236 ř. z., a zák. čl. LXVIII/1912 se všemi změnami a doplňky, obsaženými zejména v císařském nařízení ze dne 9. ledna 1915, č. 7 ř. z., a § 16 zák. čl. L/1914, v císařském nařízení ze dne 31. července 1916, č. 249 ř. z., a zák. čl. XXIII/1916 a v císařském nařízení ze dne 18. března 1917, č. 122 ř. z.,

zákon ze dne 13. srpna 1918, č. 316 ř. z., o náhradě za plnění k vojenským účelům,

§ 14 zákona ze dne 5. července 1912, č. 131 ř. z., a zák. čl. XXXIII/1912 (vojenského trestního řádu),

§§ 89 a 90 zákona ze dne 15. ledna 1855, č. 19 ř. z. (vojenského trestního zákona),

§ 22 a § 24, č. 1 zákona ze dne 19. března 1923, č. 50 Sb. z. a n., na ochranu republiky,

§§ 2 až 5 zákona ze dne 17. října 1919, č. 568 Sb. z. a n., o trestání válečné lichvy,

§§ 1 až 6 zák. čl. XIX/1915,

císařské nařízení ze dne 25. července 1914, č. 154 ř. z., o součinnosti obcí a veřejných úředníků při úkolech zemské obrany a o tom, jak se trestá porušení úřední povinnosti,

císařské nařízení ze dne 25. července 1914, č. 155 ř. z., o tom, jak se trestá rušení veřejné služby nebo veřejného provozu a porušení povinnosti dodávací,

císařské nařízení ze dne 29. července 1914, č. 178 ř. z., o výjimečných ustanoveních v oboru řízení v občanských věcech právních pro vojenské a jim na roveň postavené osoby,

císařské nařízení ze dne 7. srpna 1914, č. 207 ř. z., o odročování a přerušení výkonu trestů na svobodě,

císařské nařízení ze dne 9. srpna 1914, č. 219 ř. z., o povolování výjimek z ustanovení o nedělním klidu a o výplatě mzdy v hor-